

## 1237\_Az\_Qiyabi\_Yekun imtahan testinin sualları

### Fənn : 1237 Ekologiyanın əsasları

1 Xəzər dənizi buxarlanma nəticəsində ildə nə qədər su itirir?

- 1000 km<sup>3</sup>
- 800 km<sup>3</sup>
- 375 km<sup>3</sup>
- 500 km<sup>3</sup>
- 150 km<sup>3</sup>

2 Xəzər dənizində qazıma işləri zamanı sutka ərzində dənizə axıdılan çirkab suların həcmi nə qədərdir?

- 150 – 200 m<sup>3</sup>
- 40 m<sup>3</sup>
- 50-100 m<sup>3</sup>
- 100-150 m<sup>3</sup>
- 200-300 m<sup>3</sup>

3 Xəzər dənizində su səviyyəsinin dəyişməsində əsas səbəbi hansı amil hesab olunur?

- Buxarlanmanın çox olması
- Antropogen amillər
- Akademik M.A. Şilovun – geoloji nəzəriyyə amili
- Hidroidlim amili
- Kosmik amillər

4 Göllərin çirklənməsinin qarşısını almaq üçün hansı işlər görülməlidir?

- doğru cavab yoxdur
- Göllərin qurudulmasını mümkün qədər həyata keçirtmək
- Göllərə axıdılan çirkab suların miqdarını maksimum azaltmaq
- Göllərə axıdılan çirkab sularının təmizləyici qurğulardan keçirilməsi
- Göllərə kəskin iyli maddələrlə çirklənməmiş suların axıdılmasını qanunla qadağan etmək

5 Azərbaycanadakı göllərin sayı nə qədərdir?

- 50
- 250
- 120
- 500
- 200

6 Su anbarlarının çirklənməsinin qarşısının alınması üçün nələri etmək lazımdır?

- Təmizləyici qurğulardan keçməyən suların su anbarlarına tökülməsinə görə cərimə etmək
- təmizləyici qurğuların təkmilləşdirilməsi
- Texnoloji proseslərdə su sərfini azaltmaq
- Sənaye, kommunal-məişət müəssisələri, kənd təsərrüfat məhsullarının emal müəssisələrindən atılan çirkab suları təmizləyici qurğularda təmizlədikdən sonra su anbarlarına atmaq lazımdır.
- Təmizləyici qurğularda işlədilən kimyəvi reagentlərin miqdarını azaltmaq

7 Dünyada açıq dənizə çıxışı olan 140 dövlətdən neçə dövlətdə neft və qaz çıxarılır?

- 90 dövlətdə
- 70 dövlətdə
- 100 dövlətdə

50 dövlətdə  
180 dövlətdə

### 8 Təbii suların əsas çirklənmə göstəriciləri nədir?

- Suda bağırsaq bakteriyalarının olması
- Suda amonyakın nitratların, nitritlərin, neft və neft məhsullarının, sintetik səthi aktiv maddələrin ağır metalların olması
- Oksigen biokimyəvi göstəricisinin çox olması
- Suda həll olmuş oksigen miqdarının çox olması
- Suda mikroorqanizmlərin olması

### 9 Dünya ölkələri üzrə il ərzində adambaşına düşən suyun miqdarı nə qədər olduqda bu göstərici kritik hədəf hesab olunur.

- 100 m<sup>3</sup>
- 1000 m<sup>3</sup>
- 800 m<sup>3</sup>
- 600 m<sup>3</sup>
- 1400 m<sup>3</sup>

### 10 Dünyada işlədilən suların neçə faizi su hövzələrinə qaytarılmazsa, bu ekoloji təhlükə hesab olunur?

- 25% - i
- 10% - i
- 50% - i
- 80% - i
- 40%- i

### 11 Sənayedə ən çox su sərfiyyatı hansı ölkənin payına düşür?

- Fransanın
- ABŞ – in
- Avstraliyanın
- Çin-in
- Rusiyanın

### 12 Dünyada xəstəliklərin və ölüm hadisələrinin neçə faizi içməli suyun çatışmamazlığından baş verir?

- Xəstəliklərin 5 % - i, ölüm hadisələrinin 1/20 hissəsi
- Xəstəliklərin 90% - i, ölüm hadisələrinin 3/5 hissəsi
- Xəstəliklərin 80% - i, ölüm hadisələrinin 1/3 hissəsi
- Xəstəliklərin 50% - i, ölüm hadisələrinin yarısı
- Xəstəliklərin 10% - i, ölüm hadisələrinin 1/10 hissəsi

### 13 Torpağın münbitliyinin dövriyyədən çıxması nədən asılıdır?

- Məhsulların satış qiymətindən
- Çirklənən torpağın sahəsindən;
- Hər hektardan gələn gəlirdən;
- dəyən zərərdən
- Məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;

### 14 Meşələrin çirklənmə sahəsi nə ilə uzlaşır?

- Meşə təsərrüfatına dəyən zərərlə
- Meşələrin rütubət göstəricilərindən;
- Meşələrin tərkibindən;
- Meşələrdə ağacların diametrindən.

Ağacların boyundan;

15 Meşələrin böyümə sürəti ilə müşə təsərrüfatına dəyən zərər arasında hansı asılılıq var?

Meşələrin çirklənmə sahəsindən  
Ağacların məhsuldarlığının aşağı düşməsindən;  
Meşələrdə ağacların xəstələnməsindən;  
meşələrdə sanitar kəsmədən;

- asılı olmadığından

16 Çirkləndirici maddələrin həcmi nəyə təsir edir?

Məhsulun həcmi.

- Çirklənmədən bitkiçiliyə dəyən zərəre  
Torpağın münbitliyi;  
Məhsulun maya dəyəri;  
İqlim

17 Təsərrüfat sahələrinə dəyən zərərin cəmi nə deməkdir?

- Təsərrüfat sahələrinə dəyən zərərlərin cəmi kimi  
təsərrüfata dəyən zərər  
Kənd təsərrüfatına dəyən zərər kimi;  
Sənayeyə dəyən zərər kimi;  
Sənaye və kənd təsərrüfatına dəyən zərərlərin cəmi kimi;

18 Çirklənmədən dəyən zərər hansı üsulla hesablanır?

tarixi,coğrafi,ənənəvi  
müxtəlif metodlar  
statistik,riyazi  
genetik,lokal,iqtisadi

- birbaşa,emprik,analitik

19 Bitkiçiliyə dəyən zərər nədən asılıdır?

Heyvandarlıq sahəsində məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;  
● məhsuldarlığın aşağı düşməsindən  
Məhsulun satış qiymətindən;  
Heyvandarlıq təsərrüfatlarının sayından;  
Heyvandarlıq məhsullarının həcmindən

20 Dünyada şirin suyun ən çox işləndiyi sahə hansıdır?

yaşıllaşdırma sahələri  
Kommunal və məişət sahələri  
● kənd təsərrüfatında suvarma  
sənaye sahələri  
Elektrik enerjisi istehsalı sahələri

21 Heyvandarlıqda məhsuldarlığın aşağı düşməsi nədən asılıdır?

Bitkiçiliyə dəyən zərərdən.  
Heyvandarlıq sahəsinin inkişaf səviyyəsindən;  
● Heyvandarlığa dəyən zərərdən  
Çirklənən torpağın sahəsindən;  
Yem bazasının azalmasından;

22 Emprik üsul nədir?

iqtisadi göstəricidir

- çirklənmədən dəyən zərər hesablanır  
təbii resurs potensialıdır  
ətraf mühitin mühafizə tədbirləri  
ölçü vahididir

### 23 Atmosferin çirklənməsindən dəyən zərərə təsir edir:

Havanın təzyiqi.

Havada olan tozun həcmi.

Havada olan su buxarının həcmi.

Havanın kimyəvi tərkibi.

- Zərərli maddələrin nisbi təhlükə əmsalı.

### 24 Su hövzələrinin çirklənməsindən dəyən zərər asılıdır:

Suyun kimyəvi tərkibindən.

Su modulundan;

Su sərfindən;

- Zərərli maddələrin nisbi təhlükə əmsalından.  
Yağıntılardan

### 25 Çirklənmədən bitkiçiliyə dəyən zərər asılıdır:

Torpağın münbitliyindən.

- Çirklənmə sahəsindən.  
Əkin sahələrindən.  
Məhsulun maya dəyərindən.  
Məhsulun daşınma xərcindən.

### 26 Torpağın dövriyyədən çıxmasından dəyən zərər asılı deyil:

Məhsulların satış qiymətindən

Çirklənən torpağın sahəsindən;

Hər hektardan gələn gəlirdən;

- Torpağın münbitliyindən;  
Məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;

### 27 Torpağın dövriyyədən çıxmasından dəyən zərər asılıdır:

- Hər hektardan gələn gəlirdən.  
Torpağın münbitliyindən.  
Heyvanların məhsuldarlığından  
Bitkilərin məhsuldarlığından.  
Bitkilərin növündən.

### 28 Meşə təsərrüfatına dəyən zərər asılı deyil:

Meşələrin çirklənmə sahəsindən.

Ağacların məhsuldarlığının aşağı düşməsindən;

Meşələrdə ağacların xəstələnməsindən;

meşələrdə sanitar kəsmədən;

- Meşələrin böyümə sürətindən;

### 29 Heyvandarlığa dəyən zərər asılı deyil:

Heyvandarlıq məhsullarının həcmindən.

Məhsulun satış qiymətindən;

Heyvandarlıq təsərrüfatlarının sayından;

Heyvandarlıq sahəsində məhsuldarlığın aşağı düşməsindən;

- Bitkiçiliyə dəyən zərərdən;

### 30 Heyvandarlığa dəyən zərər asılıdır:

Bitkiçiliyə dəyən zərərdən.

Heyvandarlıq sahəsinin inkişaf səviyyəsindən;

- Heyvandarlıq sahəsində məhsuldarlığın aşağı düşməsindən  
Çirklənən torpağın sahəsindən;  
Yem bazasının azalmasından;

### 31 Çirklənmədən bitkiçiliyə dəyən zərəre təsir edir:

Məhsulun həcmi.

- Çirkləndirici maddələrin həcmi;  
Torpağın münbitliyi;  
Məhsulun maya dəyəri;  
İqlim;

### 32 Təsərrüfata dəyən zərər neçə hesablanır:

- Təsərrüfat sahələrinə dəyən zərərlərin cəmi kimi.  
Nəqliyyata dəyən zərər kimi;  
Kənd təsərrüfatına dəyən zərər kimi;  
Snayeyə dəyən zərər kimi;  
Sənaye və kənd təsərrüfatına dəyən zərərlərin cəmi kimi;

### 33 Çirklənmədən dəyən zərər hesablanır:

Təcrübi

Tropik

- Empirik  
Dolayı  
İqlim

### 34 Çirklənmədən dəyən zərər bu üsulla hesablanır:

Təcrübə

- Birbaşa  
Dolayı  
Genetik  
Laboratoriya

### 35 Dünyada şirin su ehtiyatlarının ən çox hissəsi hansı qitədə yerləşir?

Avstraliyada

Afrikada

Asiyada

Avropada

- Antraktidada

### 36 Çirkab suların sorbsiya üsulu ilə təmizlənməsi necə aparılır?

Çirkabların sorbentdə həll olunaraq təmizlənməsi ilə

Sorbentin su ilə kimyəvi reaksiyaya girməsi ilə

- Çirkabların sorbentin səthinə hopdurulması  
çirkabların sorbent təsiri ilə parçalanması ilə  
Çirkabların sorbentlə udulması ilə

37 Sututarlarla atılan çirkab sularında mineral qalıq nə qədər olmalıdır?

- 3000 mq/e
- 2000 mq/e
- 2500 mq/e
- 1500 mq/e
- 1000 mq/ e

38 Balıqçılıq təsərrüfatı sularında oksigen olan biokimyəvi tələbat necə olmalıdır?

- 15 mq/e – dən çox
- 10 mq/e – dən çox
- 9 mq/e
- 6 mq/ e
- 4 mq/e – dən az

39 Mexaniki qarışıqlarla çirklənmiş sular necə təmizlənir?

- Yandırılmaqla
- Bioloji
- Kimyəvi təmizləmə üsulları ilə
- Suların cənlərdə durultması, çökdürülməsi və süzgəcdən süzülməsi üsulları ilə mexaniki qarışıqlardan təmizlənir.
- Elektro - kimyəvi üsullarla

40 Tərkibində yüksək miqdarda turşu və qələvi olan çirkab suların təmizlənməsi necə aparılır?

- Suların çökdürülməsi üsulu ilə
- Kimyəvi kooqulyasiya üsulu ilə
- Neytrallaşdırıcı reagentlərlə
- Qələvilərin əlavə edilməsi ilə
- Mexaniki süzgəclərdən keçirmə üsulu ilə

41 Çirkab suların minerallaşdırılması nədir?

- Çirkab sularından duzların həll olunmasını həyata keçirilən
- Çirkab sulardakı qarışıq maddələrin təmizlənməsi
- Təmizlənmiş suların duzların çıxarılması
- Çirkab sulardakı mexaniki qarışıqların tam təmizlənməsi
- Çirkab sularından duzların qismən çıxarılması

42 Çirkab sulardakı ən kiçik hissəciklərin təmizlənmə üsulu hansı üsullardır?

- kimyəvi üsul.
- çökdürülmə üsulu
- Sızan qum layları üsulu
- Diatomit süzgəclər üsulu
- kiçik diametli süzgəclərdən süzmə üsulu

43 Cənubi Xəzərdə Ölü zona sahil suları hansı şəhərlərin sahillərində yerləşir?

- İran ərazisindəki Ənzəli, Sari, Qorqan sahil suları
- Astara, Lənkəran sahil suları
- Bakı, Türkmənbaşı və Çərəkən sahil suları
- Lənkəran, Salyan, Neftçala sahilləri
- Ələt, Pirallahı sahil suları

44 Çirkab sularında bakterial çirklənmə hansı üsullarla aradan qaldırılır?

Suların bakterial çirklənmədən təmizlənməsi süzmə üsulu ilə aradan qaldırılır.

- Çirkab suların bakterial çirklənməsi zərərsizləşdirmə - dezinfeksiya üsulu ilə aparılır  
Çirkab sulara bakterial çirklənmədən təmizlənməsi mexaniki təmizləmə üsulu ilə aparılır  
Suların bakterial çirklənmədən təmizlənməsi fiziki təmizlənmə üsulu ilə aparılır  
Çirkab suların bakterial çirklənmədən təmizlənməsi aerasiya üsulu ilə aradan qaldırılır

45 Çirkab sular su hövzələrinə atılarkən hövzənin temperaturuna təsiri necə olmalıdır?

Hövzədəki temperatur havanın temperaturundan 10°C -dən çox artmamalıdır  
Hövzədəki suyun temperaturu maksimal yay temperaturundan 10°C – dən  
Hövzədəki suyun temperaturu 150C-dən çox artmamalıdır.

- Hövzə suyunun temperaturu maksimal yay temperaturundan 30C – dən çox çatmamalıdır  
Hövzədəki suyun temperaturu artmamalıdır

46 Sənaye müəssisələrində istifadə olunan su hansı keyfiyyətlərə malik olmalıdır?

turşuluq dərəcəsi pH  $5 \leq 20$  olmalıdır.

- İstehsal olunan məhsulun keyfiyyətinə mənfi təsir etməməlidir.  
Çirklənmiş su olmamalıdır  
Yüksək mineralılığa malik olmalıdır  
duzlu su olmamalıdır.

47 Suyun orqanoleptik keyfiyyət göstəriciləri hansılardır?

suyun göy rəngdə olması, dadının şit olması  
duzluluğu, yaşıl rəngə çalması, iy verməsi

- iyi, dadı, rəngi, şəffaflığı  
Rəngi, bulanıqlığı, dadı, iyi  
turşuluğu, duzsuzluğu, rənginin bulanıq olması

48 Müasir istilik elektrik stansiyalarında stansiyada soyutma prosesində işlədilmiş suyun temperaturunu azaltmaq üçün nə etmək lazımdır?

Suyun soyudularaq məişətdə istifadə olunması

- Soyuducu qurğularda suyun soyudulması  
İsti suyun kanal və sututarlarda soyudulması  
İsti suyun məişətdə istifadə edilməsi  
Suyun qonşu müəssisələrlə istifadəyə verilməsi

49 İstilik elektrik stansiyalarında soyutma prosesində istifadə olunan suyun yenidən hövzəyə qaytarılması suyun hansı çirklənməsi adlanır?

təbii

- termiki  
Kimyəvi  
fiziki  
mexaniki

50 Çirkab suların biokimyəvi üsullarla təmizlənməsindən sonrakı zərərsizləşdirilməsi üçün hansı qazdan istifadə olunur?

Metan qazından

- Xlor qazından  
Oksigen qazından  
Azot qazından  
Karbon qazından

51 BMT – nin 1991- ci ildə Braziliyanın Rio-de-Janeyro şəhərində Dünya ölkələri hökumət başçılarının iştirakı ilə keçirdiyi ətraf mühit və inkişaf adlı konfransında qarşıya qoyulan əsas məsələ nədən ibarət olmuşdur?

Çirkab suların istifadənin qadağan olunması

- Hər bir dövlətin öz ölkə əhalisini təmizlənmiş içməli su ilə təmin etmə öhdəçiliyinin qəbul edilməsi
- Müasir su təmizləyici qurğuların yaradılması  
Atmosferin çirklənməsinin qarşısının alınması  
Litosferin çirklənməsinin qarşısının alınması

52 Çirkab suların biokimyəvi üsullarla təmizlənməsinin təbii üsullarla təmizlənməyə nisbət üstünlükləri nədən ibarətdir?

Biokimyəvi təmizlənmənin göllərdə həyata keçirilməsinin mümkünlüyü.

Çirkab suların tərkibində xəstəlik törədən mikrobların qalmasında

- Torpağın məhsuldarlığının artmasında
- Su ehtiyatlarından səmərəli istifadə olunması  
Çirkab suların zərərsizləşdirilməsinin həyata keçirilməsi

53 Çirkab suların flotasiya üsulu ilə təmizlənməsi necə həyata keçirilir?

Sudakı çirkləndirici maddələrin pıxtalaşdırılması

Sudakı çirkləndirici maddələrin kimyəvi reaksiyalara uğradılması ilə

- Sudakı çirkləndirici maddələrin suyun səthinə qaldırılması ilə
- Çirkab suların süzgeclərdən keçirilməsi ilə  
Çirkab sulardakı çirkləndirici maddələrin suyun dibinə çökdürülməsi ilə

54 Su hövzələrində zəhərli maddələrin nisbi təhlükəlilik əmsalı nədən asılıdır?

Su modulundan;

Yağıntılardan

Suyun kimyəvi tərkibindən

- çirklənmədən dəyən zərərdən
- Su sərfindən;

55 Hansı variantda heyvandarlıq məhsulu aşağı düşür?

Otlaq sahələrindən.

Bitkilərin məhsuldarlığından.

Mexanizasiyadan

- zərər dəyəndə
- Əkin sahələrindən.

56 Çirklənmə ilə bitkiçilik arasında asılılıq nədən ibarətdir?

Torpağın münbitliyindən.

Məhsulun maya dəyərindən.

Əkin sahələrindən.

- bitkiçiliyə dəyən zərərdən
- Məhsulun daşınma xərcindən.

57 Meşə təsərrüfatına dəyən zərər asılıdır:

Meşələrdə ağacların diametrindən.

- Meşələrin çirklənmə sahəsindən;
- Meşələrin tərkibindən;  
Meşələrin rütubət göstəricilərindən;  
Ağacların boyundan;

58 Cənubi Xəzərdə Ölü zona adlanan sahil sularında çirklənmə dərəcəsi nə qədərdir?

20-30 mq/e

10-15 mq/e



- 1,26 – 3,83 mq /e
- 8 – 10 mq /e
- 5-8 mq/e

59 Bakı buxtasında torpağın neftlə doyma dərinliyi nə qədərdir?

- 30 metr
- 15 metr
- 25 metr
- 5-7 metr
- 20 metr

60 Her hektardan gələn gəlirlə torpağın dövriyyədən çıxması arasında asılılıq nədən ibarətdir?

- Bitkilərin məhsuldarlığından.
- Bitkilərin növündən.
- Torpağın münbitliyindən.
- dəyən zərərdən
- Heyvanların məhsuldarlığından

61 Atmosferin çirklənməsindən dəyən zərər asılıdır?

- Havaya atılan zərərli maddələrin həcmindən.
- Havanın təzyiqindən.
- Havada olan tozun həmindən.
- Havanın kimyəvi tərkibindən.
- Havanın tərkibində olan su buxarlarının həcmindən.

62 Heyvandarlığa dəyən zərər asılıdır:

- Mexanizasiyadan.
- Heyvanlarda məhsulun aşağı düşməsindən.
- Otlaq sahələrindən.
- Bitkilərin məhsuldarlığından.
- Əkin sahələrindən.

63 Birbaşa üsulla nə hesablanır?

- sosial ödənişlər
- vergi ödənişlər
- çirklənmədən dəyən zərər
- iqtisadi qiymətləndirmə
- sosial problemlər

64 Su hövzələrinin çirklənməsindən dəyən zərəre təsir edir:

- Suyun kimyəvi tərkibi.
- Su sərfi.
- Çirkab suların həcmi.
- Yağıntılarn miqdarı.
- Yağıntılarn tərkibi.

65 Təbii suların əsas çirkləndirmə mənbələri hansı istehsal sahələridir?

- Yeyinti sənayesi müəssisələri
- Qara və əlvan metallurjiya, kimya, neft, qaz, daş kömür, sellüloz, kağız sənayesi müəssisələri, kənd təsərrüfatı məhsulları emalı və məişət müəssisələri
- Energetika sənayesi
- Toxuculuq və trikotaj sənayesi

66 Neçənci ildə harada ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalının dayan-dırılması haqqında protokol imzalandı?

- 2005-ci ildə Parisdə
- 1999-cu ildə Vyanada
- 2000-ci ildə Stokholunda
- 1997-ci ildə Monrealda
- 2002-ci ildə Londonda

67 Atmosferdə əsasən necə smoq hadisəsi müşahidə olunur?

- mürəkkəb və sad smoq
- adı və mürəkkəb smoq
- adı və fotokimyəvi smoq
- xlorlu və karbonlu smoq
- bıxarlı və karbonlu smoq

68 Tullantı qazların adsorbsiya üsulu ilə təmizləməsində adsorbent olaraq hansı maddələrdən istifadə edilir?

- gildən, seolitdən, alunitdən
- aktivləşdirilmiş kömürdən, seolitdən, selikageldən
- daş kömürdən, misdən, azbestdən
- dənizdən, qumdan, gildən
- kərpicdən, qumdan, pambıqdan

69 Atmosferi çirkləndirən əsas mənbələr hansılardır?

- neftçixarma sənayesi, dəmir yolu, quşçuluq
- dəmir yolu, quşçuluq, tikinti təsərrüfatları
- məişət, kommunal, heyvandarlıq təsərrüfatları
- sənaye müəssisələri, nəqliyyat vasitələri, kənd təsərrüfatları
- əkinçilik, məişət, nəqliyyat təsərrüfatları

70 Hansı təbəqə günəşin ultrabənövşəyi radiasiyasının böyük bir qismini udaraq, yer kürəsində canlı orqanizmləri radiasiyanın məhvedici təsirinədən qoruyur?

- bulud təbəqəsi
- mezosfer təbəqəsi
- troposfer təbəqəsi
- ozon təbəqəsi
- kosmik təbəqə

71 Qaz halda olan sənaye tullantılarını təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə olunur?

- fiziki və kimyəvi üsullardan
- avsorbsiya və adsorbsiya üsullarından
- elektrik və elektromexanik üsullardan
- mexaniki və kimyəvi üsullardan
- fiziki və optik üsullardan

72 Neçənci ildə və harada 56 ölkənin hökumətləri ozon qatını dağıdan xlor-flüor üzvi birləşmələrin və digər ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında protokol imzaladılar?

- 1987-ci ildə, Monrealda
- 1995-ci ildə Moskvada
- 1950-ci ildə, Parisdə
- 1900-cu ildə, Londonda

2000-ci ildə Berlində

73 Atmosferin çirklənməsinin qarşısını almaq məqsədilə iri sənayə şəhərlərində bir sıra tədbirlər həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- sənaye istehsal tullantılarının yeni texnoloji proseslərin tətbiqi
- sirkəndirici müəssisələrin təbii şəraiti nəzərə alaraq şəhər ətrafında yerləşdirilməsi
- çirkləndiricilərin neytrallaşdırılması və zərərsizləşdirilməsi
- atmosfərə buraxılan sirkəndiricilərin ümumi miqdarının azaldılması
- iri sənaye müəssisələrinin tikilməsi

74 Neçənci ildə Azərbaycan ozondağıcı maddələrin istifadəsindən mərhələlər üzrə çıxarılmasına dair Vyana konvensiyasını, Monreal protokolu ratifikasiya etdi.

- 1999-cu ildə
- 1995-ci ildə
- 1996-cı ildə
- 1993-cü ildə
- 1998-ci ildə

75 Tullantı qazları zəhərli maddələrdən təmizləmək üçün hansı qurğulardan istifadə edilir

- elektromaqnit qurğularından
- elektrik qurğularından
- toztutucu qurğulardan
- qaztəmizləyici qurğulardan
- fırlanma qurğularından

76 Hansı üsul ilə tullantı qazları təmizlədikdə heç bir kimyəvi reaksiy getmir, zəhərli qazlar müxtəlif yollarla tutulur?

- kimyəvi üsulla təmizləmədə
- rezonans üsulu ilə təmizləmədə
- optik üsulla təmizləmədə
- elektrokimyəvi üsulla təmizləmədə
- fiziki üsulla təmizləmədə

77 Ozon qatının azalmasına hansı maddələr daha çox təsir göstərirlər?

- ammonyak və karbon birləşmələri
- xlor-flüon üzvi birləşmələri və ODM
- Ca birləşmələri və ODM
- Na birləşmələri və neft məhsulları
- Fe birləşmələri və üzvi sintez maddələri

78 Tullantı qazların tərkibində olan faydalı qarışıqları ayırmaq üçün hansı kimyəvi təmizləmə üsulundan istifadə edilir?

- katalik təmizləmə üsulundan
- absorbsiya üsulundan
- qravtasiya üsulundan
- termiki üsuldan
- adsorbsiya üsulundan

79 Böyük həcmdə olan tullantı qazları toz və yağ dumanlarında təmizləmək üçün hansı toztutuculardan istifadə olunur?

- mexaniki toztutucularından
- yağ tutucularından

- nimçəli toztutuculardan
- taxma məsaməli toztutucularından
- elektrik filtrlı toztutucularından

80 Tullantı qazların fiziki üsulla təmizlənməsində filtrdə qazın tutulması toztutucularından hansı halda olan tozlar tutulur?

- həllolmuş şəkildə olan
- buxar halında olan
- dispers halda olan
- oksidləşmiş halda olan
- aerozol halında olan

81 Hal-hazırda avtomobil nəqliyyatından atmosfərə ötürülən zəhərli qazların qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər görülür. Hansı cavab düzgün deyil?

- neytralizatorlardan istifadə etmək
- avtomobillərin sayını artırmaq
- avtomobillərin saz işləməsini təmin etmək
- məye yanacaqdan qaz yanacağına keçmək
- benzin yanacağını dizel yanacağı ilə əvəz etmək

82 Tərkibində karbohidrogenlər olan tullantı qazları katalitik təmizləmə üsulu ilə təmizləyən zaman hansı katalizatorlardan istifadə edilir?

- şüşə, qum və kömürdən
- ağac, azbest və pambıqdan
- kömür, gil və metallardan
- metal, yarımkəçirici və duzlardan
- rezin, kauçuk və plastmasdan

83 Ozon ilk dəfə kim tərəfindən kəşf edilmişdir?

- Faradey tərəfindən
- Lomonosov tərəfindən
- Marum tərəfindən
- Darvin tərəfindən
- Landau tərəfindən

84 Avtomobil nəqliyyatı tərəfindən atmosferin çirklənməsinin qarşısını almaq-la hansı növ smoqun əmələ gəlməsinin qarşısını almaq olar?

- fotokimyəvi smoq
- tuşulu smoq
- tosgenli smoq
- adi smoq
- qələvi smoq

85 Atmosfer çirkləndiricilərini neçə qrupa ayırırlar?

- qumlu və toz çirkləndiricilər
- ilkin və ikinci dərəcəli çirkləndiricilər
- birinci və ikinci dərəcəli çirkləndiricilər
- tuşulu və qələvili çirkləndiricilər
- tozlu və aeroxollu çirkləndiricilər

86 Atmosferi çirkləndirən aeroxollar içərisində hansı birləşmə xüsusi yer tutur?

- kükürlü birləşmə

- natriumlu birləşmə
- karbonlu birləşmə
- azotlu birləşmə
- qurğuşunlu birləşmə

87 Hansı müəssisələr atmosferi aeroxolla çirkləndirən əsas mənbələr hesab olunur?

- yeyinti müəssisələri
- metallurqiya müəssisələri
- neft emalı müəssisələri
- kimya müəssisələri
- elektrik enerjisi istehsal edən müəssisələr

88 Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsi necə adlanır?

- duzlu çirklənmə adlanır
- turşulu çirklənmə adlanır
- aeroxol çirklənmə adlanır
- qələvili çirklənmə adlanır
- buxarlı çirklənmə adlanır

89 Havada qazların, bərk və maye halında olan müxtəlif maddələrin, həmçinin radioaktiv maddələrin canlı oqanizmlərin həyat şəraitinə mənfi təsir edə biləcək miqdarda olmasına nə deyili?

- litosfer çirklənməsi deyilir
- ozon qatının çirklənməsi deyilir
- suyun çirklənməsi deyilir
- atmosfer çirklənməsi deyilir
- suyun çirklənməsi deyilir

90 Azot atmosfer havasının neçə faizini təşkil edir?

- 78- 80%-ni
- 75- 77%-ni
- 58- 60%-ni
- 70- 72%-ni
- 70- 72%-ni

91 Yer kürəsini əhatə edən müxtəlif qaz qatlarından ibarət olan müəyyən qalın-lıqlı təbəqə necə adlanır?

- biosfer adlanır
- ozonosfer adlanır
- hidrosfer adlanır
- atmosfer adlanır
- litosfer adlanır

92 Tullantı qazları təmizləmək üçün hansı kimyəvi üsullardan istifadə edilir?

- mexaniki, bioloji yandırma təmizləmə üsullarından
- termiki, bioloji çökdürmə təmizləmə üsullarından
- absorbsiya, adsorbsiya, katalitik təmizləmə üsullarından
- bioloji, fiziki, mexaniki təmizləmə üsullarından
- yandırma, buxarlandırma, bioloji təmizləmə üsullarından

93 Sabit şəkildə atmosfer havasının tərkib hissəsini əsasən hansı qazlar təşkil edir?

- NO, Cl<sub>2</sub>, C<sub>x</sub>H<sub>x</sub>, CO<sub>2</sub>, He, Ar, O<sub>2</sub> və s.
- H<sub>2</sub>, CO, CO<sub>2</sub>, NO, N<sub>2</sub>O, Cl, Ar və s.
- O<sub>3</sub>, SO<sub>3</sub>, H<sub>2</sub>, CO, NO<sub>x</sub>, CO<sub>2</sub> və s.

Fe, Al, Zn, Hg, Co<sub>2</sub>, CO, NO<sub>2</sub> və s.

- N<sub>2</sub>, O<sub>2</sub>, CO<sub>2</sub>, NO<sub>2</sub>, Cr<sub>2</sub>, He, Ar və s.

94 Temperaturun dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

ozonosfer, hidrosfer, aerosfer, biosfer, termosfer

- trorosfer, strotosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer  
troposfer, ekzosfer, ionosfer, noosfer, biosfer  
stratosfer, ozonosfer, ekzosfer, biosfer, noosfer  
noosfer, biosfer, mezosfer, troposfer, ionosfer

95 Oksigen atmosfer havasının necə faizini təşkil edir?

23, 5%-ni

17, 3%-ni

18, 9%-ni

- 20, 95%-ni

70, 0,5%-ni

96 Atmosferi çirkləndirən ikinci dərəcəli tullantılar hansı proseslər nəticəsində törənən maddələrdir?

- fiziki-kimyəvi proseslərdən  
kimyəvi-akustik proseslərdən  
fotokimyəvi-mexaniki proseslərdən  
mexaniki-kimyəvi proseslərdən  
optik-akustik proseslərdən

97 Bütün sənaye şəhərlərində havanın çox çirklənməsi nəticəsində hansı hadisə baş verir?

yanğın hadisəsi

buzlaşma hadisəsi

işıqlanma hadisəsi

- smog hadisəsi

buxarlanma hadisəsi

98 Sənaye şəhərlərində yer səthindən 200-300 m hündürlükdə temperatur inversiya-sının yaranması nəticəsində hansı növ smog yaranır?

tosgen smogu

- adi smog

London smogu

fotokimyəvi smog

Los-Anceles smogu

99 Avtomobilin tullantısı olan işlənmiş qazların tərkibindəki N<sub>2</sub>O və CO qaz-la-rının günəş şüalarının təsiri ilə fotokimyəvi reaksiyaya daxil olması nəticə-sində hansı növ smog hadisəsi yaranır?

qələvi smog

turşulu smog

tosgen smogu

adi smog

- fotokimyəvi smog

100 Tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda o hansı metodla təmizlənir?

piroliz metodu ilə

termiki metodla

fiziki metodla

- kimyəvi metodlarla

mexaniki metodla

101 Quru mexaniki toztutucularda tozların çökməsi hansı prinsiplərə əsaslanan toztutucularda təmizlənir?

- qravitasiya, rəqsetmə, fırlanma
- qravitasiya, mərkəzdənqaçma, ətalət  
mərkəzdənqaçma, fırlanma, irəliləmə  
fırlanma, rəqs etmə, itələmə  
qrvitasiya, ağırlıq, yerdəyişmə

102 Ekoloji minimum ilə ekoloji maksimum arasındakı diapazon dəyənətlilik həddi hansı qanuna aiddir?

- antropogen təsir qanunu
- tolerant qanunu  
abiotik və biotik faktorlar  
minimum qanunu  
bitkilərin varlığı qanunu

103 Minimum qanununun əsas mahiyyəti nədir?

- heyvandarlığın intensiv inkişafı
- bitkilərin inkişafı elementlərin cüzi miqdarı ilə limitləşdirilir  
bitki və heyvan növlərinin artırılması yolları  
kənd təsərrüfatının ekstensiv inkişafı  
bitkilərin inkişafı üçün mineralların tətbiqi

104 Orqanizmlərin birinin digərinin həyat fəaliyyətinə təsiri hansı faktordur?

- faktor deyil
- ətraf mühitin biotik faktoru  
antropogen faktoru  
mühitin abiotik faktoru  
xarici mühitə alışma faktoru

105 Canlı orqanizmlərin neçə faizi sudan ibarətdir?

- 50-55%
- 50-80%
- 20-30%
- 10-15%
- 30-40%

106 Ekoloji faktor nəyə deyilir?

- ətraf mühitin çirklənməsi  
istehsala təsir göstərən amillər
- canlı orqanizmlərə təsir edən hər hansı bir mühit  
canlı orqanizmlərin qarşılıqlı əlaqəsi  
biosferin vəziyyəti

107 1840-cı ildə L.Libix ekologiyanın hansı qanununu yaratmışdır ki, hələ də o, öz əhəmiyyətini itirməmişdir?

- növlərin əmələ gəlməsi qanunu  
Neytrallaşma qanunu
- Minimum qanunu  
Maksimum qanunu  
fiziki təsirlər qanunu

108 Müasir mərhələdə ekologiyanın inkişafı, canlı aləmin hansı qanunlarını öyrənməyi tələb edir?

- bioekoloji müxtəlifliyi
- tədqiqatların birgə aparılmasını
- qlobal problemlərin həlli istiqamətlərini
- ETT-nin nəaliyyətlərinin tətbiqini
- canlı aləmin sistemli əlaqəsi və fəaliyyətini

109 Ekologiya tarixinin 3-cü mərhələsi hansı dövrü əhatə edir?

- XX əsrin 50-ci illərindən bugünə qədər
- XIX əsrin 2-ci yarısı
- XIX əsrin əvvəlləri
- XX əsrin 50-ci illərinə qədər
- XVIII – XIX əsrlər

110 Biosferin noosferə çevrilməsi təlimini hansı alim irəli sürmüşdü?

- fransız alimləri
- A.P.Vinoqradov
- V.I.Vernadski
- D.P.Marş
- alman alimləri

111 Ekoloji baxımdan ətraf mühitdə mövcud olan su məhdudlaşdırıcı fiziki faktorlardan biridir?

- noosferin strukturu
- küləyin istiqaməti
- atmosfer havasının nəmliyi
- atmosferin sirkulyasiyası
- atmosferin quruluşu

112 Yer üzərində abiotik faktorlardan olan günəş şüasının əhəmiyyətinə aiddir:

- əhəmiyyəti yoxdur
- elmin inkişafını təmin edir
- fotosintez prosesini yaradır
- təbiətin proseslərinə mane olur
- istilik enerjisi mənbəyi deyil

113 İkinci dövrü faktorlara daxildir:

- cansız təbiət faktoru
- cəmiyyətlə təbiətin münasibəti
- orqanizmlərin qarşılıqlı əlaqəsi
- temperatur, nəmlik, atmosfer çöküntüləri
- çirklənmə əmsalı

114 Birinci dövrü faktorlara daxildir:

- yerin fırlanması, gündəlik işıq dəyişməsi
- sirkulyasiya prosesi
- atmosferin vəziyyəti
- su hövzələrinin təsiri
- texnogen faktorlar

115 Ekoloji faktorlara daxil deyil:

- canlı təbiət faktoru



- biotik
- abiotik
- sistemli əlaqə
- antropogen

116 Ekoloji faktorlar neçə kateqoriyaya bölünür?

- altı
- iki
- üç
- dörd
- beş

117 İlk dəfə ekologiya elmını biologiyadan müstəqil bir sahə kimi ayıran və ona ekologiya adını verən kim olmuşdur?

- Q.Visotski
- Ernest Hekkel
- K.Rulye
- A.Veketov
- Q.Morozov

118 Ekologiyanın inkişafının 2-ci mərhələsi hansı dövrü əhatə edir?

- XX əsrin əvvəlləri
- XIX əsrin 60-cı, XX əsrin 50-ci illərinə qədər
- XIX əsrin 60-cı illərinə qədər
- XVII əsrin sonu XIX əsrin əvvəlləri
- XX əsrin 50-ci illərindən XX əsrin sonuna qədər

119 XIX əsrin əvvəllərində meydana gəlmiş hansı sahə ekoloji təfəkkürün sonrakı inkişafı sayılır?

- biocoğrafiya
- kartoqrafiya
- geologiya
- geomorfologiya
- zoologiya

120 Ekoloji təsirlərin təsnifatında hansı qruplar ayrılır?

- sistematik və biotik
- populyativ və analoji
- fundamental və sadə
- abiotik və biotik
- dağıdıcı və toplayıcı

121 Biosfer nədir?

- torpaq və atmosferdə canlı aləmin mövcud olduğu sahədir
- canlı orqanizmlərin özünün və izinin olduğu sahədir
- bitki örtüyünün mövcud olduğu sahədir
- heyvanat aləminin mövcud olduğu sahədir
- hidrosferdə canlı orqanizmlərin yaşadığı sahədir

122 Müasir dövrdə ekologiya qarşısında duran vəzifələrdən biridir?

- ekoloji sistemlərin dayanıqlığı nəzəriyyəsini işləmək
- ekoloji anlamın araşdırılması
- ekoloji qanunlara tabeçilik

ekoloji amillərin tətbiqi  
ekoloji sistemlərin mövcudluğu qanununu işləmək

123 Yer kürəsinin quru sahəsinin 97% hansı təsirlərə məruz qalmışdır?

- fiziki
- kimyəvi
- təbii
- texnogen
- antropogen

124 Ekologiyanın əsas vəzifəsinə nə daxildir?

- enerji və materiyanın qarşılıqlı təsirinin açılması
- mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq
- ərazilərin mənimsənilməsi
- ekosistemlərin quruluşu
- ekologiya sahəsində araşdırmalar aparmaq

125 Ekologiyanın predmetinin daxilində hansı proses əsas yer tutur?

- ətraf mühitin çirklənməsi
- təkamüllün növləri
- enerji və üzvi maddələrin transformasiyası
- materiyanın varlığı
- ekoloji hadisələrin varlığı

126 Canlı orqanizmlərlə təbii mühit arasında mövcud əlaqələrin birliyi nəyi təşkil edir?

- ekologiyanın vahidliyini
- ekologiyanın amillərini
- ekologiyanın məqsədini
- ekologiyanın predmetini
- ekologiyanın vəzifəsini

127 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektini nədir?

- atmosfer
- ekoloji marketinq
- ekoloji sistem
- flora və fauna
- ekoloji lizinq

128 Müasir ekologiyanın quruluşuna daxil deyil:

- tətbiqi ekologiya
- insan ekologiyası
- riyazi ekologiya
- bioekologiya
- sosial ekologiya

129 Antropogen təsirlər ətraf mühitə hansı təsirlərdən qüvvətlənmişdir?

- əhəlinin artmasından
- elmin inkişafından
- ərazilərin daha çox mənimsənilməsindən
- istehlakın çoxalmasından
- ETT nəaliyyətlərinin tətbiqindən

130 Rusiya ekoloqu A.S.Danilevski ekologiyaya hansı anlamı verir?

- ekoloji sistemdə struktur və funksiya  
ekoloji tənzimləmə  
ekoloji faktormar  
ekoloji qanunauyğunluğu  
ekoloji dəyərlər

131 Ekologiya elmi nəyi öyrənir?

- canlı aləmin vəziyyətini  
mühitin çirklənməsini  
canlı orqanizmlər ilə mühit arasındakı əlaqələri  
canlı orqanizmlərlə resurslar arasındakı əlaqəni  
təbii resursların yerləşməsini

132 Ekologiya termini mənşəyinə görə hansı mənəli sözlərdən əmələ gəlmişdir?

- mənə daşımır  
loqos – elm, oykos – təbiət  
oykos – ev, loqos - elm  
ekol – yaşayış, loqos – təlim  
loqos – təlim, oykos - mühit

133 İnsanlar özləri üçün gərəkli olan məhsulları nəyin hesabına əldə edirlər?

- təbiətin  
istehlakın  
atmosferin  
cəmiyyətin  
istehsalın

134 1869-cu ildə Ekologiya nı elmlər sırasına daxil edən kim olmuşdur?

- A.A.Qriqoryev  
Ç.Darvin  
A.S.Danilevski  
Ernest Hekkel  
V.İ.Vernadski

135 Ekologiya sözü hansı mənşəlidir?

- rus  
yunan  
alman  
türk  
ingilis

136 Ekologiya elmi hansı sahələrə bölünür ?

- elmi və təcürbi  
informatika, kibernetika  
nəzəri və tətbiqi  
riyazi - metodoloji  
kimyəvi və fiziki

137 Ekologiyanın əsas məqsədi nədən ibarətdir?

nəzarət sisteminin formalaşması

təbii və antropogen senozların möhkəmliyi  
ekoloji təhlükəsizliyin təmini

- ekoloji sistemin təbii mühitlə əlaqəsini aşkar etmək  
biosferdə hadisələrə nəzarət

138 Müasir dövrdə ekologiya qarşısında duran vəzifələrdən biridir?

- ekoloji sistemlərin dayanıqlığı nəzəriyyəsini işləmək  
ekoloji anlamın araşdırılması  
ekoloji qanunlara tabeçilik  
ekoloji amillərin tətbiqi  
ekoloji sistemlərin mövcudluğu qanununu işləmək

139 Ekologiyanın əsas vəzifəsinə nə daxildir?

- enerji və materiyanın qarşılıqlı təsirinin açılması  
mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq  
ərazilərin mənimsənilməsi  
ekosistemlərin quruluşu  
ekologiya sahəsində araşdırmalar aparmaq

140 Bu mərhələdə hansı ölkənin alimləri daha çox fəaliyyət göstərmişdir ?

İsveçin  
İngiltərənin  
Almaniyanın

- Rusiyanın  
Fransanın

141 Ekologiyanın predmetinin daxilində hansı proses əsas yer tutur?

ətraf mühitin çirklənməsi  
təkamüllün növləri

- enerji və üzvi maddələrin transformasiyası  
materiyanın varlığı  
ekoloji hadisələrin varlığı

142 Canlı orqanizmlərlə təbii mühit arasında mövcud əlaqələrin birliyi nəyi təşkil edir?

ekologiyanın amillərini  
ekologiyanın vəzifəsini

- ekologiyanın predmetini  
ekologiyanın məqsədini  
ekologiyanın vahidliyini

143 İnsanların istehsalat və məişət fəaliyyəti nəticəsində ətraf mühitə edilən təsir necə adlanır?

sənaye və məişət tullantıları  
biosferin dəyişilməsi  
ətraf mühitin abiotik faktoru  
ətraf mühitin biotik faktoru

- ətraf mühitin antropogen faktoru

144 Tolerantlığın ekologiyasının tədqiqatlarının aparılması neçənci ildən başlanmışdır?

2000-ci ildən  
1925-ci ildən  
1890-cı ildən  
1868-ci ildən

- 1910-cu ildən

145 Canlıların təbiətə vurduqları ziyan haqqında ilk dəfə kimlər məlumat vermişdir?

T.Faberin və Q.Qlogerin  
S.Kraşennikov  
Pallasın və Lipeyxin  
Aleksandr Humbolt

- J.Lamark və T.Maltus

146 Ekologiyanın bütöv bir sistem kimi təşəkkül tapması hansı dövrə təsadüf edir?

XXI əsrin əvvəlləri  
● XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəli  
XVI əsrin sonu  
XVII əsrin sonu XVIII əsrin əvvəli  
XX əsrin sonu

147 Ekologiyanın inkişaf tarixi neçə mərhələyə bölünür?

tarixi birdir  
● 3 mərhələyə  
2 mərhələyə  
5 mərhələyə  
6 mərhələyə

148 1798-ci ildə T.Maltus hansı konsepsiyanı yaratmışdır?

- populyasiyanın eksponent tənliyini  
canlı aləmin təbii qanunlarını  
ətraf mühitə təsir amillərini  
ekosistemin quruluşunu  
biocoğrafiyanın meydana gəlməsini

149 Ekologiyanın bir elm kimi formalaşması, təşəkkül tapması hansı mərhələyə aid edilir?

- 2 və 3 mərhələyə  
3-cü mərhələyə  
● 1-ci mərhələyə  
2-ci mərhələyə  
1 və 2 mərhələyə

150 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektı nədir?

- tarixi ekologiya  
ekologiyanın elmiyi  
texniki ekologiya  
coğrafi ekologiya  
● insan ekologiyası

151 Su hövzələrinin abiotik faktoru nəyə təsir edir?

- canlıların sahə əlaqələrini formalaşdırır  
çürümə prosesini sürətləndirir  
bakteriyaların yaranmasına kömək edir  
● bakteriyaların, planktonların fotosintez prosesinə  
atmosferin istilik rejimini tənzimləyir

152 Tolerant qanunu nə vaxt və kim tərəfindən irəli sürülmüşdür?

- 1910-cu ildə V.Şelferd
- 1958-ci ildə V.Pimental
- 1980-cı ildə A.Monçadski
- 1840-cı ildə U.Libex
- 1967-ci ildə K.Mrakov

153 1840-cı ildə U.Libix tərəfindən hansı qanun irəli sürülmüşdür?

- proporsionallıq qanunu
- planlı inkişaf qanunu
- minimum qanunu
- maksimum qanunu
- səviyyənin bərabərləşdirilməsi qanunu

154 Sənaye, kənd təsərrüfatı, dağ-mədən və s.-də göstərilən fəaliyyət dedikdə nə nəzərdə tutulur?

- istehsalat fəaliyyəti
- ətraf mühitin sənaye tullantıları ilə çirklənməsi
- texniki, texnoloji fəaliyyət
- istehlak fəaliyyəti
- insanların yaşma tərz

155 Torpağın məhsuldarlığının azalması əsasən hansı hallarda baş verir? Düzgün olmayan cavabı tapın

- Torpağın şoranlaşdırılması nəticəsində
- Suvarma prosesində olan pozuntular nəticəsində
- Bitkilərin suvarma normasına düzgün riayət edildikdə
- Torpağın eroziyası nəticəsində
- Torpağın intensiv çirklənməsi nəticəsində

156 Torpağın pozulması nədir?

- torpağın üst qatının təsərrüfat üçün yararsız hala düşməsidir
- məhsuldarlığın artırılmasıdır
- insan fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasıdır
- torpaqda pozulma halları olmur
- torpağın quruluşunun dəyişməsidir

157 Hansı mənəblər litosferi çirkləndirir?

- nadir metallar emalı və kimya sənayesi
- kimya müəssisələri, neft emalı müəssisələri
- sənaye müəssisələri, kənd təsərrüfatı sahələri
- metallurgiya və neft-qaz sənayesi
- energetika və balıqçılıq

158 DDT-nin suda yarım parçalanma müddəti neçə ildir?

- on beş ildir
- on ildir
- yeddi ildir
- beş ildir
- üç ildir

159 Yuvarlaqlaşdırılmış məlumatlara görə qurunun neçə faizini yararsız torpaqlar təşkil edir?

- 10%-ni
- 15%-ni
- 30%-ni

20%-ni

- 40%-ni

160 2-3 sm qalnlığında torpağın əmələ gəlməsi üçün neçə il vaxt tələb olunur?

100-200 il

50-100 il

- 200-1000

20-40 il

200- 500 il

161 Şoran torpaqlara yarımsəhra və səhra zonalarında rast gəlinir. Azərbaycanda belə torpaqlar neçə min ha ərazini əhatə edir?

- 186 min ha ərazini

10 min ha ərazini

100 min ha ərazini

166 min ha ərazini

156 min ha ərazini

162 Şoran torpaqlarda humusun miqdarı neçə faiz olur?

9%-ə qədər

- 1%-ə qədər

2%-ə qədər

5%-ə qədər

7%-ə qədər

163 Azərbaycanda relyefin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq neçə biogeosenoz formaları əmələ gəlmişdir?

5 biogeosenoz

2 biogeosenoz

- 20 biogeosenoz

10 biogeosenoz

15 biogeosenoz

164 Azərbaycanda relyefin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq torpaqlarının neçə yarım tipini var?

- 60 yarım tipi var

10 yarım tipi var

20 yarım tipi var

30 yarım tipi var

50 yarım tipi var

165 Hazırda dünyada əkin sahələri neçə mln. km<sup>2</sup> təşkil edir?

25 mln. km<sup>2</sup>

5 mln. km<sup>2</sup>

10 mln. km<sup>2</sup>

- 15 mln. km<sup>2</sup>

20 mln. km<sup>2</sup>

166 Qurunun sahəsi buzlaqlarla birlikdə neçə mln. km<sup>2</sup> təşkil edir?

139 mln. km<sup>2</sup> -dir

109 mln. km<sup>2</sup> -dir

- 149 mln. km<sup>2</sup> -dir

151 mln. km<sup>2</sup> -dir

169 mln. km<sup>2</sup> -dir

167 Azərbaycanda olan torpaq fondu 8641.5 min hektardır. Onun neçə faizindən istifadə edilir?

- 37%-dən
- 20%-dən
- 77%-dən
- 57%-dən
- 47%-dən

168 Gilin su keçirmə qabiliyyəti qumdan necə dəfə azdır?

- 3200 dəfə
- 2000 dəfə
- 6000 dəfə
- 6200 dəfə
- 3000 dəfə

169 Yer qabığı və ona birləşən yuxarı mantiyanın bir hissəsi litosferi əmələ gətirir . Zəlzələlərin əksəriyyəti litosferdə əsasən hansı dərinlikdə baş verir?dərinlikdə baş verir?

- 35-40 km
- 35 km
- 10-15 km
- 15-20 km
- 30 km

170 Materiklərdə yer qabığının qalınlığı nə qədərdir?

- 30-40 km
- 20-30 km
- 35-40 km.
- 70-80 km
- 10-20 km

171 Yer qabığında yuxarıdan üç qat ayrılır. Çökmə, qranit və bazalt. Bu qatlardan hansı okeanlarda olmur?

- qranit
- qranit-çökmə
- çökmə
- bazalt-çökmə
- qranit-bazalt

172 Litosferin qalınlığı qeyri müəyyən hədlərdə dəyişir. Aşağıdakı göstəricilərdən hansı həqiqətə uyğundur?

- 50-150 km
- 50-100 km
- 40-120 km
- 50-200 km
- 30-150 km

173 Ali bitkilərin torpaqəmələgəlmədə rolu kim tərəfindən aşkara çıxarılmışdır?

- H.Zərdahi tərəfindən
- Y.N.Mişuistin tərəfindən
- Y.İ.Vernadski tərəfindən
- E.Hekkel tərəfindən
- V.R.Vilyams tərəfindən

174 Aşağıdakı elmi yeniliklərdən hansı Həsənbəy Zərdabiyə məxsusdur?



1884-cü ildə ilk dəfə olaraq əsas 5 faktorun torpaqəmələgəlmə prosesində rolunu göstərmişdir: torpaqəmələgətirən suxurlar, bitki və heyvan orqanizmləri, iqlim, relyet ərazinin geoloji yaşı.

- 1875-1876-cı illərdə ilk dəfə olaraq öz əsərlərində əsas 4 faktorun torpaqəmələgəlmə prosesində rolunu göstərmişdir: ona süxur, bitki və canlı orqanizmlər, iqlim və insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- Onun fikrincə torpaq təbii törəmədir  
Onun fikrincə torpaq beş amilin təsirindən yaranmışdır: torpaqəmələgətirən suxurlar, bitki və heyvan orqanizmləri, iqlim, relyef və zaman  
O torpaq əmələgətirən amillərə insan fəaliyyətini də daxil etmişdir

175 Torpaqşünaslıq elminin banisi N.N.Dokuçayevin təliminə əsasən torpaq bitki və heyvan orqanizmlərinin, iqlimin, relyetin və ərazinin geoloji yaşının qarşılıqlı təsiri nəticəsində yaranmışdır. N.N.Dokuçayevə görə torpaq nədir?

- torpaq ərazinin geoloji yaşının qarşılıqlı təsirindən yaranmış təbii törəmədir  
torpaq bitkilərin qida mənbəyidir  
torpaq yerin humusla zəngin qatıdır  
torpaq yer səthinin üst qatıdır  
torpaq iqlimin təsirindən yaranmış təbii törəmədir

176 Torpaqşünaslıq elminin banisi kimdir ?

- E.Hekkel
- V.R.Vilyams
- N.N.Dokuçayev
- C.Darvin
- Həsənbəy Zərdabi

177 Litosferi ən çox hansı sənaye tullantıları çirkləndirir?

- məişət sənaye tullantıları
- İES-nın tullantıları
- neft sənayesi tullantıları
- avtomobil sənayesi tullantıları
- dağ mədən və dağ kimya sənayesi tullantıları

178 Azərbaycan Respublikasının torpaq fondunun təxminən neçə faizi kənd təsərrüfatı üçün yararlıdır?

- 20%-i k/t üçün yararlıdır
- 10 %-i k/t üçün yararlıdır
- 39%-i k/t üçün yararlıdır
- 49%-i k/t üçün yararlıdır
- 30%-i k/t üçün yararlıdır

179 Hazırda Azərbaycanda adambaşına neçə ha yararlı torpaq sahəsi düşür?

- 0,2 ha yararlı torpaq sahəsi
- 0,1 ha yararlı torpaq sahəsi
- 0,6 ha yararlı torpaq sahəsi
- 0,5 ha yararlı torpaq sahəsi
- 0,3 ha yararlı torpaq sahəsi

180 Aşağıdakı amillərdən hansı torpaqəmələgəlmə prosesində iştirak etmir?

- ozonosferin torpaq əmələgətirən amil kimi
- iqlim torpaq əmələgətirən amil kimi
- relyef torpaq əmələgətirən amil kimi
- orqanizmlər torpaq əmələgətirən amil kimi
- anna suxur torpaq əmələgətirən amil kimi

181 İri şəhərlərdə ekoloji vəziyyətin gərginliyi asılıdır:

yaşillıq sahələrinin normadan az olmasından.

- antropogen təsirin yüksək olması və əhali sıxlığından;  
şəhərlərdə sənaye sahələrinin sürətli inkişafından;  
şəhərlərdə əhalinin sıx cəmləşməsindən;  
nəqliyyatın sürətli inkişafından;

182 Fotokimyəvi prosesin getməsi üçün əsas kimyəvi komponent hansıdır?

- dəm qazı  
nitrat turşusu  
sulfat turşusu
- azot 2-oksidi  
karbon 4-oksidi

183 Şəhərlərdə ekoloji təhlükəsizliyin təminatı və ətraf aləmin mühafizəsinin təşkili üçün respublikanın regional siyasətinə daxildir:

- cərimələrin ödənilməsi  
ekspertiza işinin təşkili  
yeni hövzələrin mənimsənilməsi  
qazma işlərinin aparılması
- təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə

184 Şəhərlərdə ümumi çirkləndiricilərin neçə faizi avtomobil nəqliyyatının hesabınadır?

- 90%
- 20-20%
- 40-50%
- 60-80%
- 35-40%

185 İri şəhərlərdə çirklənmə dərəcəsini artıran səbəblərdən hesab edilir:

- mədəni abidələr  
transmilli otellər  
istirahət zonaları  
şosse yolları
- nəqliyyat vasitələri

186 Şəhər mühitini çirkləndirən mənbələrdən biridir:

- səs-küy  
yaşayış massivləri  
teleqraf xətləri  
metropolitenlər  
yaşillıqlar

187 Zəhərli maddələrin atmosfərə atılmasının səbəblərindən biridir:

- mineral kübrələrdən istifadə  
əkin sahələrinin azaldılması  
sənaye məhsullarının təkrar emalı
- ekoloji cəhətdən təhlükəli texnologiyadan istifadə  
kənd təsərrüfatının intensivləşməsi

188 Smoqların hansı mənfi təsiri vardır?

- iqlim dəyişmələri yaradır  
zəhərli maddələrin atmosfərə düşməsinə mane olur

kooperativləşmə prosesini langidir

- ultrabənövşəyi şüaların yer səthinə düşməsinə mane olur  
təbii şərait və sərvətlərin yerləşməsinə təsir edir

189 Məişət tullantıları obyektləri hansı zonaya aid edilir?

istehsalat zonalarına  
yaşayış zonalarına  
ictimai fəaliyyət zonasına  
istirahət zonasına

- xüsusi təyinat zonasına

190 Tikinti zonaları növlərinə aid deyil:

istehsalat zonası

- əhalinin yerləşmə zonası  
xüsusi təyinat zonaları  
yaşayış zonası  
ictimai fəaliyyət zonası

191 Şəhərsalma fəaliyyəti nəyin əsasında təşkil olunur?

- mövcud qanunvericilik əsasında  
şəhərin yerləşdiyi ərazi əsasında  
istehsalın həcminə görə  
əhalinin sayına uyğun  
təbii şəraitə uyğun

192 İri şəhərlərdə əhalinin əsas tələbatı hansı məhsullardır?

- təmiz havaya  
● ərzaq və suya  
nəqliyyat vasitələrinə  
sənaye məhsullarına  
kommunikasiya xidmətinə

193 Azərbaycan Respublikasında yürüdülmən ekoloji siyasətin əsas məqsədinə daxil deyil:

- təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə
- aqrar sənaye kompleksi payının azaldılması  
iqtisadi potensialın qorunması  
gələcək nəsillərin ehtiyacının təmin edilməsi  
əmək potensialının qorunması

194 İstehsalat zonaları zonasına aid deyil:

- təhsil  
sanitar qoruyucu  
nəqliyyat  
kommunal  
mühəndis

195 Şəhər tikintilərinin aparılması zamanı məhdudlaşdırılan sahələrə aid deyil:

- mürəkkəb təbii iqlim şəraiti sahələri  
xüsusi təbii qoruq sahələri  
mədəni abidələr,şəhərətərafı qoruq zonaları
- əhalinin yaşayış yerləri  
ekoloji təhlükəli zonalar

196 Şəhərlərdə sənaye tullantıları ilə çirklənmənin əsas səbəblərindən biridir:

- sənayenin xammalla təchizatı
- əhalinin tələbatının çox olması
- çox sənaye məhsulu istehsal edilməsi
- yaşillıq zonalarının çox olması
- hakim küləklərin istiqaməti və gücünün nəzərə alınmaması

197 Bir və ya bir neçə mərkəzi şəhərin ətrafında kiçik qəsəbələrin yerləşməsi nə adlanır?

- aqlomerasiya və ya konurbasiya
- miqrasiya mərkəzləri
- urbanizasiya
- meqalopolis
- geokimyəvi əyalətlər

198 Şəhər əhalisinin geokimyəvi strukturu əhaliyə hansı təsiri göstərir?

- kommunal təminatına
- yaşayış səviyyəsinə
- yaş göstəricisinə
- təbii artımına
- sağlamlığına

199 İri şəhərlərdə ekoloji vəziyyətin gərginliyi nə ilə əlaqədardır?

- elmi səviyyənin aşağı olması
- əhalinin miqrasiyası
- əhalinin sıxlığı
- əhalinin təbii artımı
- aqlomerasiyası

200 Müasir şəhərlər əhali məskəni olmaqla, daha hansı xüsusiyyətə malikdir ?

- ətraf mühitə təsir edən sistemdir
- əhalinin təbii artımı sürətlənir
- kommunal sistem yaradır
- sənaye məhsulu istehsalını tənzimləyir
- əhali başqa ölkələrə gedir

201 Dünya üzrə şəhər əhalisinin ümumi artımının neçə faizi İEOÖ-in payına düşür?

- 30%
- 80%
- 60%
- 50%
- 20%

202 Urbanizasiyanın tempi hansı qrup ölkələrdə daha sürətlə gedir?

- ABŞ, Kanada və Yaponiyada
- Avropa ölkələrində
- yeni sənayeləşmiş ölkələrdə
- inkışaf etmiş ölkələrdə
- inkışadfa olan ölkələrdə

203 Urbanizasiya prosesinin intensivlik göstəricilərinə aid deyil:

elmi, maarif

sosial, əhaliyə xidmət

- siyasi
- iqтisadi inkişaf
- mədəni

204 Urbanizasiya prosesi ilə demoqrafik artım arasında mütənasiblik necədir?

əhalinin mütləq artımı zəifdir  
demoqrafik artım yüksəkdir  
urbanizasiya nisbətən zəifdir

- urbanizasiya sürətlə inkişaf edir
- əhalinin təbii artımı

205 Urbanizasiya prosesi əhali məskunlaşmasına necə təsir edir?

iqlimə müsbət təsir edir

- həyat tərzini formalaşdırır
- kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalını artırır
- işçi qüvvəsini azaldır
- yayılmaya mənfi təsir edir

206 əhalinin şəhərlərdə məskunlaşması nə adlanır?

- urbanizasiya
- meqalopolis
- miqrasiya
- aqlomerasiya
- yalançı urbanizasiya

207 əhali artımının yaratdığı problemlərə aid deyil:

- ekoloji
- təhsil
- xammal
- ərzaq
- enerji

208 əhalinin sayının artıb azalması hansı siyasətdə tənzimlənir?

ölkənin əhaliyə münasibəti ilə  
əhalinin elmi səviyyəsi ilə

- dövlətin demoqrafik siyasəti ilə
- dövlətin iqtisadi siyasəti ilə
- demoqrafik partlayışda

209 Bizim eranın əvvəlində dünya əhalisinin sayı nə qədər olmuşdur ?

- 100 mln. nəfər
- 85mln.nəfər
- 200 mln. nəfər
- 150 mln.nəfər
- 175 mln.nəfər

210 ətraf mühitin ekoloji vəziyyəti ilə əhali arasında asılılıq necə baş verir?

- şəhərlərdə əhali artır
- əhalinin sayı dəyişir
- etnik tərkib dəyişir
- əhalinin milli tərkibi pozulur

əhalinin elmi səviyyəsi azalır

211 əhalinin sayının dəyişməsinə təsir edən amillərdən hesab olunur:

- əhalinin istehlakçı olması
- qadın,kişi nisbəti
- şəhər,kənd əhalisinin nisbəti
- əmək ehtiyatlarının dəyişməsi
- müharibələr,aclıq epidemiyaları və s.

212 əhali ilə istehsal arasındakı uyğunluq:

- əhali şəbəkəsinin sıxlığıdır
- əhali istehsalın xammalıdır
- məhsuldar qüvvələrin aparıcı sahəsidir
- istehsalın əsas fondudur
- dinamik inkişafıdır

213 Urbanizasiya səviyyəsi aşağı olan regionlardan şəhər əhalisi 20%-dən az olanları harada yerləşir?

- Cənub-Şərqi Asiyada
- Asiyada
- Afrikada
- Latın Amerikasında
- Avropada

214 Urbanizasiya səviyyəsinə görə dünya ölkələri neçə qrupa bölünür?

- 4 qrupa
- 2 qrupa
- 5 qrupa
- 3 qrupa
- 6 qrupa

215 Dünyada şəhərlərin inkişafında hansı proses daha sürətlə inkişaf edir?

- nəhəng şəhərlər
- aqlomerasiyalar
- kiçik şəhərlər
- iri şəhərlər
- meqalopolislər

216 əhalinin doğum və ölüm göstəricilərinin fərqi nəyi müəyyən edir?

- nisbi artımını
- mütləq artımını
- əhalinin miqراسiyasını
- əhalinin sıxlığını
- əhalinin dinamikasını

217 Dünyada olduqca yoxsul yaşayan əhalinin təqribi sayı nə qədərdir?

- 1 milyarddan çox
- 100 milyon nəfər
- 2 milyard nəfər
- 200 milyon nəfər
- 500 milyon nəfər

218 Dünyanın neçə ölkəsində orqanik(ekoloji təmiz) kənd təsərrüfatı inkişaf etmişdir?

bütün ölkələr

50 ölkəsi

- 100 ölkəsindən çoxu
- 150 ölkəsinə qədər
- 200 ölkəsi

219 əhalinin ərzaq probleminin həlli hansı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir?

ərzağın çoxsahəli olması

sənaye məhsulu istehsalının inkişafı

kooperativləşmə prosesinin mövcudluğu

təmərküzləşmə prosesinin aktivliyi

- aqrar sektorun davamlı inkişafı

220 Dünyada əhalinin sağlamlıq problemini yaradan səbəblərdən biridir:

qidanın çatışmamazlığı

həkim personalının olmaması

çətin müalicə olunan xəstəliklərin artması

iqtisadi inkişafın zəifliyi

- İEO ilə İEOÖ səviyyəsindəki uyğunsuzluq

221 XXI əsrin I yarısında İ.İ.Meçnikovun hansı nəzəriyyəsi meydana gəldi ?

əhali-səhiyyə nəzəriyyəsi

- immunitet nəzəriyyəsi
- sosioloji tədqiqatlar
- əhali nəzəriyyəsi
- sağlamlıq nəzəriyyəsi

222 əhalinin sağlamlıq problemi hansı mahiyyətə malikdir?

ətraf mühitin çirklənməsidir

dövlət siyasətidir

- qlobal xarakterlidir
- adi problemlər sırasındadır
- elmi araşdırmadır

223 İnsan orqanizminin təbii mühitə çətinliklə adaptasiya olunmasının əsas səbəbi nədir?

- təbii ekosistemlərin dəyişməsi
- insan orqanizminin mürəkkəbliyi
- təbii şəraitin stabilliyi
- təbii sərvətlərin zənginliyi
- təbii mühitə antropogen təsirlər

224 ərzaq probleminin yaranmasına səbəb nədir?

- İEOÖ-də kənd təsərrüfatının zəif inkişafı
- elmin təsərrüfat sahələrində zəif tətbiqi
- kənd təsərrüfatında ekstensivlik
- İEO-də torpaq fondunun az olması
- su resurslarının çatışmamazlığı

225 ərzaq problemi hansı səbəbdən yaranır?

səhrələşmə prosesinin aktivliyi]

əhali sıxlığının azlığı

əhalinin sayının çox olması

- təminatın lazımı səviyyədə olmaması  
dünya torpaqlarının yararsız olması

226 Şəhərlərin özünə məxsus xüsusiyyətinə aid deyil:

- suyun dövranı pozulur
- su təminatı yüksəkdir  
atmosferin şəffaflığı aşağı olur  
biokimyəvi əyalətdir  
hava normadan artıq qızır

227 London smoqu hansı prosesdən yaranır?

- toz hissəcikləri ilə kimyəvi inqredientlərin qarışığından  
atmosferdə müxtəlif maddələrin qarışığından  
ölkələrin qarşılıqlı inteqrasiyasından  
elmi-texniki tərəqqinin naaliyyətlərindən  
insan fəaliyyətindən

228 Aşağıdakılardan hansı ekoloji ekspertizanın mexanizminə daxil deyil?

- modernləşdirmə məqsədi ilə fəaliyyət göstərən müəssisələrin ekoloji ekspertizası.  
dövlət ekoloji tələb və normativlərin yerinə yetirildiyi halda istismarına icazənin verilməsi
- meşənin kəsilməsi üçün nəzərdə tutulan sahənin seçilməsi.  
kompleks elmi-tədqiqat işlərindən ibarət təsərrüfat layihələrinin ekoloji ekspertizası  
modernləşdirmə məqsədi ilə fəaliyyət göstərən müəssisələrin ekoloji ekspertizası.

229 Aşağıdakı savablardan hansı düzgün deyil?

- təbii mühitin fiziki halının qiymətləndirilməsi.  
Antropogen amilin təsirindən ətraf mühidə yaranan dəyişikliklərə nəzarət.  
antropogen təsir mənbələrinə nəzarət.  
antropogen təsir mənbələrinə nəzarət.
- sənayenin inkişafına nəzarət.

230 Monitorinqin obyektini dedikdə aşağıdakılardan hansı nəzərdə tutulur?

- atmosfer, kriosfera  
yerüstü sular, okeanlar.  
atmosfer, yeraltı sular.
- atmosfer, yer üstü sular, okeanlar, dənizlər, yeraltı sular, kriosfera.  
okeanlar və dənizlər.

231 Qlobal monitorinq sistemi nədir?

- cavabların hamısı doğrudur.  
litosfer qatında baş verən proseslərə nəzarət etmək.  
yer kürəsinin atmosferində baş verən proseslərə nəzarət etmək.
- dünyada baş verən proseslərə və yer kürəsinin biosferində bütün ekoloji komponentlərə nəzarətlə yanaşı ekstremal vəziyyətlərin yaranacağı barədə xəbərdarlıq etmək.  
materiklərin su hövzələrində baş verən proseslərə nəzarət etmək.

232 Sel, Vulkan, Zəlzələ, quraqlıq, torpağın eroziyası və s. hansı monitorinq sisteminə aid edilir?

- bioloji monitorinq  
məsafə monitorinqi
- Fiziki monitorinq  
kimyəvi monitorinq  
bioloji monitorinq



233 Genetik modifikasiya olunmuş bitki növlərinin xüsusiyyətlərinə aid deyil:

- daha yüksək və aşağı temperatura davamlılıq
- ziyanvericilərə qarşı yüksək davamlılıq
- il ərzində bir neçə dəfə məhsul vermək
- yüksək və stabil məhsuldarlıq
- mineral kübrələrdən istifadə etməmək

234 Aşağıdakılardan hansı kompleks ekoloji monitorinqin vəzifələrinə daxildir?

- yanarmış neqativ halların ləğv və ya təsirinin azaldılması üçün tədbirlər hazırlamaq.
- ekoloji və yaşayış sahələrinin müayinəsinin keçirilməsi.
- göstərilən sahələrdə baş vermiş dəyişikliklərin səbəbinin müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi.
- ekoloji sistemin və insanların məskunlaşma sahələrinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi.
- qarşılıqlı tərəflərin qanəedici qərarlar qəbul etməyə yönəlmiş məsləhətləşmələri.

235 Şəhər əhatəsində göstərilən zonaların yerləşdirilməsi hansı təşkilatlar tərəfindən müəyyən edilir?

- maliyyə orqanları
- dövlət icra komitələri
- nəzirlilər
- respublika icra və yerli idarəetmə orqanları
- könüllü əhali qurumları

236 Fotokimyəvi smogun yaranma səbəbi nədir?

- fotokimyəvi smog əmələ gəlmir
- zərərli maddələrin konsentrasiyasından
- kimyəvi reaksiya ilə havanın təkrar çirklənməsi
- bərk maddələrlə kristalların qarşılıqlı təsiri
- nəqliyyat vasitələrinin təsirindən

237 Alyaska smogunun yaranma səbəbi nədir?

- atmosferdə müxtəlif qazların qarışığından
- təmərküzləşmə prosesinin aktivliyindən
- ətraf mühitə antropogen təsirlərdən
- sənaye müəssisələrinin qəzaya uğramasından
- havanın mənfi temperaturu ilə günəş radiasiyasının təsirindən

238 ətraf mühit,təbii şərait və sosial mühit,keyfiyyət kriteriyaları nəyi müəyyən edir?

- kəmiyyət göstəricilərini
- sosial vəziyyəti
- mühitin təmizliyini
- insan sağlamlığını
- keyfiyyət göstəricilərini

239 Çirkləndirici mənbələrinin monitorinqi dedikdə başa düşülür:

- bir nöqtədə yerləşən mənbənin.
- Hərəkətdə olan nəqliyyat vasitələrinin.
- yerini dəyişməyən, bir nöqtədə yerləşən mənbənin, hərəkətdə olan nəqliyyat vasitələrinin və müəyyən bir sahənin yerini dəyişməyən mənbənin monitorinqi
- müəyyən bir sahənin.

240 Ekoloji siyasətin prioritet istiqamətlərindən biridir:

- yeni texnologiyaların mənimsənilməsi

biri deyil

- sağlam ekoloji mühitin yaranması  
ETT nəaliyyətlərinə yiyələnmək]  
əhalinin işlə təmin olunması

#### 241 Tullantı suları nəyə deyilir?

- gil,yağlı maddələr,kimyəvi reagentlər,qazılmış süxurlar ilə çirklənmiş sular.  
yeraltı təbii istilik mənbələri  
müxtəlif boru birləşmələrindən,siyirtmə və kippəclərdən sızan su  
yer üzərinə neftin təbii olaraq öz-özünə axması nəticəsində yığılan maye  
qaynar sular,buxar və ya buxar-su qarışığı

#### 242 İctimai fəaliyyət zonasına daxil deyil:

maliyyə iş mərkəzləri  
təhsil

- kənd təsərrüfatı  
ticarət  
elmi-tədqiqat

#### 243 əhalinin təbii artımı nədir?

- doğulanlarla ölənlərin say fərqi  
urbanizasiya prosesi  
əhalinin yerləşməsi  
əhalinin mütləq artım  
doğulan əhalinin sayı

#### 244 Aşağıdakılardan hansı antropogen təsir üzrə ekoloji monitorinqin əsas məsələlərinə daxildir?

antropogen təsir mənbələrinə və təsir amillərinə nəzarət.  
əhalinin miqrasiyasına nəzarət.  
sənaye müəssisələrinə nəzarət  
nəqliyyat vasitələrinə nəzarət.  
kənd təsərrüfatının yerləşməsinə nəzarət.

#### 245 Monitorinq sistemi siniflərinə ayrılır:

- aparıldığı yerə görə.  
təsir amilinə, çirkləndirici mənbələrə, miqyasına görə.  
çirkləndirici mənbələrə görə.  
təsir amilinə görə.  
miqyasına görə

#### 246 İmpakt monitorinq sistemi hansı sahələri əhatə edir?

- dəniz və okean sularını  
xüsusi təhlükəli zonaları  
kənd təsərrüfatı zonalarını  
sənaye müəssisələrini  
elmi araşdırmaları

#### 247 Baza monitorinq sistemi zamanı nələr nəzərə alınır?

- fiziki təsir amilləri  
çirklənmə dərəcəsi  
regional antropogen təsirlər  
urbanizasiya səviyyəsi

## kimyəvi tullantılar

## 248 Fiziki monitoring dedikdə başa düşülür:

ətraf mühitə təsir edən müxtəlif kimyəvi proseslərə nəzarət.

- ətraf mühitə təsir edən fiziki proseslərə nəzarət.
- litosferdə gedən proseslərə nəzarət.
- ətraf mühitdə gedən bioloji proseslərə nəzarət.
- insan orqanizmində gedən proseslərə nəzarət.

## 249 İmpakt monitoring sistemi nədir?

Antropogen təsirlərə məruz qalan xüsusi təhlükəli zonaların monitoringi.

lokal antropogen təsirlərə məruz qalmayan zonaların monitoringi.

- regional və lokal antropogen təsirlərə məruz qalan xüsusi təhlükəli regional antropogen təsirlərə məruz qalan zonaların monitoringi.
- Lokal antropogen təsirlərə məruz qalan təhlükəsiz zonaların monitoringi.

## 250 Aşağıdakı cavablardan hansı doğrudur?

cavabların hamısı doğrudur.

kimyəvi çirkləndiricilərin təsiri ilə məşğul olur.

bir neçə antropogen mənbəyin təsiri ilə məşğul olur.

- lokal monitoring sistemi konkret antropogen mənbəyin təsiri ilə məşğul olur.
- təbii çirkləndirici mənbələrin təsiri ilə məşğul olur.

## 251 Regional monitoring sistemi nəzarəti həyata keçirir:

dünyada gedən proseslərə.

hər hansı bir şəhər daxilində gedən proseslərə.

inzibati rayon daxilində gedən proseslərə.

hər hansı bir ölkə daxilində gedən proseslərə.

- hər hansı bir region daxilində gedən proseslərə.

## 252 Ekobiokimyəvi monitoring dedikdə başa düşülür:

ətraf mühitin fiziki və kimyəvi vəziyyətinə nəzarət.

ətraf mühitin fiziki vəziyyətinə nəzarət.

ətraf mühitin fiziki vəziyyətinə nəzarət.

ətraf mühitin bioloji vəziyyətinə nəzarət.

- ətraf mühitin kimyəvi və bioloji vəziyyətinə nəzarət.

## 253 Milli monitoring sistemi dedikdə başa düşülür:

beynəlxalq miqyasda aparılan monitoring.

materikdə aparılan monitoring.

- ölkə miqyasında aparılan monitoring.
- bir neçə ölkədə aparılan monitoring.
- şəhərdaxilində aparılan monitoring.

## 254 Baza monitoring sistemi nədir?

litosferdə baş verən proseslərə nəzarət etmək.

faunada baş verən hallara nəzarət etmək.

bitki aləmində baş verən hallara nəzarət etmək.

- regional antropogen təsirlər nəzərə alınmaqla təbiətdə baş verən hallara nəzarət etmək
- hidrosferdə baş verən proseslərə nəzarət etmək.

## 255 Aşağıdakı cavablardan hansı düzgün deyil?

sənaye müəssisələrinin çirkləndirilməsi başa düşülür.

müxtəlif təbii təsir amilləri başa düşülür.

- müxtəlif kimyəvi çirkləndirici, müxtəlif təbii və fiziki təsir amilləri başa düşülür. monitorinqin təsir amili dedikdə müxtəlif kimyəvi çirkləndiricilərin təsiri başa düşülür. müxtəlif fiziki təsir amilləri başa düşülür.

## 256 ətraf mühitin monitorinqi nədir?

demoqrafik proseslərə nəzarət sistemidir.

ətraf mühitin hazırkı vəziyyətinin qiymətləndirilməsidir

ətraf mühitin qısa müddətli-müşahidə sistemidir.

- uzun müddətli müşahidə sistemi olub, ətraf mühitin hazırkı vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və onun dəyişməsi istiqamətinin proqnozlaşdırılması. onun dəyişmə istiqamətinin proqnozlaşdırılmasıdır.

## 257 Monitorinqin təsir amili dedikdə başa düşülür:

fiziki təsir amilləri.

təbii təsir amilləri.

kimyəvi çirkləndirici maddələr.

müxtəlif çirkləndirici maddələr.

- müxtəlif kimyəvi çirkləndirici, müxtəlif təbii və fiziki təsir amilləri

## 258 Təsərrüfat fəaliyyətinin ekoloji ekspertizası:

iqtisadi siyasətin əsasıdır.

ekoloji maarifləndirmə vasitəsidir.

ekoloji təhsilin bir formasıdır.

- dövlət ekoloji nəzarətinin əsas funksiyalarından biridir. demoqrafik siyasətin tərkib hissəsidir.

## 259 Ekoloji ekspertizanın əsas prinsipləri hansılardır?

enerjiyə qənaət, müstəqillik, imperativ, aşkarlıq.

imperativ, təhlükəsizlik, aşkarlıq, enerjiyə qənaət.

müstəqillik, aşkarlıq, enerjiyə qənaət, riskin azaldılması.

- imperativ, təhlükəsizlik, aşkarlıq, müstəqillik, komplekslik peşəkarlıq, müstəqillik, aşkarlıq, imperativ.

## 260 ətraf mühitin ekspertizası hansı hallarda keçirilməlidir?

ekoloji fəlakət baş verdikdə.

milli valyuta dəyərini itirdikdə.

ölkədə iqtisadi islahatlar aparıldıqda.

iqtisadiyyatda böhran baş verdikdə.

- təsərrüfat, layihə və planları reallaşmaqdan əvvəl.

## 261 Müəssisənin Ekoloji pasport hansı müddətə tərtib olunur?

müddətsizdir

5 il

- 1 il

3 il

2 il

## 262 2000ci ildə Berlində keçirilmiş Urban-XXI beynəlxalq konfransda proqnozlaşdırılmışdır:

əhalinin təhsil problemi

əhalinin sayının azalması

- əhalinin çox hissəsinin şəhərlərdə yaşayacağı  
əhalinin çox hissəsinin aqlomerasiyalarda cəmlənəcəyi  
əhalinin sağlamlıq problemi

263 Smoq hadisəsinin çox yarandığı məkan haradır?

- səhralaşma prosesi  
kənd təsərrüfatı regionları
- şəhər atmosferi  
yerin üst hissəsi  
meşə zonası

264 Ümumi çirkləndiricilərin neçə faizi avtomobil nəqliyyatının payına düşür?

- 60-70%
- 40-50%
- 20-25%
- 10-20%
- 30-35%

265 Aşağıdakı cavablardan hansı düzgündür?

- fiziki monitorinqdir.
- qısa müddətli monitorinqdir.
- qlobal monitorinqdir.
- ekoloji monitorinq baza monitorinqdir.
- biosferin kompleks monitorinqdir.

266 Müstəqillik prinsip ekoloji fəaliyyətin hansı sahəsinə aiddir?

- ekoloji maraqlara
- ekoloji monitorinqə
- ekoloji tənzimləməyə
- ekoloji auditə
- ekoloji ekspertizaya

267 Aşağıdakı cavablardan hansı ekoloji pasportda öz əksini tapmamışdır?

- istifadə olunan ehtiyatın kəmiyyət, keyfiyyət göstəriciləri.
- müəssisə haqqında ümumi məlumat və istifadə olunan texnologiya.
- çirkab sularının təmizlənmə mexanizmi, tullantıların keyfiyyət və kəmiyyət göstəriciləri.
- əsas məhsullar istehsalının texnoloji sxemi, havaya atılan tullantıların təmizlənmə sxemləri.
- ətraf mühitə səmərəli təsir etmək üçün təklif və tövsiyələr.

268 Sənaye müəssisəsinin ekoloji pasportu nədir?

- müəssisə ilə ətraf mühit arasında qarşılıqlı əlaqə və təsirin xüsusiyyətlərinə əks etdirən kompleks sənəd.  
ətraf mühitin çirklənməsinə görə ödənişlərin miqdarı haqqında sənəd.  
təsərrüfat və digər fəaliyyətlərə icazə verən ekoloji tələblər.  
cərimə sanksiyaların şərtləri haqqında sənəd.  
tullantıların, çirklənmənin izn həddləri haqqında sənəd.

269 Aşağıdakılar hansı monitorinqin praktiki istiqamətlərinə aid deyil?

- ətraf mühitin faktiki vəziyyəti və çirklənmə səviyyəsini qiymətləndirmək.  
ətraf mühitin vəziyyətinə və ona təsir edən amillərə nəzarət etmək.  
bu vəziyyətin qiymətləndirilməsi.
- əhalinin miqrasiyasının nizamlanması.  
çirkləndiricilərin təsirindən ətraf mühitdə yarana biləcək vəziyyətin proqnozu.

270 Biosferin özünü tənzimləmə xüsusiyyəti necə adlanır?

- Klimatologiya
- Ekoloji böhran.
- Homeostazm
- Noosfer
- Konvergeniya

271 Təbiətdə maddələrin böyük (geoloji) dövrünü necə baş verir?

- Günəş enerjisi ilə çökmə süxurların qarşılıqlı əlaqəsilə baş verir
- Günəş enerjisi ilə Yer səth enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verir
- Günəş enerjisi ilə Yer dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə
- Günəş enerjisi ilə Yer radioaktiv maddələrinin qarşılıqlı əlaqəsi nəticəsində baş verir
- Günəş enerjisi ilə maqmatik süxurların qarşılıqlı əlaqəsilə baş verir

272 Biosferdə maddələrin kiçik (biogeokimyəvi) dövrünü necə tamamlanır?

- Hidrosfer və atmosfer daxilində tamamlanır
- Yalnız hidrosfer daxilində tamamlanır
- Yalnız atmosfer daxilində tamamlanır
- Yalnız biosfer daxilində tamamlanır
- Yalnız litosfer daxilində tamamlanır

273 Qlobal ekoloji problemlərin həlli üçün tələb olunur? 1. Hərbi xərclərin azadılması hesabına iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi. 2. Qlobal təhlükəsiz texnologiyaların tətbiqi nəticəsində iqtisadiyyatın stabilliyinin təmini, 3. Kənd təsərrüfatının kimyalaşdırılması, 4. Ekoloji sahə üzrə beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, 5. Təbii resursların ekstensiv mənimsənilməsi.

- 1,3,5
- 3,4,
- 2,3,4
- 1,2,4
- 2,4,5

274 Abşeron yarımadasında gündəlik radiasiya fonu dəyişilir

- 6-18 mkr/saat
- 3-15 mkr/saat
- 10-12 mkr/saat
- 5-10 mkr/saat
- 6-8 mkr/saat

275 Radiasiya nədir?

- doğru cavab yoxdu
- ağır metallardan ayrılan şualardır
- radioaktiv maddələrdən ayrılan ionlaşdırıcı şualardır
- günəşdən gələn şua enerjisi
- makroelementlərdən ayrılan şualardır

276 Ekoloji təhlükəsizlik sahəsində dövlətin vəzifələrinə daxildir? 1. dövlət nəzarəti, 2. dövlət siyasəti, 3. informasiya təminatı və proqnozlaşdırma, 4. dövlət standartları və normativlərin tətbiqi, 5. auditin aparılması, 6. beynəlxalq hüququ təminat

- 2,5,6
- 4,5,6
- 2,3,5
- 1,2,3

- 1,2,4

277 Antropogen və təbii təsirlər nəticəsində ətraf mühitin dağılma təhlükəsi ilə əvvəl ya mənfi ekoloji dəyişikliklərdə səhiyyənlənən və bu səbəbdən insanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına təhlükə yaradan vəziyyət adlanır?

kataklizm

- təhlükəli ekoloji vəziyyət  
təhlükəli krizis vəziyyəti  
təhlükəli böhran vəziyyəti  
təhlükəli hal

278 Ekologiyanın əsas funksional vahidi adlanır?

populyasiya

biosenoz

ekotop

- ekosistem  
biosfer

279 Ekosistemdə fosforun əsas mənbəyi hesab olunur?

torpağın humus qatı

- dağ süxurları və digər çöküntülər  
kimyəvi süxurlar  
metomorfik süxurlar  
dəniz və çay suları

280 Ekosistemdə azotun mənbəyi aşağıdakılardır?

döğru cavab yoxdur

litosfer və dünya okeanı

hidrosfer və bakteriyalar

- atmosfer və üzvi maddələrin çürüməsi  
bitki və heyvanat aləmi

281 Ekosistemdə oksigenin dövrəni əlaqədardır?

döğru cavab yoxdur

atmosfer və hidrosferlə

ozon və hidrogenlə

kimyəvi birləşmələrin xarakteri ilə

- fotosintez və tənəffüslə

282 Həyat üçün lazım olan enerjini almaq üçün orqanizmin üzvü maddələri oksidləşəcək CO<sub>2</sub> və H<sub>2</sub>O yaradır. Bu proses necə adlanır ?

tənəffüs

- nəfəsalma  
ayrılma  
birləşmə  
nəfəsvermə

283 Biosferdə kükürd qazının (SO<sub>2</sub>) çoxluğu səbəb olur?

- turş yağışlara  
qirovun yaranmasına  
buludun yaranmasına  
leysan tipli yağıntılara

dumanın əmələ gəlməsinə

284 Karbon qazının atmosferə normadan artıq atılması səbəb olur?

döğru cavab yoxdur  
dövretmə sisteminin pozulmasına

- «pamık» efektinin yaranmasına  
oksigen miqdarının azalmasına  
qlobal soyuqlaşmaya

285 İnsan və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına, ətraf mühitə antropogen və təbii təsirlər nəticəsində təhlükə yaradan vəziyyətə deyilir?

ekoloji yük  
ekoloji böhran

- ekoloji təhlükə  
ekoloji təhlükəsizlik  
ekoloji qəza

286 Noosfera termini hansı mənada işlənilir?

döğru savab yoxdur  
həyat tərzi, əxlaq, mədəniyyət

- ağıl, düşüncə, idrak  
yaşayış mühiti, məskun sahəsi  
dövrənış tərzi, mənəviyyat

287 Biosferin özünü tənzimləmə xüsusiyyəti adlanır?

döğru cavab yoxdur  
antrostazm  
biostazm

- homeostazm  
neostazm

288 Enerjinin bir trofiki səviyyədən digərinə qəbulu edilən qida enerjisinin 10 % -ni təşkil edir. Bu ekologiyada necə adlandırılır?

əlli faiz qaydası  
bir faiz qaydası

- on faiz qaydası  
100 faiz qaydası  
iyirmi faiz qaydası

289 Yüksək dərəcədə formalaşmış ekosistemdə çoxluğu təşkil edən növlər adlandırılır?

strukturlu və proporsional  
döğru cavab yoxdur  
neytralizm və dayanaqlı  
kommensalizm və konsument

- dominant və edifikator

290 Biogeosenoz və ekosistemi bir birindən fərqləndirən amil?

döğru cavab yoxdur  
məkan faktorudur

- zaman faktorudur  
trofik faktordur  
dövrü sistem faktorudur



291 Biosferdə biokimyəvi dövretmə ayrılır?]

döğrucavab yoxdur  
geoloji və fiziki dövretmə  
kimyəvi və fiziki dövretmə  
mexaniki və üzvü dövretmə

- qazşəkilli maddələrin dövretməsi və çökmə dövrü

292 Neobiosfer adlanır?

doğru cavab yoxdur  
canlıların keçmişində mövcud olduğu sahə

- hazırda canlı orqanizmlərin mövcud oldubü sahə  
bitkilərin mövcud olduğu sahə  
heyvanların mövcud olduğu sahə

293 Noosfera anlayışını elmə gətirənlərdir?

Odum və Rulye  
Vernanski və Naumov  
döğru cavab yoxdur

- Toyer de Şarden və Lerua  
Nesbit və Eburdin

294 Konkret ərazidə bioloji növün sərbəst cütləşib öz sayını tənzim edə bilərək, coğrafi, ekoloji və etoloji sədlər ilə bir-birindən az-çox ayrılan fərdlər qrupuna deyilir?

növ  
biotik faktor  
biogenoz  
biosenoz

- populyasiya

295 ən böyük və davamlı ekosistem?

- biosferdir  
coğrafi mühitdir  
hidrosferdir  
atmosferdir  
geosferdir

296 Ekosistemi təşkil edən bloklar aşağıdakılardır?

prodüsent və dayanaqlı  
doğru cavab yoxdu  
təbii və antropogen

- biosenoz və biotop  
redüsent və dövrü

297 Ekosistemin inkişafına təsir edən dinamika adlanır?

mövsümü dinamika

- istiqamətlənmiş dinamika  
sutkalıq dinamika  
dövrü dinamika  
deyişəkən dinamika

298 Ekosistemdə heyvanlar tərəfindən yaradılan trofiki (qida) səviyyə adlanır ?

rəqabət və ya forik  
doğru cavab yoxdur  
forik və ya parazitizm  
simbioz və ya fabrik

- heterotrof və ya konsument

299 Ekosistemdə bitkilər tərəfindən yaradılan trofiki (qida) səviyyə adlanır?

doğru cavab yoxdur  
simbioz və ya forik  
parazitizm və ya fabrik  
rəqabət və ya kommensalizm

- avtotrof və ya produsent

300 Ekosistemdə trofik əlaqə adlanır?

döğru cavab yoxdur

- eyni məkandan yaşayış üçün istifadə əlaqəsi  
müxtəlif məkandan istifadə əlaqəsi  
yalnız bitkilərin məskunlaşdığı ərazi  
yalnız heyvan növlərinin əlaqəsi

301 Ekosistemin dinamikı növləridir?

döğru cavab yoxdur

- sutkalıq və dövrü  
təkrar və dəyişkən  
sadə və mürəkkəb  
istiqlamətlənmiş və sadə

302 Təhlükəli ekoloji vəziyyətin yaranması və inkişafın qarşısının alınması və onların nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər sistemi adlanır?

doğru cavab yoxdu  
ekoloji durumun sağlamlaşdırılması

- ekoloji təhlükəsizliyin təmini  
ekoloji təhlükəli vəziyyət  
ekoloji yük

303 İnsanın və cəmiyyətin həyatı vactb maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təmini adlanır ?

ekoloji krizis  
ekoloji vəziyyət

- ekoloji təhlükəsizlik  
ekoloji təhlükə  
ekoloji fəlakət

304 Ekosistemin inkişaf dinamikası, ekosistemin və ya biosenozun dəyişməsi ilə nəticələnir ki, bu proses adlandırılır?

doğru cavab yoxdur  
produsent  
konsument

- suksessiya  
forik

305 Qlobal ekoloji problemlərə aiddir? 1.ətraf mühitin çirklənməsi, 2.atmosferin tozla çirklənməsi, 3. iqlim dəyişkənliyi, 4. yeraltı suların çirklənməsi, 5.ozon təbəqəsinin dağılma təhlükəsi. 6. Xəzər dənizinin

## problemləri

- 1,3,5
- 1,4,6
- 2,3,4
- 1,2,3
- 2,5,6

306 İndiki zamanda təbiət və cəmiyyətin birgə fəaliyyəti mərhələsində, ətraf mühitin mühafizəsinin təmini üzrə, ekoloji tələbatla cəmiyyətin təbii resurslardan istifadəsinə olan maraqları arasında uyğunsuzluqdan, iqtisadiyyatla ekologiya arasında yaranan ziddiyyət adlanır?

- ekoloji vəziyyət
- ekoloji maraq
- ekoloji böhran
- ekoloji tarazlıq
- ekoloji hal

307 Təbii radiasiya mənbələrinə aiddir? 1. günəş şuaları, 2.nüvə silahları, 3. bəzi kimyəvi elementlər. 4.rentgen şuaları. 5, süxurlar və mədən suları, 6. atom elenktrik siansiyaları

- 1,3,5
- 1,2,5
- 1,4,6
- 3,4,6
- 2,3,4

308 Təbii elektromaqnit şualanma mənbələridir? 1.Elektrik və maqnit sahələri, 2. dalğa ötürücülər. 3.günəş və qalaktikadan gələn radioşualanma. 4. müxtəlif qurğuların şuaları. 5.atmosferin elektrikliyi. 6. lampalı generatorlar

- 1,3,5
- 3,4,5
- 2,3,4
- 1,2,4
- 4,5,6

309 əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu qəbul edilmişdir

- 2008-ci ildə
- 1997-ci ildə
- 1995-ci ildə
- 1990-ci ildə
- 2000-ci ildə

310 Antropogen radiasiya mənbələrinə aiddir 1.AES-lər, 2.Radioaktiv kimyəvi elementlər, 3.nüvə silahları, 4.Günəş şuaları,5.Rentgen şuaları, 6. Təbii süxurlar

- 4,5,6
- 2,4,5
- 1,2,3
- 1,3,5
- 3,4,6

311 Həyat üçün istifadə olunan, biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvü birləşmələrin hərəkəti adlanır?

- döğru cavab yoxdur
- biogen elementlərin dövretməsi

mikroelementlərin dövr etməsi  
birləşmələrin dövr etməsi  
geokimyəvi birləşmələrin dövretməsi

### 312 Biosferdə maddələrin dövretməsi ayrılır?

- doğru cavab yoxdur
- biokimyəvi və hidroloji
- təbii və antropogen
- qeoloji və bioloji
- kimyəvi və qeokimyəvi

### 313 Paleobiosfer və ya ağ biosfer adlanır?

- doğru cavab yoxdur
- fauna və floranın yayıldığı sahə
- qədimdə canlı orqanizmlərin yaşadığı sahə
- Hal-hazırda canlıların mövcud olduğu sahə
- biosferdə canlıların mövcud olduğu sahə.

### 314 Biosfer təliminin yaradıcısı kimdir?

- Dokuçayev
- Odum
- Naumov
- İzrael
- Vernadski

### 315 Biosfer anlayışını elmi ədəbiyyata ilk dəfə kim və neçənci ildə gətirmişdir?

- Dokuçayev, 1898-ci ildə
- Vernadski, 1861-ci ildə
- Zyuss, 1875-ct ildə
- Lamark, 1870-ci ildə
- Odum, 1860-ci ildə

### 316 Biosferdə maddələrin dövretməsi xarakterizə olunur?

- dövretmə elementləri və birləşmələri ilə
- dövretmə sürəti və dövr vaxtı ilə
- dövretmə istiqaməti və ya azimutu ilə
- doğru cavab yoxdur
- dövr bucağı və məsafəsi ilə

### 317 Maddələr və enerji mübadiləsinin qarşılıqlı baş verdiyi, canlı aləme onların məskunlaşdığı iühit arasında olan birgə fəaliyyət adlanır?

- biotik struktur
- coğrafi mühit
- ekoloji sistem
- bioqeoşenologiya
- təbii mühit

### 318 Ekosistem anlayışını ilk dəfə kim təklif etmişdir?

- L.Libix
- A.Tensli
- C.Xarçinski
- K.Uatt

Y.Odum

319 Ekoloji sistemlər yaranma səbəblərinə görə bölünür?

- döğru cavab yoxdur
- davamlı və dəyişkən
- təbii və antropogen
- süni və mədəni
- uzunömürlü və dayanıqlı

320 Ekoloqiyada elementar vahid nədir?

- həyat dalğasıdır
- fərdin populyasiyasıdır
- döğru cavab yoxdur
- biokütlədir
- biotik birlikdir

321 Populyasiyanın əsas xüsusiyyətlərindən biridir?

- uzunömürlü populyasiya olması
- fərdlərin sayının dinamikası və tənzimlənmə mexanizmi
- döğru cavab yoxdur
- populyasiyanın inkişafının iqlim şəraitindən asılılığı
- populyasiyanın modifikasiya olması və ya dəyişməsi

322 Aşağıdakılardan hansı sığorta hadisəsinə aid deyil?

- çirklənmiş ərazinin təmizlənməsi və oranın abadlaşdırılması üçün məsrəflər.
- əmlakın korlanması və məhv olunması üzündən dəyən zərərin kompensasiyası.
- müəssisə işçilərinin əmək haqqlarının ödənilməsi ilə əlaqədar olan məsrəflər.
- ilk təhqiqatlar və məhkəmə prosesləri ilə əlaqədar məsrəflər.
- ətraf mühitdə həyat şəraitinin pisləşməsi ilə əlaqədar dəyən ziyan.

323 Bütçədən ayrılan vəsaitin digər maliyyələşmə mənbələrindən üstünlüyü nədir?

- vəsaitin başqa məqsədlərə xərclənməsi.
- vəsaitin azlığı
- vəsaitin çoxluğu
- vəsaitin davamlılığı
- vəsaitin təyinatı üzrə xərclənməsi.

324 Aşağıdakılardan hansı təbiəti mühafizə tədbirlərinə yönəldilən vəsaitin əsas mənbəyi hesab edilir?

- kommersiya bankları.
- yerli bütçələr.
- nazirlik və komitələrin vəsaitləri.
- müəssisələrin öz vəsaitləri.
- dövlət bütçəsi.

325 Qabaqcadan qarşısı alınmayan ekoloji hadisələrin əmələ gəlməsi necə adlanır?

- iqtisadi risk
- ekoloji risk
- maddi risk
- əmək riski
- sosial risk

326 Müəssisədə istifadə olunan resurslar və onların ətraf mühitə təsiri hansı texniki-normativ sənəddə göstərilir?

- ekoloji pasportunda  
vətəndaş pasportunda  
şəhər pasportunda  
avadanlıqların pasportunda  
dəzğahların pasportunda

327 Ekoloji riskin göstəricisinə daxil deyil:

- təhlükəli amillərin yaranması ehtimalı  
itkinin miqdarı
- itkinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri  
itkinin yaranması ehtimalının qeyri-müəyyənliyi  
itkinin miqdarının qeyri-müəyyənliyi

328 Aşağıdakı ifadələrdən hansı ekoloji riskin əsas kəmiyyət göstəricilərinə aid deyil?

- Ətraf mühitin qorunması  
İtki termini  
Sosial zərər  
Sosial-iqtisadi ziyan  
İqtisadi ziyan

329 Faktiki və mümkün ola bilən sosial və iqtisadi zərər ekoloji riskin hansı göstəricisidir?

- Ekoloji ziyan göstəricisidir  
İtki göstəricisidir  
Sosial zərər göstəricisidir  
Sosial – iqtisadi ziyan göstəricisidir  
İqtisadi ziyan göstəricisidir

330 Bir qəzada həlak olmuş insanların sayı ilə bu qəzanın ehtimalı arasındakı nisbəti riskin hansı kateqoriyasıdır?

- Sosial risk  
Fərdi risk  
Sıfır və məqbul risk  
Ekoloji risk  
Məqbul risk

331 Ekoloji menecmentin funksiyalarından biri aşağıdakıdır:

- planlaşdırma;  
balanslaşdırma;  
ekoloji ekspertiza.  
ekoloji siyasət;  
ekoloji öhdəlik;

332 Ekoloji menecment konsepsiyasında mühüm rol oynayan funksiya:

- yerləşdirmədir;  
təhlükəsizlikdir;  
səmərəlilikdir.  
tullantıların utilizasiyasıdır;
- idarəetmədir;

333 Ekoloji menecmentin əsasını təşkil edir:

ekstrapolyasiya, kartoqrafik;

- balans, nəzarət, uçot və audit;  
planlaşdırma, proqnozlaşdırma və monitoring;  
kartoqrafik, balans.  
qiymətləndirmə, təhlil;

### 334 Ekoloji menecmentin məqsədi:

təbiətdən səmərəli istifadə və resurs qoruyucu fəaliyyətdə beynəlxalq və milli aktların tələblərinə əməl etməkdir;

- idarəetmədə iqtisadi və ekoloji maraqları təmin etmək və təhlükəsiz əmək şəraiti yaratmaqdır;  
müəssisə və təşkilatlarda təbiəti mühafizə fəaliyyətini yaxşılaşdırmaqdır.  
təbiəti mühafizə problemlərinin həlli üçün menecmentdən istifadə maraqlarını artırmaqdır;  
hüquqi və fiziki şəxslərin təbiətdən istifadə fəaliyyətində hüquqlarını təmin etməkdir;

### 335 Ekoloji menecment nədir?

faydalı qazıntıların hasilatı, emalı və istifadəsini təmin edən sahədir.

cəmiyyətin idarə olunmasını özündə birləşdirən bir sahədir;

- təbii resurslardan istifadədə ekoloji-iqtisadi problemlərin idarə olunmasını öyrənən elm sahəsidir;  
təsərrüfatın inkişafını və planlaşdırılmasını təmin edən sahədir;  
təbiətdən istifadə tədbirlərinin uçotu və nəzarətini təmin edən elm sahəsidir.

### 336 Milli monitoring sistemi dedikdə başa düşülür:

beynəlxalq miqyasda aparılan monitoring.

materikdə aparılan monitoring.

şəhər daxilində aparılan monitoring.

- ölkə miqyasında aparılan monitoring.  
bir neçə ölkədə aparılan monitoring.

### 337 Baza monitoring sistemi nədir?

faunada baş verən hallara nəzarət etmək.

- regional antropogen təsirlər nəzərə alınmaqla təbiətdə baş verən hallara nəzarət etmək.  
litosferdə baş verən proseslərə nəzarət etmək.  
hidrosferdə baş verən proseslərə nəzarət etmək.  
bitki aləmində baş verən hallara nəzarət etmək.

### 338 Monitoring sistemi siniflərinə ayrılır:

çirkləndirici mənbələrə görə.

miqyasına görə

- təsir amilinə, çirkləndirici mənbələrə, miqyasına görə.  
aparıldığı yerə görə.  
təsir amilinə görə.

### 339 Monitoring obyektini dedikdə aşağıdakılardan hansı nəzərdə tutulur?

atmosfer, kriosfera

- atmosfer, yer üstü sular, okeanlar, dənizlər, yeraltı sular, kriosfera.  
yerüstü sular, okeanlar.  
atmosfer, yeraltı sular.  
okeanlar və dənizlər.

### 340 Aşağıdakılar hansı monitoringin praktiki istiqamətlərinə aid deyil?

- əhalinin miqrasiyasının nizamlanması.  
ətraf mühitin vəziyyətinə və ona təsir edən amillərə nəzarət etmək.  
ətraf mühitin faktiki vəziyyəti və çirklənmə səviyyəsini qiymətləndirmək.

çirkəndiricilərin təsirindən ətraf mühitdə yarana biləcək vəziyyətin proqnozu.  
bu vəziyyətin qiymətləndirilməsi.

341 Ekoloji monitorinq həyata keçirilərkən üstünlük hansı üsula verilir?

- Fitometrik üsullara
- Fotometrik üsullara
- Bioloji üsullara
- Distansion üsullara
- Kimyəvi üsullara

342 Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi hansı istiqamətlər üzrə monitorinq apara bilər? Hansı cavab düzgün deyil?

- Torpaq ehtiyatları üzərində
- Su hövzələrində
- Təbii ehtiyatlar üzərində
- Atmosferdə
- Səth sularında

343 Kompleks ekoloji monitorinq sistemi konkret olaraq aşağıdakı məsələlərlə məşğul olur. Hansı cavab düzgün deyil?

- Ayrılmış nəzarət obyektinin müayinəsi
- Nəzarət obyektinin seçilməsi
- Bioindikatorlar vasitəsilə aparılan monitorinq
- Ölçmə işlərinin planlaşdırılması
- Nəzarət obyektini üçün informasiya modelinin seçilməsi

344 Ekoloji sığortanın mahiyyətini aydınlaşdırmaq üçün hansı anlayışları, prinsipləri və məlumatları bilmək lazımdır? Hansı cavab düzgün deyil?

- Əmtənin dəyəri
- Sığorta riski
- Sığorta, sığorta hadisəsi
- Sığorta məbləği, sığorta haqqı
- Sığorta tarifi

345 Hər hansı bir şəxs və ya təşkilatın pulla ölçülə bilən mənfəətinə müxtəlif təhlükələr nəticəsində dəyə biləcək zərərlərin qarşısını müəyyən haqq müqabilində almaq məqsədilə hazırlanan müqavilə nədir?

- Sığorta tarifi
- Sığorta məbləği
- Sığorta
- Sığorta haqqı
- Sığorta riski

346 Sığortaçıya dəymiş zərəri ödəmək imkanı yaradan taktiki hadisə nə adlanır?

- Sığorta haqqı
- Sığorta məbləği
- Sığorta
- Sığorta hadisəsi
- Sığorta riski

347 Sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı nə adlanır?

- Sığorta
- Sığorta riski



Sığorta məbləği  
Sığorta haqqı  
Sığorta hadisəsi

348 Qanuna və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortalının sığortaçıya verməli olduğu pul necə adlanır?

- Sığorta hadisəsi
- Sığorta haqqı
- Sığorta
- Sığorta məbləği
- Sığorta tarifi

349 Sığorta tarifi nədir?

- sığortanın illik həcmidir
- qiymətə uyğun sığorta faizi dərəcəsidir
- belə termin yoxdur
- sığorta riskinin dərəcəsi
- sığorta fondunun yığılmasıdır

350 Ekoloji sığorta nəyə xidmət edir?

- ümumi sığorta qanunlarına
- ətraf mühitə dəyən zərərə görə cərimələrin toplanmasına
- ətraf mühitə, insanların sağlamlığına ziyan vuran məsuliyyəti artırmağa
- təbii resurslardan istifadəyə
- əhalinin ətraf mühitə təsirinə

351 Keçirilmə metoduna görə monitorinq hansı növlərə bölünür?

- lokal, qlobal, şəhər
- regional, fiziki, biokimyəvi
- qlobal, kimyəvi, bioloji
- kimyəvi, fiziki, bioloji
- yerüstü, aviasiya, kosmik

352 Ekoloji sığorta hansı əsaslarla keçirilir?

- şəxsi və ailəvi
- rəsmi və qeyri-rəsmi
- əmək və mülki
- könüllü və məcburi
- gizli və açıq

353 Qeyri-mərkəzləşdirilmiş ekoloji sığorta fondunun maliyyə mənbələri:

- əmək birlikləri və idarələrdir
- maddi istehsal sahələrinin müəssisə və birlikləridir
- dövlət və Milli Məclisdir
- hərbi və nəqliyyatdır
- ali təhsil müəssisələri və məktəblərdir

354 Ekoloji sığortanın əsas məqsədi:

- insanları maddi maraqlandırmaq, qurğuların işləməsini təmin etmək
- müəssisəni vergidən azad etmək, sığortanın dəyərini ödəmək
- müəssisələrə, insanlara və ətraf mühitə dəymiş zərəri ödəmək
- müəssisəni vergidən azad etmək, dəymiş zərəri ödəmək
- insanların istirahətini təşkil etmək, qurğuların təkmləşdirmək

355 AFR, İsveçrə, İngiltərə, Avstraliyada meşələrin qırılması nə ilə əlaqədardır?

- yağıntılarnın az olması ilə
- su ehtiyatlarının azlığı ilə
- havanın temperaturunun yuxarı olması ilə
- antropogen amillərlə
- “turşulu yağışlarla”

356 İri şəhərlərdə ekoloji vəziyyətin gərgin olması nə ilə əlaqədardır?

- antropogen təsirin yüksək olması ilə əlaqədar ərazi problemləri və təbii artımın aşağı olması ilə bağlı kənd təsərrüfatı ilə əlaqədar nəqliyyatın çoxalması ilə bağlı ekoloji təhlükəsizliyin gözlənilməsi ilə əlaqədar

357 Su ehtiyatlarından daha çox istifadə olunur :

- doğru cavab yoxdur;
- kənd təsərrüfatı və sənayedə;
- kənd təsərrüfatı və məişətdə;
- sənaye və məişətdə;
- kimya və metallurgiya sənayesində;

358 Azərbaycanda torpaq sürüşməsinin intensiv olduğu yer:

- Qoşqar dağı;
- Yan silsilə;
- Qarabağ sıra dağları;
- Dərələyəz
- Murovdağ

359 Azərbaycanda külək eroziyasına məruz qalır:

- Salyan düzü;
- Acınohur
- Arazboyu düzənliklər;
- Qanıx-Əyriçay vadisi;
- Abşeron və Cənub-Şərqi Şirvan ;

360 Azərbaycanda səhrələşmənin izləri hiss olunur:

- Mil düzündə;
- Qarabağ düzündə;
- cənub-şərqin Şirvan düzündə;
- Gəncə-Qazax düzündə;
- Samur-Dəvəçi ovalığında ;

361 Araz çayını daha çox çirkləndirən ölkə:

- Gürcüstan;
- İran
- Ermənistan;
- Türkiyə
- Azərbaycan

362 Şərq çinarının mühafizə olunduğu qoruq:

İlisu

- Bəsitçay  
Qarayazı  
Turyançay  
Hirkan

363 Göy-göy qoruğunda mühafizə olunan iynəyarpaqlı ağac:

- Kükürd;  
Qaraçöhrə  
Ardıc  
Eldar şamı;
- Qarmaqvari şam;

364 Turyançay qoruğunda mühafizə olunan ağac növləri:

- Eldar şamı və Çinar ;  
fısdıq və cökə;  
qovaq və söyüd;  
Turyançay qoruğunda mühafizə olunan ağac növləri:
- ardıc və saqqız ağacları;

365 Çirklənmiş çayların mənfi ekoloji nəticələri:

- sənaye və heyvandarlıqadır
- insan sağlamlığı və torpaq sahələrindədir;]  
otlaq sahələrindədir;  
sənaye qurğularındadır;  
heyvandarlıq və uzumçülüyədir

366 Xəzərin ekoloji problemlərinə dair birinci Beynəlxalq Konfrans çağrılmışdır:

- 1995-ci ildə;  
1992-ci ildə;
- 1991-ci ildə  
1990-cı ildə;  
1993-cü ildə;

367 Xəzərin çirklənməsinin mənfi ekoloji nəticələri:

- neft hasilatındadır;
- balıq ehtiyatlarındadır;  
molyuskalardır;  
su bitkilərindədir;  
duz ehtiyatlarındadır;

368 Daxili çayları daha çox çirkləndirir:

- qara və əlvan metallurqiya çirkab suları;
- dağ-mədən və məişət çirkabları;  
məişət və yünqül sənaye çirkabları;  
kimya və yeyinti sənaye çirkabları;  
yeyinti və sənaye çirkabları;

369 Azərbaycan daxilində ən çox çirklənmiş çaylar:

- Filizçay və Dəmiraparançay;  
Qəncəçay və Köndələnçay;  
Pirsaatçay və Qöyçay;  
Qusarçay və Lənkərançay;

- Qoşqarçay və Filizçay;

### 370 Xəzərin səviyyə tərəddüdünün başlıca səbəbləri:

sürüşmələr;

- iqlim və tektonik proseslər ;  
tektonik proseslər və çirklənmə;  
çirklənmə  
zəlzələlər;

### 371 Xəzərə ən çox çirkab gətirən çay:

- Volqa çayı;  
Kür çayı;  
Lənkəran çayı;  
Terek çayı;  
Samur çayı;

### 372 Azərbaycan ərazisində Kür çayını çirkləndirən şəhərlər:

Mingəçevir,Salyan,Qazax

Şirvan,Göyçay,Ucar

Kürdəmir,Şəmkir,Şirvan

- Gəncə,Mingəçevir,Yevlax  
Gəncə,Zərdab,İmişli

### 373 Azərbaycanda ətraf mühitin çirklənmə mənbələrindən deyil:

yanacaq-energetika kompleksi

kimya sənayesi

tikinti materialları istehsalı

- yüngül sənaye  
əlvan metallurgiya

### 374 Qoruq nədir?

doğru cavab yoxdur

- bütün təbiət komplekslərinin təbii vəziyyətdə saxlanılan ərazidi  
canlıların orqanizmlərinin bərpa olunduğu sahədir  
təbii komplekslərin qorunduğu və təsərrüfat fəaliyyətinə icazə verilən ərazidi  
mühafizə zolaqları olmayan ərazilərdir

### 375 Milli Park nədir?

doğru cavab yoxdur

- mühafizə olunan təbii kompleksə malik ərazi olmaqla ekoturizm icazə verilən sahədir  
iqtisadi baxımdan gəlir gətirməyən qoruq sahəsidir  
Ekskursiya obyektidir  
təsərrüfata yararlı mühafizə olunan ərazidir

### 376 Azərbaycan torpaqlarının dedredasiyası səbəblərindəndir:

torpaq qoruyucu tədbirlər;

- yol, kanal, su anbarları tikintisi;  
torpaqların meliorasiyası;  
meşəsalma  
torpaqların rekultivasiyası;

### 377 Xəzərdə köçəri quşların mühafizə olunduğu qoruq:

Şahdağ

- Qızılağac
- Hirkan
- Qobustan
- Şirvan

378 Xəzərə ən çox çirkab axıdan Azərbaycan çayı :

Lənkərançay;

Araz çayı;

Qudyalçay

Samur

- Kür çayı

379 Azərbaycanda atmosferin başlıca çirklənmə mənbələri:

kənd təsərrüfatı

- sənaye müəssisələri və avtomobil nəqliyyatı
- bərk formalı tullantılar
- dağ-mədən işləri
- sənaye sahələri və kənd təsərrüfatı

380 Atmosferin çirklənmə səbəblərindən biridir:

doğru cavab yoxdur

- köhnə avtomobillər
- tullantıların kompleks emalı
- qaz-toz tutucu qurğuların geniş tətbiqi
- tramvay və trolleybusların geniş istifadə

381 Azərbaycanda atmosferin çirklənmə mənbələrindən deyil:

istilik elektrik stansiyaları

- dağ-mədən sənayesi
- avtomobil nəqliyyatı
- kimya sənayesi
- əlvan metallurgiya

382 Xəzərin başlıca resursları aşağıdakılardır:

maqnezium, su;

bioloji, fiziki;

- mineral, bioloji;
- mineral, nəqliyyat;
- rekreasiya, duz;

383 Köçəri quşların və suitlərin mühafizə olunduğu qoruq:

Zirə

- Abşeron
- Şirvan
- Qızılağac
- Geirgan

384 Azərbaycanda ətraf mühitin başlıca çirklənmə mənbələrindən biridir:

su nəqliyyatı.

- neft sənayesi;
- yeyinti sənayesi;

yüngül sənaye;  
tikiş-trikotaj istehsalı;

385 Azərbaycanda ekoloji problemləri yaradan təbii endogen proseslər:

- tektonik proseslər və eroziya.
- sürüşmələr
- aşımalar
- radioaktiv elementlərin parçalanması;
- palçıq və zəlzələlər;

386 Hirkan milli parkında qorunur:

- Qaraçöhrə və Qafqaz xurması;
- Paleogen dövrünün relik bitkiləri;
- III dövrün relik bitkiləri;
- IV dövrün bitkiləri ;
- Eldar şamı;

387 Azərbaycanda atmosfərə ən çox atılan kimyəvi maddələr :

- benzopirenlər
- ammonyak
- sulfat turşusu;
- karbohidrogenlər
- dəm qazı;

388 Azərbaycanda ekoloji təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün lazımdır:

- Xəzərin bioloji resurslarının qorunması.
- təbii ekosistemlərə intensiv təsirlər;
- ətraf mühitin çirklənməsinin təhlükəsizlik dərəcəsinin qiymətləndirilməsi;
- təbii resurslardan istifadənin genişləndirilməsi;
- təbiətdən istifadənin səmərəli təşkil problemləri;

389 Azərbaycanda ekoloji problemlərin başlıca qlobal səbəbləri

- doğru cavab yoxdur.
- səhrələşmə
- Xəzərin səviyyə təbəddüdü;
- kənd təsərrüfatının kimyalaşdırılması;
- istiləşmə

390 Azərbaycanda ekoloji təhlükəsizliyi pozulma səbəbləri:

- torpaq və bitki ehtiyatlarından istifadədir.
- təbiətdən istifadənin ödənişliyidir;
- torpaq və bitki ehtiyatlarından istifadədir.
- təbiətdən səmrlə istifadədir;
- sənayenin kənd təsərrüfatının və nəqliyyatın intensiv inkişafıdır;

391 Xəzər daha çox çirklənmişdir?

- məişət çikab suları ilə;
- duzlar və turşularla
- karbohidrogenlərlə
- metallurgiya sənaye çirkab suları ilə;
- miroelementlərlə

392 Sularına ağır çirkləndiricilər qazılmış Qoşqarçay, Filizçay respublikanın hansı sənayesinin inkişaf etdiyi ərazilərdən axır?

- kimya sənayesinin
- dağ – mədən sənayesinin
- neft – qaz sənayesinin
- metallurgiya sənayesinin
- energetika sənayesinin

393 Azərbaycanda təsərrüfat sahələri içərisində ətraf mühitə ən az təsir göstərən:

- səhiyyə;
- nəqliyyat;
- sənaye;
- kənd təsərrüfatı;
- mənzil-kommunal.

394 Sənaye müəssisələrini şəhər ətrafında yerləşdirərkən ilkin nəzərə alınan amillərdəndir:

- ərazinin təbii landşaftlarının dəyişmə vəziyyəti.
- ərazinin torpaq-bitki örtüyünün vəziyyəti;
- ərazidə hakim küləyin istiqaməti və gücü;
- ərazinin ekoloji vəziyyəti;
- ərazidə yağıntıların miqdarı və su mənbələri;

395 Aşağıdakılardan hansı üzvi tullantılara daxildir?

- ət kombinantının, ağac emalı müəssisələrinin, ayaqqabı fabriklərinin tullantıları
- dəri emalı müəssisələrinin, ət kombinantlarının, tikinti materialları müəssisələrinin tullantıları
- ağac emalı, şərab, çörək və çörək məmulatı, daş karxanalarının tullantıları
- ağac emalı, şərab, pivə istehsalı, dəri emalı müəssisələrinin, ət kombinantının tullantıları
- şərab və pivə istehsalı, dəmir-beton məmulatı, tikis fabriklərinin tullantıları

396 Təcrübədə tullantisız sənaye istehsalının yaradılması prinsip ilə nəyə əsaslanmalıdır?

- cihazlara, nəqliyyat vasitələrinə təmizləyici qurğulara
- yeni texnoloji proseslərə, xammala nəqliyyat vasitələrinə
- avadanlıqlara, cihazlara, yeni texnoloji proseslərə
- əmək ehtiyatlarına, maliyyə vəsaitinə, avadanlıqlara
- nəqliyyat vasitələrinə, əmək ehtiyatlarına cihazlara

397 Aşağıdakılardan hansı neft məhsulları ilə çirklənmənin xarakterik əlamətləri əks etdirir?

- sürətli buxarlandırma qabiliyyətinin olması, toksiki maddələrlə zəngin olması, yanacaq kimi istifadə olunması.
- ətraf mühitin komponentlərini çirkləndirməsi, bütün akvatoriyada səpələnməsi, dib çöküntülərində toplanması
- suyun keyfiyyətini pisləndirməsi, oksigen rejiminə mənfi təsir göstərməsi, suyun üst qatlarının atmosferlə balanslaşdırılmış əlaqəsini pozması
- neftin hasilatı, nəqli, emalı
- torpaqda oksigen rejimini pozması, suyun transpirasiyasını çətinləşdirir

398 Kənd təsərrüfatında suvarma suyundan qeyri-səmərəli istifadənin əsas səbəbidir:

- suyun istifadəçilər arasında qeyri-bərabər bölüşdürülməsi.
- sudan istifadə qiymətlərinin onun sosial qiymətindən çox aşağı olması
- suvarma sistemlərində baş verən su itkiləri
- suvarma sistemlərini lazımi səviyyədə olmaması
- suvarma sistemlərinin təmiri üçün maliyyə vəsaitinin olmaması

399 əhalinin sıx yaşadığı yerlərə nəqliyyat vasitələrinin xüsusi qrafik əsasında buraxılması.

ABŞ, Avstraliya, Yaponiya.  
Asiya, Avropa, Amerika  
Yaponiya, Fransa, Böyük Britaniya  
Almaniya, Amerika, Yaponiya

- Avropa , Amerika, Yaponiya

#### 400 Kənd təsərrüfatında suyun itkisi səbəb olur:

məhsul artımına, bütün torpaqların suvarılmasına, otlaqların genişlənməsinə.  
torpaqların şoranlaşmasına və onların sahəsinin daim artmasına  
suvarma kanalları boyu yeraltı sualrın səviyyəsinin qalxmasına  
suvarma kanalları boyu torpaqların suvarılmasına

- yeraltı suların səviyyəsinin qalxmasına, torpaqların şoranlaşmasına və bataqlıqlaşmasına məhsul itkisinə

#### 401 Atmosferdə rütubətliyin səviyyəsinin artması ilə nəticələnir?

- kükürd turşusunun həcmnin artması ilə.  
ağır metalların artması ilə  
kükürd anhidridinin artması ilə  
karbon qazının miqdarının artması  
radioaktiv tozların artması ilə

#### 402 Aşağıdakılardan hansı ekoloji sığorta tarifi həcminə daxil deyildir?

sığortaçının normativ gəliri.

- normadan artıq təbiətdən istifadəyə və çirkləndirməyə görə köçürmələr.  
sığorta hadisələrinin xəbərdarlıq və qarşısının alınmasının maliyyələşdirilməsi fonduna köçürmələr.  
sığorta təminatının ödənilməsi üçün ehtiyat fonda köçürmələr;  
sığorta təşkilatının məsrəflərinin ödənilməsi.

#### 403 Nəqliyyat vasitələrindən ayrılan tullantı qazların tərkibində hansı birləşmələr olur?

- karbon, kükürd, azot oksidləri və üzvi birləşmələr  
dəmir, cıvə, kalsium oksidləri  
gümüş oksidləri  
dəmir, kalsium, manqan oksidləri  
üzvi və qeyri-üzvi birləşmələr, su buxarı

#### 404 Neft-qaz quyularının qazılması zamanı yaranan ekoloji problemlər:

torpaqda və suda mikroorqanizmlər məhv olurlar  
balıqların sayı artır, bitki aləmi genişlənir  
dəniz suyunun rəngi, torpağın örtüyü dəyişir  
dəniz suyunun şəffallığı və torpağın keyfiyyəti dəyişir

- gilli məhlul, neftli su dənizi və torpağı çirkləndirir

#### 405 Avtonəqliyyat tərəfindən çirkləndirmənin qarşısı nə ilə alınır?

- daxili yanma mühərriklərinin təkmilləşdirilməsi  
mühərrikdə süzgeclərin yerləşdirilməsi  
yeni avtomobillərin istehsalı  
yüksək oktanlı yanacaqın işlədilməsi  
maşınlardan istifadənin məhdudlaşdırılması

#### 406 Dağ-mədən sənayesinin yaratdığı ekoloji problemlər:

rütubət çoxalır, görmə qabiliyyəti azalır

- atmosfer və hidrosfer çirklənir, torpaqda sürüşmələr və uçqunlar baş verir  
suyun səviyyəsi aşağı düşür, smog əmələ gəlir



Dağ-mədən sənayesinin yaratdığı ekoloji problemlər:  
duman yaranır, buludların vəziyyəti dəyişir

407 Monitoring nələri öyrənir?

- iqlim göstəriciləri
- ətraf mühitin hərtərəfli analizi
- maliyyə və vergi vəsaitləri
- əhalinin yerdəyişməsinə
- potensial ehtiyatları

408 Aşağıdakılardan hansı sığorta hadisəsinə aid deyil?

- müəssisə işçilərinin əmək haqqlarının ödənilməsi ilə əlaqədar olan məsrəflər.
- çirkənlənmiş ərazinin təmizlənməsi və oranın abadlaşdırılması üçün məsrəflər.
- ətraf mühitdə həyat şəraitinin pisləşməsi ilə əlaqədar dəyən ziyan.
- əmlakın korlanması və məhv olunması üzündən dəyən zərərin kompensasiyası.
- ilkin təhqiqatlar və məhkəmə prosesləri ilə əlaqədar məsrəflər.

409 Sığorta müqaviləsi imzalanarkən hansı halda güzəşt nəzərdə tutulur?

- 3 ay müddətinə imzalandıqda.
- 2 il və daha çox müddətə imzalandıqda
- yarım il müddətinə imzalandıqda.
- müqavilə 1 illiyə imzalandıqda.
- 1,5 il müddətinə imzalandıqda.

410 Şlam, gilli məhlul, yuyucu mayelər ətraf mühitin hansı komponentinə daha çox zərər vurur?

- heyvanat aləminə.
- torpağa
- bitki örtüyünə
- su mənbələrinə
- atmosfərə

411 Üzvi tullantılara aşağıdakılardan hansı aiddir:

- dəri emalı müəssisələrinin, ət kombinantlarının, tikinti materiallarının müəssisələrinin tullantıları.
- ağac emalı, şərab, pivə istehsalı, dəri emalı müəssisələrinin, ət kombinantının tullantıları
- şərab və pivə istehsalı, dəmir-beton məmulatı, tikəş fabriklərinin tullantıları
- ət kombinantının, ağac emalı müəssisələrinin, ayaqqabı fabriklərinin tullantıları
- ağac emalı, şərab, çörək və şörək məmulatı, daş karxanalarının tullantıları

412 Aşağıdakılardan hansı neft hasilatı rayonlarında biki örtüyünə təsir faktorları hesab edilir?

- müxtəlif tərkibli qazma məhsulları, metal qırıntıları
- xam neft, məişət tullantıları.
- xam neft, minerallaşmış sular, metal qırıntıları
- xam neft, minerallaşmış sular, müxtəlif tərkibli qazma məhsulları
- minerallaşmış sular, müxtəlif tərkibli qazma məhsulları, tikinti məhsulları

413 İstehsal tullantılardan xammal, yarımfabrikat, yanacaq kimi istifadə edilməsi adlanır?

- denudasiya.
- detonasiya
- utilizasiya
- akkumulyasiya
- flotasiya

## 414 Sığorta müqaviləsinin tərkibinə daxil deyil:

- müəssisənin fəaliyyətinin ekoloji aspektlərinə münasibətdə müsbət beynəlxalq rəyin formalaşdırılması ətraf təbii mühit haqqında məlumatlar, havaya, suya, torpağa atılan tullantılar haqqında məlumat, tullantıların risk dərəcəsi və onların qarşısının alınma tədbirləri.  
müəssisənin ünvanı, adı, ekoloji riskin xarakteri, illik dövriyyənin həcmi (manatla)  
müəssisənin istehsal fəaliyyəti haqqında məlumatlar.  
istehsal prosesinin xarakteri haqqında məlumatlar, xammal, materialların və istehsal olunan məhsulun növləri.

## 415 Sığorta halı nədir?

- qəza nəticəsində atılan zərərli maddələrin təbii mühitə vurduğu iqtisadi-sosial ziyanın həcmi
- qəza nəticəsində atılan zərərli maddələrin təbii mühitə vurduğu iqtisadi-sosial ziyanın baş verdiyi proses.  
qəza nəticəsində atılan zərərli maddələrin sənaye müəssisələrinə vurduğu ziyanın həcmi.  
qəza nəticəsində atılan zərərli maddələrin əhaliyə vurduğu ziyanın həcmi.  
qəza nəticəsində atılan zərərli maddələrin həcmi.

## 416 Ekoloji risk dedikdə nəzərdə tutulur:

- sığorta hadisəsinin və itkisinin yarandığı hal.  
sığorta hadisəsinin və itkisinin baş verdiyi məkan.  
sığorta hadisəsinin və itkisinin yaranma vaxtı.
- sığorta hadisəsinin və itkisinin yaranma ehtimalı.  
sığorta hadisəsinin və itkisinin təkrarlanma ehtimalı.

## 417 Aşağıdakılardan hansı sığorta sisteminin əsas göstəricilərindən sayılır?

- sığorta tarifləri.  
sığorta təşkilatı  
sığorta ödənişinin həcmi  
sığorta haqqı  
sığorta riski.

## 418 Sığorta ödənişləri necə hesablanır?

- müəssisənin illik dövriyyəsinin istehsal xərclərinə bölünməsi yolu ilə.  
müəssisənin illik dövriyyəsinin illik mənfəətə bölünməsi yolu ilə.  
müəssisənin illik dövriyyəsinin tarif əmsalına bölünməsi yolu ilə.
- müəssisənin illik dövriyyəsinin tarif əmsalına vurulması yolu ilə.  
müəssisənin illik dövriyyəsinin illik mənfəətə vurulması yolu ilə.

## 419 Mineral güübrələrdən istifadənin mənfi cəhətləri hansılardır?

- mineral maddələrin balansını və hava rejimini pozur  
torpağın su rejimini pozur, eroziyanı gücləndirir  
torpağın mexaniki tərkibini pozur, qida elementlərinin balansını pozur
- torpağın deqradasiyasına gətirib çıxardır, təbii münbitlik süni münbitliklə əvəz olunur.  
torpağın strukturunu pisləşdirir

## 420 Aşağıdakılardan hansı avtomobil nəqliyyatının atmosferi çirklənməsini azaltmaq məqsədi daşıyır?

- əhalinin sıx yaşadığı yerlərə nəqliyyat vasitələrinin xüsusi qrafik əsasında buraxılması.  
nəqliyyat vasitələrinin sayının azaldılması
- şəhərlərdə piyada zonaları yaratmaq, nəqliyyat vasitələrinin buraya daxil olmasını qadağan etmək, elektromobillərin sayını çoxaltmaq  
dizel mühərrikli nəqliyyat vasitələrinin benzin mühərrikli avtomobillərlə əvəz edilməsi  
yeraltı nəqliyyat şəbəkəsinin genişləndirilməsi

## 421 Neft-qaz hasilatında ətraf mühiti çirkləndirən maddələrin düzgün ardıcılığı hansıdır?

neft, turşular, duz, parafin, xlor turşusu  
bitum, yanacaq sürtkü materialları, xlor turşusu

neft, qətran, neftli qum, mədən tullantı suları

- neft, yanacaq-sürtükü materialları, neftli qum, səthi aktiv maddələr, mədən tullantı suları kimyəvi həlledicilər, turşular, duz və s.
- parafinlər, müxtəlif qələvilər, sirkə, neftli qum

422 Aşağıdakılardan hansı çirklənmiş sulardan yenidən istifadənin səmərəliliyini əks etdirir?

- təmizləmə qurğularının tikintisinə xərc azalır, əkin sahələri əlavə su alır, süni gübrəsiz məhsuldarlıq artır, çay və dənizlərin sanitariya vəziyyəti yaxşılaşır.  
mənzillərin su və siltlik təchizatı yaxşılaşır, maliyyə vəsaiti azalır  
daşınma xərcləri azalır, əkin sahələri artır  
təmizləmə qurğularının tikintisinə xərc azalır, əlavə maliyyə vəsaiti tələb edilir, su mənbələrinin sanitariya vəziyyəti yaxşılaşır  
su mənbələri qorunur, torpaqların eroziyası azalır, su itkisi minimuma enir

423 İES-lərdən atmosfərə atılan sulfat anhidridinin ətraf mühitə təsiri aşağıdakılardan hansıdır?

- bitkilər məhv olur, xəstəliklər artır, tənəffüs çətinləşir
- metallar korroziyaya uğrayır, tikinti qurğuları aşınır, bitkilər məhv olur, xəstəliklər artır  
binaların fəsadı dağılır, sənaye müəssisələrinin istehsal gücləri azalır  
metallar korroziyaya uğrayır nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti çətinləşir  
metallara korroziyaya uğrayır, istehsal müəssisələrində əmək məhsuldarlığı artır, bitkilər məhv olur.

424 Utilizasiya nədir?

- istehsal tullantılarından hazır məhsul kimi istifadə edilməsi və satılması
- istehsal tullantılarından xammal, yarımfabrikat, yanacaq kimi istifadə edilməsi  
istehsal tullantılarının basdırılması  
istehsal tullantılarının təmizlənməsi  
istehsal tullantılarının xüsusi poliqonlara daşınması və basdırılması

425 Neft hasilatı rayonlarında bitki örtüyünə təsir faktorları aşağıdakılardan hansıdır?

- xam neft, minerallaşmış sular, müxtəlif tərkibli qazma məhsulları  
müxtəlif tərkibli qazma məhsulları, metal qırıntıları  
minerallaşmış sular, müxtəlif tərkibli qazma məhsulları  
xam neft, minerallaşmış sular  
xam neft, məişət tullantıları

426 Tullantısız texnologiya və ya tullantısız istehsal dedikdə başa düşülür?

- ərazi istehsal komplekslərinin təşkili, məhsul istehsalı, iqtisadi rayonların ayrılması  
sahə istehsalat komplekslərinin təşkili və istehsal fəaliyyəti  
məhsul istehsalı, bütövlükdə regional sənaye istehsalat birliklərinin təşkili və istehsalın fəaliyyəti
- məhsul istehsalı, bütövlükdə regional sənaye-istehsalat birliklərinin, sahə-istehsalat komplekslərinin təşkili və istehsalın fəaliyyəti  
ərazi istehsal komplekslərinin yaradılması, məhsul istehsalı

427 Tullantı qazların zəhərli qazlardan tamamilə təmizləmək üçün hansı qurğulardan istifadə edilir?

- katalitik təmizləmə qurğularından  
detanator qurğularından  
bioloji təmizləmə qurğularından  
mexaniki təmizləmə qurğularından  
yaş və quru təmizləmə qurğularından

428 Azərbaycanın kimya, neft-kimya və neft emalı müəssisələrində xammaldan səmərəli istifadə edilməməsi və itkilərə yol verilmə əlaqədardır:

əmək ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməməsi, xammaldan israfçılıqla istifadə olunması, maşın və avadanlıqların gücündən lazımi səviyyədə istifadə edilməsi

- qaz və toztutucu avadanlıqların, qurğuların sıradan çıxması, onların fiziki və mənəvi cəhətdən amortizasiyaya uğraması
- mövcud avadanlıqların bitki və mənəvi cəhətdən amortizasiyaya uğraması
- texniki təchizatın aşağı səviyyədə olması qurğuların sıradan çıxması
- texniki təchizatın aşağı səviyyədə olması, yenidən qurma işləri aparılması üçün lazımi maliyyə vəsaitinin olmaması, ətraf mühitə normadan artıq zərərli tullantıların atılması

429 Havada kükürd turşusunun həcmının artmasının əsas səbəbidir?

- havadakı tozun miqdarı
- rütubətliyin səviyyəsi
- küləyin istiqaməti
- havanın temperaturu
- atmosfer təzyiqi

430 Külək elektrik stansiyalarının çatışmayan cəhəti nədir?

- alınan enerjinin maya dəyəri baha başa gəlir.
- fiziki-coğrafi amillərdən asılıdır
- elektromaqnit çirkləndirmə baş verir
- qəbul olunmayan səs effekti yaradır
- quraşdırılması baha başa gəlir

431 Günəş enerjisindən istifadənin mənfi cəhətləri hansılardır?

- maya dəyəri baha başa gəlir, çox əməktutumludur.
- ərazinin relyefi əhəmiyyətli rol oynayır
- ərazinin relyefi əhəmiyyətli rol oynayır
- maliyyə vəsaiti və işçi qüvvəsi tələb edir
- günəş akkumulyatorları geniş ərazi tutur, fiziki-coğrafi amillərdən asılıdır

432 Energetikanın ekoloji problemlərinin həlli strategiyasının əsas istiqamətləri hansılardır?

- energetika sənayesinin bütün müəssisələrində modernləşdirmə aparmaq.
- az tullantılı və tullantısız texnologiyaları daha da genişləndirmək
- bərpa olunan ekoloji baxımdan daha təmiz enerji mənbələrinin rolunun artırmaq
- tükənən və ekoloji baxımdan daha təmiz enerji mənbələrinin rolunu artırmaq
- ənənəvi enerji mənbələrindən daha səmərəli istifadə etmək

433 Aşağıdakılardan hansında tikinti materialları müəssisələrində tullantıların azalan sırası verilmişdir?

- hidrogen sulfid, toz və asılı maddələr, karbon qazı kükürd anhidridi
- toz və asılı maddələr, karbon qazı, kükürd anhidridi, azot oksidi, hidrogen sulfid
- toz və asılı maddələr, kükürd anhidridi, formaldehid
- toz və asılı maddələr, kükürd anhidridi, formaldehid
- azot oksidi, karbon qazı, kükürd anhidridi, hidrogen sulfid

434 Sulfat turşusu və bəzi kimyəvi məhsullar istehsalı zamanı meydana gələn ekoloji problemləri həll etmək üçün əsas prinsiplər hansılardır?

- əmək və maliyyə resurslarından səmərəli istifadə etmək, istehsal sahələrini genişləndirmək
- qurğu və avadanlıqların gücünün artırılması, lazımi maliyyə vəsaitinin ayrılması
- qapalı istehsal texnologiyasından istifadə edilməli qurğu və avadanlıqların gücünü artırılmalı, istehsal texnologiyasında əsaslı struktur dəyişiklikləri aparılmalı
- istehsal sahələrinin genişləndirilməsi, maşın avadanlıqların güclərindən səmərəli istifadə edilməli, boşdayanma hallarına yol verilməməli
- istehsal texnologiyasında əsaslı struktur dəyişiklikləri aparmaq, əmək ehtiyatlarından səmərəli istifadə etmək

## 435 Fenol istehsalında tətbiq edilən əsas üsullar hansılardır?

benzol turşusunun oksidləşməsindən humolun hidrolizindən, xlorbenzolun oksidləşməsindən humolun reduksiyasından, xlorbenzolun hidrolizindən, benzol turşusunun oksidləşməsindən

- xlorbenzolun hidrolizindən, benzol turşusunun oksidləşməsindən, humolun oksidləşməsindən xlorbenzolun oksidləşməsindən, humolin hidrolizindən, benzol turşusunun oksidləşməsindən xlorbenzolun oksidləşməsindən, humolun hidrolizindən, benzol turşusunun hidrolizindən

## 436 Qurğu və avadanlıqların gücünün artırılmasının müsbət cəhətləri hansılardır?

əmək məhsuldarlığı artır, istisamr xərcləri azalır, daşınma xərcləri çoxalır məhsulun keyfiyyəti artır, istisamr xərcləri minimuma enir, iş vaxtı qısalır maliyyə vəsaitinin həcmi azalır, əmək ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilir, məhsulun keyfiyyəti yüksəlir

- kapital qoyuluşunun xüsusi çəkisi ümumi istehsal xərcləri və istisamr xərcləri azalır iş vaxtından və qurğuların gücündən səmərəli istifadə edilir, işçilərin gəlirləri artır

## 437 Limanlarda Xəzərin sularının daha çox çirklənmə səbəbini göstərin.

nəqliyyatın (su) çox olması  
«ölü zonalar»ın çoxluğu  
insan fəaliyyəti ilə  
sənaye müəssisələrinin sulara atdıqları çirklə maddələrlə bağlı

- neft və neft məhsulları daşıyan tankerlərin olması ilə

## 438 Xəzərin 2-ci çirklənmə mənbəyi nədir?

palçıqlı sellər  
suyunun tərkibindəki mikroelementlər  
yaşayış yerləri  
heyvandarlığın, quşçuluğun, balıqçılığın inkişafı

- mədənlər, tankerlər, hidrotexniki qurğular

## 439 Abşeron yarımadasında çirklə göllərin əmələgəlmə səbəbini göstərin.

torpaqların yüksək məhsuldarlığı ilə əlaqədar  
ovalıqların çoxluğu ilə əlaqədar

- neft-qaz yataqlarının istisamr ilə əlaqədar  
torpaqlara alüminium məhsullarının atılması ilə əlaqədar  
torpağın cümləşmə, humus qatının qalınlığına görə

## 440 Araz çayı ən çox hansı çaylar vasitəsilə çirklənir?

Qanıx, Viləşçay  
Kür, Gilançay  
Samar, Filizçay  
Ağstafaçay, Qoşqarçay

- Arpaçay, Oxçuçay

## 441 Azərbaycanda qoruq, milli park və yasaqlıqların yaranma səbəbləri:

yaşillıqları qorumaq  
hidrosferi qorumaq  
meşə kompleksini qorumaq;  
heyvanat aləmini qorumaq

- təbii ərazi komplekslərini və canlı aləmi mühafizə

## 442 Azərbaycanda bitki örtüyünün yayılma qanunauyğunluğu asılıdır:

- relyef və iqlimdən;

yağıntıdan  
relyefdən  
ərazinin mənimsənilmə səviyyəsindən;  
temperaturdan

443 Azərbaycanda təbii komplekslərin mühafizə üçün yaradılması zəruridir:

- milli parkların;
- ovçuluq təsərrüfatlarının;
- xüsusi mühafizə olunan ərazilər;
- qoruqların
- yasaqlıqların

444 Kür çayı daha çox çirkləndirir:

- kimyəvi aktiv maddələrlə;
- səthi aktiv maddələrlə;
- suyarmadan qayıdan sularla;
- radioaktiv tullantılarla;
- neft məhsulları və üzvü birləşmələrlə;

445 Azərbaycanda radioaktiv elementlərlə çirklənmiş torpaq sahələri:

- Ceyrançöldədir
- sənubi şərq Şirvandır;
- Mil-Muğan düzündədir;
- Abşerondadır
- Lənkəran ovalığında;

446 Azərbaycan torpaqlarına intensiv antropogen təsir səbəb olmuşdur:

- torpağın humus qatının optimallaşmasına;
- torpağın məhsuldarlığının artmasına ;
- bitkilərin növ tərkibinin dəyişməsinə ;
- torpaq örtüyünün zədələnməsi və çirklənməsinə;
- torpağın mexaniki tərkibinin dəyişməsinə

447 Torpaq ehtiyatlarının mühafizə yollarından deyil:

- fitomeliorasiya
- rekultivasiya
- intensiv istifadə ;
- torpağın bonitet qiymətləndirilməsi;
- torpaq kadastı

448 Azərbaycanda meşələrin mühafizə yollarına aid deyil:

- süni meşələrin salınması;
- meşə bərpa işləri;
- yasaqlıq elan olunması;
- meşələrin nizamsız qırılması;
- meşələrin qoruq elan edilməsi

449 Torpağın keyfiyyət qiymətləndirilməsi.

- bitki növlərinin artması;
- eroziya və sürüşmə;
- doğru cavab yoxdur;
- meşə heyvanlarının çoxalması;

yeraltı suların səviyyəsinin artması;

450 Azərbaycanın torpaq fondunun sıradan çıxması səbəbləri:

deflyasiya və əlverişli su keçirmə;  
humus qatının dəyişməsi;  
aşınma və mexaniki tərkibinin dəyişməsi;  
● eroziya və şoranlaşma;  
eroziya və humusun artması;

451 Azərbaycanın torpaq fondunun sıradan çıxması səbəblərindən deyil:

- doğru cavab yoxdur ;  
çirklənmə  
eroziya  
şoranlaşma  
sürüşmə

452 Azərbaycan göllərini daha çox çirkləndirən maddələr:

- doğru cavab yoxdur;  
neft məhsulları və üzvü birləşmələr ;  
ağır metal ionları;  
mikroelementlər və duzlar  
kimyəvi aktiv maddələr;

453 Abşeron göllərinin başlıca çirklənmə mənbələri:

- qara və əlvan metallurqiya sənayesi çirkəbləridir;  
yeyinti sənayesi çirkəbləridir;  
yüngül sənaye çirkəbləridir;  
ətrafında turizmin inkişafıdır;  
● məişət və neft sənaye çirkəbləridir ;

454 Oxçuçayın başlıca çirkləndiriciləri?

- makroelementlər  
● mis və molibden  
civə və qurqusun;  
neft məhsulları;  
radioaktiv tullantılar;

455 Azərbaycanın təbii su mənbələrinin çirklənmə amillərindəndir:

- təmizləyici qurğuların tətbiqi;  
doğru cavab yoxdur;  
● su ehtiyatlarından sənayedə səmərəli istifadə;  
istehsalat və məişət suları;  
sulardan səmərəli istifadə;

456 Azərbaycan meşələrinə müasir antropogen təsir baş verir :

- doğru cavab yoxdur;  
● turizmin inkişafından;  
heyvanların otarılmasından;  
arıçılığın inkişafından;  
sanitar kəsilmədən;

457 Araz çayı ən çox çirkləndirir:

civə və arsenlə;  
neft məhsulları ilə;  
üzvü birləşmələrlə;  
mikroelementlərlə  
● mis və molibdenlə

458 Azərbaycanın təbii su mənbələrinin çirklənmə amillərindən deyil:

- kənd təsərrüfatının inkişafı;  
sənayenin inkişafı;  
təmizləyici qurğuların azlığı;  
şəhərlərin inkişafı;  
kommunal-məişət çirkəbləri;

459 Azərbaycan tranzit çaylarının çirklənmə səbəbləri:

- doğru cavab yoxdur;  
kənd təsərrüfatının inkişafı;  
● kənd təsərrüfatının inkişafı;  
kənd təsərrüfatının inkişafı;  
qonşu ölkələrdə təmizləyici qurğulardan səmərəli istifadə;]

460 Azərbaycan tranzit çaylarının çirklənmə səbəbləri:

- doğru cavab yoxdur;  
kənd təsərrüfatının inkişafı;  
● qonşu ölkələrin sənaye və məişət çirkəbləri;  
qonşu ölkələrdə suların səmərəsiz istifadə;  
qonşu ölkələrdə təmizləyici qurğulardan səmərəli istifadə;

461 «Təbiəti mühafizə və təbiətdən istifadə haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı neçənci ildə qəbul edilmişdir?

- 1990
- 1991
- 1994
- 1993
- 1992

462 Ətraf mühit üzrə BMT proqramı adlanır:

- FAO;
- YUNEP;
- UNIDO;
- MAQATE.
- YUNESKO;

463 Beynəlxalq ekologiya hüququnun obyektini:

- bəşəriyyətin yaşayış sahəsidir;
- yer kürəsinin təbiəti və yerətrafi kosmik məkandır;  
təbii ehtiyatlardan istifadəni tənzimləyən normalar sistemidir.  
hüquqi və fiziki şəxslərin fəaliyyət sahəsidir;  
təbii ehtiyatlar haqqında qanunvericilik toplusudur;

464 Beynəlxalq ekologiya hüququ:

ətraf mühitin fiziki və digər təsirlərdən mühafizəsi sahəsində beynəlxalq hüquq normasıdır;  
insanla təbiətin qarşılıqlı təsirini tənzimləyən beynəlxalq hüquq normasıdır;



- yer kürəsinin təbii ehtiyatlarından səmərəli istifadə və qlobal miqyasda ətraf mühitin zərərli təsirlərdən mühafizəsinin pozulmasına görə beynəlxalq məsuliyyətdir;  
beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinin pozulmasına görə beynəlxalq məsuliyyətdir;  
inzibati xətalara görə məsuliyyətdir

465 Tropik və subtropik ekosistemlərinin ekologiyasına insanların əmək fəaliyyətinin təsiri hansı proqramın tərkib hissəsidir?

- tədqiqat proqram  
insan və hidrosfera  
demoqrafik partlayış  
insan və ətraf mühit  
hidroloji proqram

466 MAB adlanan, 100-dən artıq dövlətin iştirak etdiyi müxtəlif istiqamətli proqram nə vaxt yaranıb və necə adlanır?

- 1975-ci ildə "Ekoloji təhlükəsizlik"  
1960-cı ildə "Rütubətli tropika"  
1965-ci ildə "Hidroloji onillik"  
1970-ci ildə "İnsan və hidrosfera"  
1972-ci ildə "Ətraf mühit və sağlamlıq"

467 YUNESKO hansı proqram həyata keçirir?

- beynəlxalq təhsil problemi  
atmosferdə baş verən proseslər  
əhali və istehsal  
insan və biosfer  
istehsal və istehlak

468 YUNEP-in səlahiyyətlərinə daxil deyil:

- çay hövzələrinə birgə istifadəyə nəzarət  
ətraf mühitin mühafizəsinə monitorinq  
ekoloji zərərin pulla ifadəsi  
qlobal informasiya şəbəkəsinə  
zəhərləyici kimyəvi maddələrin qeydiyyatı

469 YUNEP-in idarəçilik şurasının səlahiyyətlərinə aid deyil:

- müvafiq siyasətin həyata keçirilməsinə tövsiyələr vermək  
beynəlxalq əməkdaşlığa yardım  
ətraf mühit haqqında informasiyaların beynəlxalq aləmə çatdırılması  
ayrı-ayrı dövlətlərdə idarəçilik orqanlarının təşkili  
təbiəti mühafizə proqramlarına rəhbərlik

470 1948-ci ildə yaranmış və qərargahı Parisdə yerləşən təşkilat hansıdır?

- VMO  
FAO  
YUNESKO  
YUNEP  
VOZ

471 BMT-nin ətraf mühitin mühafizəsi nizamnaməsinin məqsəd və vəzifələrinə aid edilmir:

- insan hüquqlarının qorunması  
dünya sərvətlərinin mənimsənilməsi

sosil və iqtisadi problemlərin həlli  
sağlamlığın qorunması  
əhalinin yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsi

472 YUNESKO-nun təbiətin qorunması sahəsində fəaliyyət istiqamətidir:

- müvafiq siyasətin həyata keçirilməsi
- təbii ehtiyatlardan səmərəli və kompleks istifadəsi
- təbii ehtiyatların rentabellik məsələsi
- təbiət abidələrinin uçotu və mühafizəsinin təşkili
- dünyada tullantısız və aztullantılı istehsalları yaratmaq

473 ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində bynəlxalq əməkdaşlıq sənəddə öz əksini tapır?

- Hüquqi sənədlərdə
- Kioto protokolunda
- Helsinki konfransında
- Roma bəyannaməsində
- Stokolm bəyannaməsində

474 Roma klubu nun əsas məqsədi nədən ibarət olmuşdur?

- istehsala yeni texnika və texnologiyanın tətbiqi
- təbiətdə baş verən hadisələri öyrənmək
- insanla təbiət arasındakı qarşılıqlı əlaqəni öyrənmək
- təbii resursların yerləşməsinə öyrənmək
- insanların həyat tərzini öyrənmək

475 əhalinin ekoloji problemlərinin həlli üçün əsas kriteriya hansıdır?

- Elmi-texniki tərəqqi
- problemin ayrılıqda həlli
- problemin qarşısının alınması metodları
- cəmiyyətin birgə səyi nəticəsində təminat
- Iqtisadiyyatın inkişafı

476 Roma Klubu hansı statusla fəaliyyət göstərmişdir?

- beynəlxalq qeyri-dövlət təşkilatı
- Xalqların koordinasiya edilmiş birlikləri
- Yerli tənzimləyici qurumlar
- BMT-nin rəsmi təşkilatı
- İctimai-hüquqi təşkilat

477 ətraf mühitin qorunması üzrə əməkdaşlığın ilk dövrlərində yaranan təşkilat hansıdır?

- təşkilat formalaşmamışdır
- 1950-ci ildə Rusiya, Ukrayna təşkilatı
- 1970-ci ildə Avropa birliyi təşkilatı
- 1960-cı ildə "Ekologiya" təşkilatı
- 1968-ci ildə "Roma Klubu" təşkilatı

478 Aktual hesab edilən təhlükəsizlik problemlərindən biri:

- Sənaye
- İstilik
- ekoloji
- demoqrafik
- Beynəlxalq

479 Ayrı-ayrı dövlətlərin yurisdiksiyasına daxil olan kateqoriyaya aid deyil:

- köçəri heyvan növləri
- əhalinin sağlamlıq problemləri
- yaxın kosmos
- atmosfer hövzəsi
- dünya okeanı Antraktida

480 Təbii mühitin beynəlxalq hüquqi mühafizəsi obyektləri kateqoriyasına aiddir:

- Dövlətin qüdrətini əks etdirən
- əhalinin mənafeyini müdafiə edən
- dövlətin ümumi mənafeyinə müdafiə edən
- dövlətin daxili səlahiyyətinə aid olan
- ayrı-ayrı dövlətlərin yurisdiksiyasına daxil olmayan

481 1962-ci ildə BMT-nin XVII Baş Məclisində hansı qətnamə qəbul edildi?

- dünya okeanının qorunması
- dövlətlərin birgə fəaliyyəti
- təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə
- ekoloji inkişaf və təbiətin mühafizəsi
- atmosfer havasının qorunması

482 Vahid ekoloji məkan hansı zərurətdən yaranmışdır?

- əhalinin artan tələbatı
- ətraf mühitin qorunması ümumbəşəri xarakterlidir
- mühitə müdaxilə həddən artıq çoxdur
- ətraf mühit qorunması iqtisadiyyatın bir hissəsidir
- təbii resurslar daha çox istismar olunur

483 Təbii mühitin beynəlxalq hüquqi mühafizəsi obyektləri kateqoriyasına aiddir?

- vahid qlobal əməkdaşlığın göstəriciləri
- dövlətlərin birgə fəaliyyətinə daxil olan
- ayrı-ayrı dövlətlərin yurisdiksiyasına daxil olan
- dövlətlərin səlahiyyətindən kənar olan
- hüquqi şəxslərin səlahiyyətlərinə daxil olan

484 60-cı illərdə qlobal problemlərə aid edilmirdi:

- aclıq problemi
- sərhədlərin qorunması
- ozon təbəqəsinin dağılması]
- əhali artımı
- su hövzələrinin qorunması

485 1973-ci ildə BMT tərəfindən ətraf mühitin qorunması və təbii sərvətlərə münasibət sahəsində qəbul edilmiş proqram nə adlanır?

- VMO
- YUNEP
- YUNESKO
- FAO
- VOZ

486 5 iyun Beynəlxalq ətraf mühitin mühafizəsi günü hansı konfransda elan edilmişdir?

Berndə  
Madriddə  
● Stokolmda  
Kiotoda  
Ottavada

487 ətraf mühit məsələsi üzrə BMT-nin konfransı nə vaxt və harada keçirildi?

1970-ci il Romada  
1965-ci il Osloda  
1978-ci il Berlində  
1975-ci il Moskvada  
● 1972-ci il Stokolmda

488 BMT-nin Baş Asambleyası tərəfindən təsdiq edilmiş və 28 oktyabr 1988-ci ildə çıxarılmış qətnamə necə adlanır?

- ümumdünya təbiət xartiyası  
beynəlxalq ekologiya xartiyası  
ümumdünya təbiət günü  
beynəlxalq təşkilatların birliyi  
beynəlxalq ekologiya günü]

489 Stokolm konfransının əsas məqsədi nədən ibarət idi?

- əhalinin ərzaq təminatı müzakirə olundu  
təbiəti qorumanın hüquqi məsələlərinə baxıldı  
çirkəmə mənbələrinə qarşı sanksiyalar müəyyən etdi  
● ətraf mühitin mühafizəsi haqqında bəyanat qəbul etdi  
əhalinin ərzaq təminatı müzakirə olundu

490 Maddi məsuliyyətin formalarına aid deyil:

- restovrasiya  
substitusiya  
● subsidiya  
təzminat  
restitusiya

491 Dövlətlərin qarşısında duran ekoloji hüquqi məsuliyyət hansıdır?

- ekoloji və texniki  
maddi və mənəvi  
● siyasi və maddi  
hüquqi və şəxsi  
kəmiyyət və keyfiyyət

492 Qanunpozucu tərəfə qarşı inzibati, məcbureddici tədbirlər sistmi nə adlanır?

- nəzarətlər  
● sanksiyalar  
ödənişlər  
subsidiyalar  
vergilər

493 Kənd təsərrüfatı bitkilərinin və heyvanlarının məhsuldarlığının aşağı düşməsinə ən çox nə səbəb olur?

- çirkəb tullantı sularından suvarmada istifadə etdikdə  
torpaqda mikroorqanizmlərin miqdarı artıqda

yaxşı qulluq edilmədikdə  
gübrələr düzgün verilmədikdə  
hava şəraiti qeyri-normal olduqda

494 Respublikanın su ehtiyatının 70 %-ə qədəri hansı suların payına düşür?

- tranzit çayların  
mineral suların  
dağ çaylarının  
termal suların  
yeraltı suların

495 1 nəfərə düşən su ehtiyatının həcminə görə ən aşağı göstərici hansı zonadadır?

- Abşeron yarımadasında  
Naxçıvan MR  
Lənkəran – Astara  
Quba – Xaçmaz
- Muğan – Salyan

496 Suyun çoxlu miqdarda itkisi nəticəsində (torpaqda) nə kimi proseslər yaranır?

- mineral su ehtiyatları yaranır  
tullantı suların miqdarı azalır  
torpaqlarda münbitlik artır, məhsuldarlıq çoxalır  
çayların, bulaqların sululuq həcmi artır
- yeraltı suların səviyyəsi artır, təkrar şorlaşma və bataqlıqlaşma yaranır

497 Yeraltı suların neçə %-i Qusar maili düzənliyində toplanıb?

- 17%
- 8,3%
- 12%
- 31 %-i
- 29%

498 Respublikanın su ehtiyatının nə qədəri yeraltı suların payına düşür?

- 3,7 km<sup>3</sup>
- 4,8 km<sup>3</sup>
- 7,4 km<sup>3</sup>
- 6,3 km<sup>3</sup>
- 5,1 km<sup>3</sup>

499 İçməli və dəniz suyunu çirkləndirən əsas mineral maddələr hansılardır?

- kükürd suyu  
karbohidrogenlər
- qurğuşun, arsen, civə, miss  
ammonyak, sulfat turşusu, formaldehid  
hidroqlu sulfid, karbon sulfid

500 Fəal çirklənmə zolaqları hansı ölçü ilə xarakterizə olunur?

- 10 h
- 2 h
- 8 h
- 20 h
- 50 h

501 Zərərli maddələrin nisbi nisbi təhlükə əmsalı nəyə təsir edir?

Havanın təzyiqi.  
Havanın kimyəvi tərkibi.  
Havada olan su buxarının həcmi.  
Havada olan tozun həcmi.

- atmosferin çirklənməsindən dəyən zərərə

502 Su hövzələrinin çirklənməsindən çirkab suların həcmi nədən asılıdır?

Suyun kimyəvi tərkibi.  
Su sərfi.

- su hövzələrinə dəyən zərərdən  
Yağıntuların miqdarı.  
Yağıntuların tərkibi.

503 Havaya atılan zərərli maddələrin həcmi nədən asılıdır?

Havada olan tozun həmindən.  
Havanın kimyəvi tərkibindən.  
Havanın təzyiqindən.

- çirklənməyə dəyən zərərdən  
Havanın tərkibində olan su buxarlarının həcmindən.

504 MDB ölkələri içərisində uran istehsalı və ixracına görə hansı dövlət fərqlənir?

Belorus  
Ukrayna  
● RF (Rusiya)  
Türkmənistan  
Azərbaycan

505 Göydərə filiz yatağı hansı ehtiyatın istehsalı üçün əlverişlidir?

kvarsın  
qrafitin  
asbestin  
● xromun  
fosforitin

506 Zəylik alünit yatağından başqa respublika ərazisində digər hansı alünit yataqları var?

Göydərə yatağı (Kəlbəcər)  
filizçay yatağı (Balakən)  
Paragaçay yatağı (Ordubad)  
● Seyfəli yatağı (Şəmkir)  
Meğri-Ordubad zonasındakı yataq

507 Alunit yataqlarına görə Azərbaycan dünyada neçənci yeri tutur?

- 2-ci  
1-ci  
5-ci  
4-cü  
3-cü

508 Daşkəsən mədəninə dəmir istehsal edilərkən, hansı qiymətli ehtiyatın itkisinə yol verilir?

kobalt filizinin

mis ehtiyatının

- alunitin
- volframın
- xromun

509 Faydalı qazıntı yatağını istismar etmək üçün nəyi müəyyən etmək lazımdır?

- xammal ehtiyatını, zərərli komponentlərin miqdarını  
geomorfoloji prosesləri, yüksəklik qurşaqlarını və iqlim şəraitini  
landşaft zonallığını  
təbii ərazi kompleksini  
yumşaq süxur kütlələrini

510 Faydalı qazıntıların ehtiyatına nə deyilir?

- dövlət kompleksləri
- yer qatlarındakı mineral xammal  
kaynazoy yaşlı çöküntü süxurları  
palçıq vulkanları  
nazik torflu torpaqlar

511 Təbii ehtiyatlarda iqtisadi qiymətləndirmənin əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

- əhalinin tələbatlarını ödəyir
- ayrı-ayrı təbii ehtiyatlardan istifadənin faydalılığını müəyyən etməyə imkan verir  
təsərrüfat dövrüyyəsinə cəlb edir  
insan əməyinin nəticələrini göstərir  
insanın iştirakı olmadan formalaşaraq təbii mühiti təşkil edir.

512 Təbii ehtiyatların iqtisadi qiymətləndirilməsinə hansı göstəricilər daxildir?

- təbii resursların xüsusiyyətlərinin müxtəlifliyi  
təbii ehtiyatların çoxməqsədli istifadə xarakteri  
hasilatın, emalın, daşınmanın dəyəri
- kapital qoyuluşunun xüsusi çəkisi, əmək məhsuldarlığı, səmərəliliyinin səviyyəsi  
oragen qurşaqlar, kimyəvi xammallar

513 Potensial ehtiyatlar hansı sərvətlərə aid edilir?

- istifadə olunmayan, ehtiyatı tam dəqiqləşməyən sərvətlər  
ilkin olaraq tək-tək nümunələr məlum olan və sənaye ehtiyatı az olan ehtiyatlar.  
yayım şəraitinin ümumi əlamətlərini təmin edən kəşfiyyat və öyrənilmə dərəcəsinə malik ehtiyatlar  
dəqiq kəşfiyyat aparılmış, sərhədləri tam dəqiqləşdirilmiş ehtiyatlar  
təbiətdə istifadə edilən və istifadəsi mümkün olan resurslar

514 Mineral komponentlərin çoxluğu ilə seçilən, müalicə edən, fiziki – kimyəvi xassələrə malik sular nə adlanır?

- yeraltı sular  
termal sular  
tullantı suları  
dəniz suları
- mineral sular

515 Respublikanın qərb rayonları hansı faydalı qazıntı ehtiyatı ilə zəngindir?

- b) tikinti materialları
- a) molibden
- barit

- neft
- c) kolçedan filizləri

516 Davamlılığı, yaxşı döyülməsi, istiliyi normal keçirməsi və s xüsusiyyətlərə malik hansı təbii ehtiyatdır (faydalı qazıntıdır?)

- molibden
- qurğuşun
- polad
- mis
- asbest

517 Dəniz suyunun şirinləşdirilməsi kimi tədbirlərdən ən çox hansı ölkələr istifadə edir?

- Latın Amerikas ölkələri, Avstraliya
- Okeaniya, ABŞ, Kanada
- Səudiyyə Ərəbistanı, BƏƏ, Küveyt, Yaponiya
- Türkiyə Cümhuriyyəti, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti
- Avropa ölkələri, RF-sı

518 Ümumi su ehtiyatının neçə faizi şirin su ehtiyatıdır?

- 2,1%-i
- 1,8%-i
- 5,6%
- 3,4%
- 2,5%

519 Çirklənmiş, zibillənmiş torpaqlar hansı regionlarda daha çoxdur?

- Quba-Qusar
- İsmayilli – Qəbələ
- Naxçıvan MR, Daşkəsən – Qazax, Abşeron
- Samur-Dəvəçi, Zaqatala-Lahıc
- Lənkəran-Astara

520 Şoranlaşmış torpaqlar ən çox hansı ərazidə yayılmışdır?

- Lənkəran-Astara zonasında
- Kür-Araz ovalığında
- Abşeron yarımadasında
- Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamacında
- Naxçıvan Muxtar Respublikasında

521 Torpaqlarımızda şoranlaşmaya əsas səbəb nə olmuşdur?

- su anbarlarının çay dərələrində yaradılması ilə əlaqədar
- alp çəmənliklərindən düzgün istifadə edilməsindən
- dağlıq zonaların kifayət qədər rütubət qəbul etməsi və soyuq iqlim ilə əlaqədar olaraq
- suvarma əkinçiliyinin inkişafı, suvarma qaydalarına düzgün riayət edilməməsi ucbatından
- dolu yağın günlərin illik miqdarının çox olması ilə

522 Respublika ərazisində külək eroziyası ən çox hansı ərazilərdə geniş yayılmışdır?

- Lənkəran-Astara zonasında
- Culfada, Kəngərlidə
- Quba-Qusar ərazisində
- Abşeron yarımadasında, Cənub-Şərqi Şirvanda
- Gəncə-Qazaxda



523 Dağlıq ərazilərdə eroziya proseslərinin artmasının əsas səbəbin göstərin:

- istehsal və əhalinin məhdud ərazidə toplanması
- mexaniki artımı, miqrasiyanın rolu
- heyvandarlığın inkişafı, meşələrin qırılması
- nəqliyyatın və əmək resurslarının hesabına
- mebel və tikinti materialları sənayesinə görə

524 Azərbaycan Respublikası torpaq fondu nə qədərdir?

- 1,2 milyon ha
- 10,7 milyon ha
- 8,6 mly ha
- 3,4 milyon ha
- 6,1 milyon ha

525 Torpaq fondunun böyüklüyünə görə fərqlənən hansı ölkələri tanıyırsınız?

- Özbəkistan. İraq, Suriya
- Afrika, MDB, Xarici Asiya, Şimali, Cənubi Amerika
- İspaniya, Almaniya
- Latviya. Belarusiya
- BƏƏ, Azərbaycan, Gürcüstan, Küveyt, Koreya

526 Çox məqsədli istifadə xarakterinə malik hansı təbii ehtiyatları tanıyırsınız?

- kosmik resursları
- tikinti materialları
- su, torpaq, meşə
- bitki və heyvanat aləmi
- rekreasiya ehtiyatları

527 Neft və qaz ehtiyatı neçə metr dərinlikdə müəyyən edilmişdir?

- 1000 metr
- 200 metr
- 3000 metr
- 500 metr
- 800 metr

528 Son illər hansı rayonlarda zəngin neft yataqları kəşf edilib istismara verilib?

- Böyük Qafqazın şimal-şərq yamacında (Gil-gil çay dərəsində)
- Acınohurda alçaq tirələrin güney yamaclarında (Türyançay hissəsində)
- Qusarçayın yaxınlığında (Kuzun kəndi ətrafında)
- Zəngəzur ərazisində, Qapıcıq-Soyuqdağ hissəsində
- Şərqi Gürcüstanda, Şəmkirdə (Tərsdöllər)

529 Sürüşmə hadisəsi neçə baş verir?

- coğrafi təbəqənin eynicinsli sahələrində
- rütubətli havada tədricən çürüyən nazik torflu torpaqlarda
- sukeçirən qumlu laylarda qrunt sularının sürüşərkən təbəqə yaratması nəticəsində
- kontinental hava kütlələrinin temperaturu aşağı salması ilə əlaqədar
- qidalanma xüsusiyyətləri və sululuq dərəcəsinə görə

530 Təbii ünsürlərə nələri aid edirlər?

- su, torpaq, hava və s.

biosfer  
ozonosfer  
litosfer  
təbii şərait

531 Təbii ehtiyatlar bu istehsalda iştirak edir:

İstehsalın kooperasiyasında.

- Maddi nemətlər istehsalı;  
Sosial sahələr;  
Emal sahəsinin dərinləşməsi;  
İstehsalın təmərküzləşməsində;

532 Təbii resurs anlayışına aiddir:

Sənaye müəssisələri.

Faydalı qazıntılar;

Əmək ehtiyatları;

- İnsanların istifadə etdiyi ehtiyatlar;  
Müxtəlif texnoloji avadanlıqlar;

533 Təbii ehtiyatların qiymətləndirilməsinin ən əsas üsulu budur:

Kapital.

Məsrəf.

- Renta.  
Gəlir  
İcarə.

534 Son 10 illiklərdə ətraf mühitə çirkləndiricilərin atılması nəticəsində ozon müdafiə qatı neçə faiz nazıqlaşmışdır?

- 5%  
1%  
2%  
3%  
4%

535 Məlumatlara görə, neolit inqilabi dövründə yer kürəsində meşələrin ümumi sahəsi nə qədər olmuşdur?

48 mlrd ha

50 mlrd. ha

63 mlrd. ha

- 75 mlrd. ha  
80 mlrd ha

536 Küləyin enerji potensialının neçə faizi texniki istifadəyə tam yararlıdır?

1,1%

0,8%

3%

2,3%

- 1,5%

537 Dəniz suyunun başlıca resurslarından biri hansı ehtiyatdır?

kükürd

maqnezium

uran

- xörək duzu  
brom

538 İl ərzində Yer səthinə nə qədər günəş enerjisi daxil olur?

- $1.56 \times 10^{11}$  kvт.саат
- 1,12 x 3<sup>10</sup> kvт.саат
- 1,24 x 4<sup>11</sup> kvт.саат
- 1,37 x 5<sup>12</sup> kvт.саат
- 1,37 x 5<sup>12</sup> kvт.саат

539 Real ehtiyatlara aid edilən komponentlər hansılardır?

- İqlim və kosmik resurslar
- Dəmir filizi
- Əmək və istehsal prosesinə cəlb olunanlar
- Neft, qaz ehtiyatları
- Təbii-resurs potensialı

540 Təbii halda toplanmış faydalı qazıntıya təbii ehtiyat deyilir

- Balıq ehtiyatları
- Hazırda istifadə olunmayan və ya cüzi miqdarda istifadə olunan sərvətlər
- Karbohidrogenlər
- Günəş və külək enerjisi
- Su ehtiyatları

541 Aşağıda təbii ehtiyatlar haqqında məlumat verilmişdir. Bunlardan hansı cavab düzgün deyil?

- Faydalı qazıntıyı örtən və onun daxilində qat və damar şəkilində olan süxurlara boş süxurlar deyilir
- Təbii halda toplanmış faydalı qazıntıya təbii ehtiyat deyilir
- Yer qatlarındakı mineral xammalın miqdarına onun ehtiyatı deyilir
- Faydalı qazıntı yataqlarının kəşfi, onların çıxarılması və zənginləşdirilməsi ilə məşğul olan sənaye sahələrinə mədən sənayesi
- Təbii şəraitdə əmələ gələn və cəmiyyətin müxtəlif tələblərin təmin etməyə lazım olan mineral və süxurlara faydalı qazıntı deyilir

542 İqtisadi resurs nəyə deyilir?

- təbii ehtiyatlardan və enerjidən səmərəli istifadədir.
- tullantıların əmələ gəlməsinin texniki azaldılmasıdır
- məhsulun və enerjinin istehsal üsuludur
- ətraf mühitin keyfiyyət normatividir
- istehsalda bir neçə dəfə şəklini dəyişmiş xammaldır

543 Potensial sərvətlər dedikdə nə başa düşürsünüz?

- hazırda istifadə olunmayan yaxud cüzi miqdarda istifadə olunan sərvətlərdir.
- cəmiyyətin müəyyən inkişaf mərhələsində insanı əmək və istehsal prosesinə cəlb edən sərvətlərdir
- çoxməqsədli istifadə xarakterinə malik ehtiyatlardır
- tərkibi mürəkkəb olmayan, eyni tərkibli sərvətlərdir
- təkrar emaldan keçən resurslardır

544 Dünyanın nəhəng qaz hövzələrində ümumi ehtiyatın neçə faizi cəmlənmişdir?

- 85%
- 80%
- 70%
- 60%
- 90%

545 Dünya okeanının bioloji resursları bəşəriyyətin heyvan zülalına olan tələbatının neçə %-ni ödəyir?

- 25%
- 15%
- 10%
- 8%
- 20%

546 Dünya ölkələri arasında daha çox kömür ehtiyatına malikdir ?

- Avstraliya, Yaponiya, İslandiya
- MDB ölkələri , ABŞ, ÇXR
- CAR, Niger, Braziliya
- Cənubi Koliforniya, Meksika və İran körfəzi ölkələri
- Kanada, Namibiya

547 Hansı ölkələr daha çox becərilən torpaq sahələrinə malikdir?

- Fransa, Norveç, Sinqapur, belçika və s.
- Niderland, Monqolustan, Misir, Əlcəzair
- Avstraliya, Türkmənistan, Anqola
- Afrika, Braziliya, Yaponiya, Qatar
- ABŞ, Hindistan, RF, ÇXR, Kanada və s.

548 Dünya torpaq fondunun ümumi sahəsini göstərin:

- 15,1 mlrd. ha
- 20 mlrd. ha
- 17,1 mlrd. ha
- 14,9 mlrd. ha
- 12,3 mlrd. ha

549 Otlaq və çəmənliklər ümumi torpaq fondunun neçə %-ni təşkil edir?

- 24%
- 18%
- 15%
- 10%
- 22%

550 Birbaşa istifadə oluna bilən alternativ enerji mənbələri hansılardır?

- yeraltı isti su və ya buxar-su qarışığı
- neft
- uran
- dağ süxurlarının daxili istiliyi
- qaz

551 Faydalı qazıntıların istismarı və emalı zamanı ətrafa milyonlarla ton bərk tullantı atılmasına baxmayaraq, onların yalnız neçə %-i istifadə olunur?

- 18-20%
- 10-12%
- 7-8%
- 4-5%
- 14-16%

552 Təbii şərait dedikdə nə başa düşürsünüz?

təbii resurslar bolluğu, əhalinin əmək vərdişi, dənir dalğalarının enerjisi və s.  
günəş, geotermal, külək və s. enerjisi  
xammal və enerji bazası, təbii komponentlər

- coğrafi mövqe, iqlim, daxili sular, relyef vəs.  
aqroiqlim, rekreasiya, istifadə olunan potensial resurslar

553 Müxtəlif məqsədlə istifadə olunan ehtiyatlarda rəqabət xassəli hansı sahələri (sahəni) göstərmək olar?

- ixtisaslaşdırılmış sahələr
- əkin sahələrini  
kommunal-təsərrüfat sahəsini  
doğru cavab yoxdur  
geoloji-kəşfiyyat sahələrini

554 Mintsə görə maddi istehsal ehtiyatlarına nələr aiddir?

- atom enerjisi və planetar enerji mənbələri.  
idman, istirahət, müalicə və s. istifadə olunan ehtiyatlar  
əhalinin həyat vasitələri kimi istifadə etdiyi ehtiyatlar
- sənaye və kənd təsərrüfatında istifadə olunan ehtiyatlar  
bitki və fauna ehtiyatları

555 Şimal meşə qurşağının ən böyük meşə sahələri hansı ölkələrin ərazisindədir?

- Afrika,Nepal,Haiti  
Fransa,İtaliya,Niderland
- RF,Kanada,ABŞ  
Zair,Hindistan,Venesuela  
ÇXR,Yaponiya,Vyetnam

556 Bioloji ehtiyatlar baxımından dünyada nə qədər bitki;agac və kol növləri məlumdur?

- 500 mindən çox;30 mindən artıq  
300 mindən çox;25 mindən artıq  
200 mindən çox;20 mindən artıq  
100 mindən çox;10 mindən artıq  
400 mindən çox;28 mindən artıq

557 Dünyada suyun əsas istehlakçısı hansı sahədir?

- kənd təsərrüfatı  
mənzil-kommunal təsərrüfatı  
məişət təsərrüfatı  
sənaye sahələri  
meşə təsərrüfatları

558 Ümumi su ehtiyatının neçə %-i Dünya okeanının duzlu sularının payına düşür?

- 59,3%
- 96,4%
- 81,2%
- 70%
- 68%

559 Yer kürəsinin ümumi su ehtiyatı neçə mln.kub km-dir?

1418 mln kub km  
1271 mln.kub km  
1124 mln.kub km.

1015 mln.kub km.

- 1386 mln.kub km

560 Su resurslarının cəmi neçə faizi içmək üçün yararlıdır?

təqribən 5%-i

- təqribən 3%-i
- təqribən 12%-i
- təqribən 1%-i
- təqribən 4%-i

561 Səhralar sünyanın neçə mln. kv.km. sahəsini tutur?

7mln.kv.km

5mln.kv.km

4 mln.kv.km.

- 8mln.kv.km
- 6mln.kv.km

562 Nəhəng neft hövzələrinin hər birində neft ehtiyatı nə qədərdir?

450 mln. ton

100 mln. ton

80 mln. ton

50 mln. ton

- 500 mln. ton

563 Geoloq alimlərin hesablamalarına görə,neft-qaz yataqları dünyanın neçə mln.kv.km-ni tutur?

83mln.kv.km

62mln.kv.km

50 mln.kv.km.

40 mln kv.km.

- 77mln.kv.km

564 Təbii resurslar nəyə deyilir?

cəmiyyətlə təbiəti əlaqələndirən amillərdir.

- cəmiyyətin tələbatının ödənilməsi üçün istifadə olunan təbii elementlərdir
- qeyri-maddi istehsal sahələrində zəruri olan komponentlərdir
- ətraf mühitin xassələrinin məcmusudur
- insanın həyat fəaliyyətinə təsir edən amillərdir

565 Təbii otlaq və çəmənlik sahələrinə görə hansı ölkə üstünlük təşkil edir?

ÇXR

ABŞ

Misir

- Avstraliya
- Hindistan

566 Becərilən torpaq sahələri ümumi torpaq fondunun neçə %-ni təşkil edir?

- 11%
- 7%
- 8%
- 9%
- 10%

567 Uranın potensial ehtiyatı dünya üzrə nə qədərdir?

- 12mln.t
- 8mln.t
- 6 mln.t
- 4 mln.t
- 10mln.t

568 Dəniz və okeanların dibindən hər il neçə mln. ton neft çıxarılır?

- 300mln.ton
- 700mln.ton
- 400mln.ton
- 200mln.ton
- 150 mln.ton

569 Təbii resursların renta metodu necə aparılır?

- təbii reursların istifadə olunma xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilir.
- ayrıca təbii resurslardan alınan effektdə görə qiymətləndirilir
- təbii resursların istifadəsinə görə xərclər və onların istifadəsindən alınan xeyirə görə qiymətləndirilir
- təbii resursların istifadəsinə çəkilən xərclərə görə aparılır
- təbii resursların mənimsənilməsinə sərf olunan vəsaitə görə aparılır

570 Təbii resursların iqtisadi qiymətləndirilməsi dedikdə nə başa düşürsünüz?

- cəmiyyətin tələbatının ödənilməsində xidmət edən təbii elementlərdir
- təbii resursların mənimsənilməsinə sərf olunan vaxt
- təbii resursların müxtəlif növlərinə olan tələbatdır
- bəşəriyyətin sosial-iqtisadi inkişafıdır
- təbii resursların qiymətli və xeyirli istehlak xüsusiyyətlərinin pulla ifadəsidir

571 Müasir dövrdə təbii şəraitin sürətlə dəyişməsinin qarşısını almaq üçün nə etmək lazımdır?

- təbii resursların istifadəsinə görə xərclər və onların istifadəsindən alınan effektdə görə qiymətləndirilmə aparılmalıdır.
- təbii ehtiyatların cəmlənməsi, keyfiyyət tərkibi, məhsul hasilatına çəkilən xərclər və s. hesablanmalıdır
- təbii ehtiyatları təsərrüfata yararlıq cəhətdən qiymətləndirmək lazımdır
- təbii şərait imkanlarını elmi cəhətcə əsaslandırmaq və təbii müvazinəti gözləmək lazımdır
- nəqliyyat şəraiti, ətraf mühitin mühafizəsi imkanları, xeyirli istehlak xüsusiyyətləri və s. nəzərə alınmalıdır

572 Kömür ehtiyatının neçə %-dən çoxu şimal yarımkürəsində cəmlənmişdir?

- 90%-dən çox
- 35%-dən çox
- 70%-dən çox
- 50%-dən çox
- 85%-dən çox

573 Dünyanın geoloji kömür ehtiyatı nə qədərdir?

- 5,2 trln t – 7 trln. t
- 17,2 trln t – 22 trln. t
- 14,8 trln t – 30 trln. t
- 10 trln t – 17 trln. t
- 8 trln t -10 trln. t

574 Dünya kömür ehtiyatı və istifadəsi neçənci ildən öyrənilib?

- 1900
- 1932
- 1924
- 1910

575 Yanacaq faydalı qazıntılar əsasən hansı sahələrdə cəmlənmişlər?

şimal yarımkürəsində.

- qədim platformaların kənar və daxili əyilmələri sahələrində geosinklinal-orogen qurşaqlarda platformaların qədim kristallik qalxanlarında müxtəlif tektonik zonalarda

576 Mineral reursların istehlakı hər il neçə % artır?

- 5%
- 3%
- 2%
- 1%
- 4%

577 Sənaye kondisiyası dedikdə nə başa düşürsünüz?

yeni yataqların mənisənilməsi, ümumi geoloji ehtiyatların kəşf olunub istehsal astanasında dayanması, istehsalın mürəkkəbliyi.

kəşfiyyat zamanı faydalı qazıntı yataqlarının sənaye əhəmiyyətli qrupları

xammal bazasının ölkə üzrə ehtiyatı

sənayenin mineral xammala olan tələbatı

- mineral xammalın minimal ehtiyatı, faydalı və zərərli komponentlərin istismara xələl gətirməyən miqdarı

578 Faydalı qazıntı yatağı nəyə deyilir?

istifadədə olan torpaqların aqro-texniki üsullarla becərilmiş sahələri.

antropogen təsir ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin çirklənmiş sahələri

filizlərin zənginləşdirilməsində istifadəsində iştirak edən zərərli komponentlər

- yer təbəqəsinin müxtəlif hissələrində təbii halda toplanmış faydalı qazıntılar rütubət tutumundan asılı olmayaraq torpağın dərin şumlanmış hissələri

579 Boş süxur nəyə deyilir?

- faydalı qazıntını örtən və onun daxilində qat və damar şəklində olan sahələr. müalicəvi palçıq mənbələri hələlik antropogen təsirə az məruz qalan sahələr əvəz edilən və əvəzi olmayan sərvətlər çoxillik əkmə sahələrindən yuyulan torpaqlar

580 Təbii ehtiyatlar istifadə formasına görə neçə qrupa ayrılır?

- 5
- 2
- 3
- 6
- 4

581 Təbii ehtiyatların maddi tərkibi nədən asılıdır?

- məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsindən və cəmiyyətin təbiət haqqında elmi biliyindən təbii ehtiyatların xassələrinin öyrənilmə səviyyəsindən təbii ehtiyatlardan istifadənin iqtisadi səmərəsindən



təbii varlığın istifadəsinin texniki imkanından  
təbii komplekslərin daxili və ərazi əlaqələrindən

582 Təbii ehtiyatlar anlayışının məzmunu, əhəmiyyəti və təsnifatı haqqında hansı alimlərin xüsusi tədqiqatları vardır?

Reymers N.F., Zudin E.Q., Serov Q.P.  
Runov T.Q., Boekova İ.N., Nefedoza T.Q.  
Aslanov N.Q., Bayramov Y.M.  
Brodskiy A.K., Boqolyubova C.A.  
● Qerasimov İ.P., Sauşkin Y.T., Mints A.M.

583 Okean sularında neçə mlrd. ton biokütlə vardır?

- 50 mlrd t
- 40 mlrd t
- 20 mlrd t
- 10 mlrd t
- 30 mlrd t

584 Faydalı qazıntı dedikdə nə başa düşürsünüz?

- otlaq və çəmənliklər, meşə və kolluqlar əkin sahələri.
- tədrici landşaft dəyişiklikləri ( seysmik aktivləşmə və s.)
- təbii-texniki şəraitin, hidroloji rejimin və tektonik rejimin pozulması
- ətraf mühitdə baş verən dəyişmələr ( torpaq və bitki deqradasiyası)
- təbii şəraitdə əmələ gələn mineral və süxurlar (cəmiyyətin müxtəlif tələblərini təmin edən)

585 Təbii resursların iqtisadi cəhətdən qiymətləndirilməsinə hansı göstəricilər daxildir?

- cəmiyyətin iqtisadi, sosial-ekoloji maraqları, texnoloji layihələrin hazırlanması, ekologiyalaşdırılmış iqtisadiyyat və s.
- hasılatın, emalın dəyəri, kapital qoyuluşunun xüsusi çəkisi, əmək məhsuldarlığının səviyyəsi və s.
- tənzimləmə mexanizmi, iqtisadi-ekoloji səmərəliliyi, ekstensiv inkişaf və s.
- ətraf mühitə təsiri, potensial problemlərin üzə çıxarılması, keyfiyyət amili və s.
- istehsal, istehlak, texnologiya, insanların sosial-iqtisadi inkişaf səviyyələri və s.

586 hal-hazırda dünyada neçə növ faydalı qazıntı və neçə növ qiymətli daşlar mövcuddur?

- 250; 200
- 150; 250
- 100; 150
- 80; 100
- 200; 280

587 Hazırda dünyada içməli su ehtiyatı nə qədərdir?

- 8000 m<sup>3</sup>
- 20.000 m<sup>3</sup>
- 15.000 m<sup>3</sup>
- 10.000 m<sup>3</sup>
- 25.000 m<sup>3</sup>

588 Dünya okeanının təbii ehtiyatları neçə mlrd əhalini qida ilə təmin edə bilər?]

- 40-60 mlrd
- 25-40 mlrd
- 15-20 mlrd
- 10 mlrd]

- 30-50 mlrd

589 Okean suları biokütləsinin neçə mlrd t-u balıqlar və iri dəniz heyvanlarıdır?

- 1,5 mlrd t
- 5 mlrd t
- 4 mlrd t
- 3 mlrd t
- 2 mlrd t

590 Təbii rekreasiya ərazilərinə nələr aid edilir?

- dəniz,göl sahilləri
- mineral bulaqlar,palçıq vulkanları
- çay sahilləri,çimərliklər, mineral bulaqlar,palçıq vulkanları
- yaşıllıq zonaları.qoruqlar,milli parklar
- meşə örtüyü,müalicəvi palçıq mənbələri

591 Təsərrüfat fəaliyyətinin ekoloji ekspertizası:

- ekoloji maarifləndirmə vasitəsidir.
- dövlət ekoloji nəzarətinin əsas funksiyalarından biridir.
- iqtisadi siyasətin əsasıdır.
- demoqrafik siyasətin tərkib hissəsidir.
- ekoloji təhsilin bir formasıdır.

592 Ekoloji ekspertizanın əsas prinsipləri hansılardır?

- peşəkarlıq, müstəqillik, aşkarlıq, imperativ.
- müstəqillik, aşkarlıq, enerjiyə qənaət, riskin azaldılması.
- imperativ, təhlükəsizlik, aşkarlıq, müstəqillik, komplekslilik
- imperativ, təhlükəsizlik, aşkarlıq, enerjiyə qənaət.
- enerjiyə qənaət, müstəqillik, imperativ, aşkarlıq.

593 Ətraf mühitin ekspertizası hansı hallarda keçirilməlidir?

- ölkədə iqtisadi islahatlar aparıldıqda.
- iqtisadiyyatda böhran baş verdikdə.
- təsərrüfat, layihə və planları reallaşmaqdan əvvəl.
- ekoloji fəlakət baş verdikdə.
- milli valyuta dəyərini itirdikdə.

594 Aşağıdakı cavablardan hansı ekoloji auditin predmetinə aid deyil?

- ekoloji siyasətin hazırlanması.
- təbii resurslardan səmərəli istifadə olunması.
- təbiəti mühafizənin məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi.
- təbii mühitin fiziki halının qiymətləndirilməsi.
- ekoiqtisadi, ekohüquqi sahələrdə təbiəti və ətraf mühitin mühafizə qanunvericiliyinin gözlənilməsi.

595 Ekoloji audit nədir?

- çirklənməyə görə ödənişlərin icrasının yoxlanılmasıdır
- antropogen təsir dərəcəsinin yoxlanılmasıdır
- təbiətdən istifadəçilərin maliyyə fəaliyyətinin yoxlanılmasıdır
- təbii resurslardan istifadə və bərpası üzrə hesabatların düzgün tərtib edilməsi və daxil olmaqla təbiətdən istifadəsi tərəfindən ekoloji tələblərin ətraf mühitin mühafizəsi normalarının və qaydalarının gözlənilməsi məqsədilə onların təsərrüfat və digər fəaliyyətinin yoxlanılmasıdır.
- təbiətdən istifadəyə görə ödənişlərin yerinə yetirilməsinin yoxlanılmasıdır.

596 Ekoloji audit ilk dəfə hansı ölkədə tətbiq olunmağa başlamışdır?

- Almaniya
- Fransa
- Yaponiya
- Rusiya
- ABŞ

597 İctimai ekoloji ekspertiza nədir ?

- ekspertizaya daxil deyildir
- əhalinin özfəaliyyətidir
- ictimaiyyətin istəyi ilə yaranmış qeyri-dövlət strukturudur
- ictimaiyyətin istəyi ilə yaranmış dövlət strukturudur
- dövlət qanunlarını icra edən orqandır

598 Aşağıdakı ifadələrdən hansı müəssisənin ekoloji pasportuna aid edilmir?

- İstehsal tullantılarının kəmiyyət və keyfiyyət xarakteri.
- İstehsal olunan məhsulun kəmiyyət xarakteri.
- İstifadə olunan vəsaitlərin keyfiyyət və kəmiyyət xarakteri.
- Müəssisədə istifadə olunan texnologiyalar haqda məlumat.
- Həlli vacib olan ekoloji problemlər haqqında məlumat.

599 Dövlət ekoloji ekspertizası kim tərəfindən maliyyələşir?

- maliyyələşmə aparılmır
- sifariş verən müəssisə və bank
- Dövlət bankı
- dövlət büdcəsi və sifarişi
- əhalinin könüllü vəsaiti

600 Ekoloji menecmentin vəzifələrinə aid deyil:

- təbiətə dəyən mənfi antropogen təsirin xəbərdar edilməsi
- optimal ekoloji-iqtisadi uyğunluğun müəyyən edilməsi
- bütün sahələrin ekoloji uyğunluğu
- ekoloji cəhətdən tam təhlükəsiz istehsal prosesinin təşkili
- ekoloji-iqtisadi fəaliyyətin maliyyələşməsi

601 Balans, nəzarət, uçot və audit hansı funksiyasına aiddir?

- doğru cavab yoxdur.
- ekoloji menecmentin əsasıdır;
- ektrapolyasiya, kartoqrafik;
- qiymətləndirmə, təhlil;
- planlaşdırma, proqnozlaşdırma və monitoring;

602 Təbii resurslardan istifadədə ekoloji-iqtisadi problemlərin idarə olunmasını öyrənən elm sahədir:

- faydalı qazıntıların hasilatı, emalı və istifadəsini təmin edən sahədir.
- təsərrüfatın inkişafını və planlaşdırılmasını təmin edən sahədir;
- ekoloji menecmentdir;
- cəmiyyətin idarə olunmasını özündə birləşdirən bir sahədir;
- təbiətdən istifadə tədbirlərinin uçotu və nəzarətini təmin edən elm sahəsidir.

603 Proqram planlaşdırılması ekoloji auditin əsas mərhələsinə daxil olmasının səbəbi:

proqram materiallarının reallaşması ilə bağlı planın tərtib olunması və onun icrasına nəzarət edilməsi.

proqram məlumatların təklifi.  
ekoloji audit proqramının nəticələri ilə bağlı konkret təklif və tövsiyələrin hazırlanması.  
zərurət yarandıqda ekoloji audit proqramına əlavə mütəxəssislərin cəlb edilməsi.

- ekoloji auditin əsas mərhələsinə daxil deyil

604 Sosial müdafiə təşkilatlarının ekoloji auditdə iştirak etmələrinə yardım göstərən təşkilatlar hansıdır?

- ekoloji audit aparılmır  
regionlar  
transmilli korporasiyalar  
dövlət idarələri.  
bələdiyyələr

605 Ekoloji audit sisteminin yaradılmasında iştirak etmir:

kommersiya bankları.  
ekoloji banklar.  
ekoloji fondlar.  
yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyələr.

- səhiyyə müəssisələri

606 Sifarişçinin lazım olan sənədləri təqdim etmədikdə yoxlamadan imtina etmək auditorun hansı fəaliyyətinə aiddir?

fəaliyyətə uyğun deyil  
auditorun səlahiyyətinə

- ekoloji auditorun hüquqlarına  
auditorun vəzifəsinə  
ekoloji auditorun işinə

607 Nəzarət obyektinə üçün informasiya modelinin seçilməsi ekoloji auditin hansı fəaliyyətinə aiddir?

- ekoloji auditorun vəzifəsinə uyğun deyil  
müəssisədə vəziyyətin təhlili.  
audit keçirən müəssisə və regionda istifadə olunan təhlükəli predmetlərdən istifadənin azaldılması.  
ətraf mühitə səmərəli təsir etmək üçün təklif və tövsiyələrin verilməsi.  
dəyən zərərin aradan qaldırılması üzrə təkliflərin hazırlanması.

608 Eko-iqtisadi,eko-hüquqi sahələrdə təbiəti və ətraf mühiti mühafizə sahəsində qanunvericiliyin gözlənilməsi auditin hansı funksiyasına aiddir?

audit aparın qurumun formalaşması  
istehsal sahələrinin təşkil olunması.

- ekoloji auditin predmetinə.  
ekoloji audit proqramının məqsəd və vəzifələrinin müəyyən olunması.  
sifarişçi ilə müqavilə bağlanması.

609 Auditor xidmətinə aid deyil:

maliyyə hesabının auditini

- bitkinlik auditini  
kənar audit  
daxili audit  
əməliyyat auditini

610 Auditor xidmətinə aid deyil:

- könüllü audit  
uyğunluq auditini

kənar audit  
daxili audit  
məcburi audit

611 Təbiəti mühafizə tədbir və proqramları üçün maliyyə resurslarını səfərbər hansı auditor vəzifəsi ilə uyğundur?

auditin aparılmasında mövcud qanunveriliyin tələblərinə riayət etmək.  
sənədlərin qorunub saxlanması.  
məlumatların məxvi saxlanması.  
auditor yoxlamasını və məsləhət xidmətlərini keyfiyyətlə həyata keçirmək.

- auditor vəzifsinə uyğun deyil

612 Təbii mühitin fiziki halının qiymətləndirilməsi auditin hansı fəaliyyətinə uyğun deyil:

ekoiqtisadi, ekohüquqi sahələrdə təbiəti və ətraf mühitin mühafizə qanunvericiliyinin gözlənilməsi.  
təbiəti mühafizənin məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi.  
təbii resurslardan səmərəli istifadə olunması.  
ekoloji siyasətin hazırlanması.

- ekoloji auditin predmetinə

613 İlk dəfə audit tətbiq edən dövlətlər sırasındadır:

Almaniya  
Fransa  
Yaponiya  
Rusiya

- ABŞ

614 1995-ci il iyunun 20-də Azərbaycan Respublikasının hansı qanunu qəbul edilmişdir?

1995-ci il mayın 4-də

- auditor xidməti haqqında  
1996-cı il sentyabrın 5- də.  
1994-cü il iyunun 10-da.  
1997-ci il fevralın 28-də.

615 Ekoloji auditorun xidməti hansı sahələrə ayrılır?

müəssisədə vəziyyətin təhlili  
audit siyasətinin öyrənilməsi  
istehsalın səmərəli təşkili

- müqavilə tələb edən və etməyən  
ilkin və yekun xidmətlər

616 Auditor xidməti haqqında AR – nın Qanununda auditor yoxlamasının hansı növləri göstərilir?

növləri yoxdur  
adi və mürəkkəb  
müxtəlif xidmətlər  
uçot və yoxlama

- məcburi və könülü

617 Auditor aşağıdakılardan hansına rəy vermir?

ayırma  
müşahidə  
qiymətləndirmə  
əsaslılıq

təsnifat

618 Auditor sözünün latınca mənası nədir?

- məruzəçi
- əks etdirən
- dinləyici
- yoxlayıcı
- izah edən

619 Audit haqqında ilk sənət neçənci ildə aşkar edilmişdir?

- 1130 – cu ildə
- 1050 - ci ildə
- 1800 – ci ildə
- 1755-ci ildə
- 1330 – cu ildə

620 Ekoloji risk konsepsiyası nədir?

- müsbət konsepsiya yoxdur
- layihələrin vaxtında hazırlanması
- insanlara mənfi təsirin minimuma endirilməsi
- insanlara təsir edən amilləri öyrənmək
- Tullantıların izn həddinin müəyyən edilməsi

621 Ekoloji menecmentin inkişaf amillərinə daxildir:

- ekoloji planlaşdırma və proqnozlaşdırma.
- ekoloji mühitə kompleks təsir;
- ekoloji yönümlü subsidiyalar;
- ekoloji ödənişlər;
- ekoloji şəraitin monitorinqi, təsir və resursların mövcudluğu;

622 Menecmentdə ekoloji fəaliyyətin təşkilinə aid deyil:

- xüsusi səlahiyyətli məsul şəxs və bölmələrin müəyyənləşdirilməsi.
- tələblərin müəyyənləşməsi və daxili sənədləşmənin hazırlanıb tətbiqi;
- idarəetmə prosedurlarının hazırlanması;
- vəzifə öhdəliklərinin və məsuliyyətin bölgüsü;
- ekoloji fəaliyyətin planlaşdırılmasına maraqlı tərəf və şəxslərin cəlbə;

623 Ekoloji menecmentdə işçi heyətinin idarə olunması yollarından deyil

- işçilərin fəvqəladə vəziyyətdə fəaliyyətə hazırlanması.
- işçilərin motivizasiya edilməsi;
- işçilərin məlumatlandırılması;
- işçilərin attestasiyası;
- işçilərin ekoloji maarifləndirilməsi;

624 Ekoloji menecmentin vəzifələrinə aid deyil:

- təhlükəsiz istehsal prosesinin təşkili;
- istehsalın təkmilləşdirilməsi;
- ekoloji öhdəlik və siyasətin təşkili;
- ekoloji uyğunluğun təmini;
- müəssisənin «yaşıl imicinin» yaradılması.

625 Ekoloji menecment konsepsiyasında mühüm rol oynayan funksiya:

səmərəlilikdir

- idarəetmədir
- yerləşdirmədir
- təhlükəsizlikdir;
- tullantıların utilizasiyasıdır;

626 Ekoloji audit hansı ekoloji fəaliyyətlə uyğundur?

məlumatların təhlilidir.

ekoloji monitorinqin bir hissəsidir

ekoloji ekspertizaya uyğundur

- ekoloji menecmentin bir elementidir
- proqnozlaşdırma

627 Ekoloji menecmentin funksiyalarından biri aşağıdakıdır:

doğru cavab yoxdur.

ekoloji öhdəlik;

- planlaşdırma
- balanslaşdırma
- ekoloji siyasət;

628 Ekoloji menecmentin əsasını təşkil edir:

doğru cavab yoxdur.

- balans, nəzarət, uçot və audit;
- ekstrapolyasiya, kartoqrafik;
- qiymətləndirmə, təhlil;
- planlaşdırma, proqnozlaşdırma və monitorinq;

629 Ekoloji menecment konsepsiyasına aid deyil:

elmin metodologiyası və rolu.

ekoloji menecmentin təşkili;

- texnoloji, sosial ,innovasiya prosesi;
- ekoloji menecmentin prinsipi;
- ekoloji menecmentin funksional həcmi;

630 Ekoloji menecmentin məqsədi:

müəssisə və təşkilatlarda təbiəti mühafizə fəaliyyətini yaxşılaşdırmaqdır.

hüquqi və fiziki şəxslərin təbiətdən istifadə fəaliyyətində hüquqlarını təmin etməkdir;

təbiətdən səmərəli istifadə və resurs qoruyucu fəaliyyətdə beynəlxalq və milli aktların tələblərinə əməl etməkdir;

- idarəetmədə iqtisadi və ekoloji maraqları təmin etmək və təhlükəsiz əmək şəraiti yaratmaqdır
- təbiəti mühafizə problemlərinin həlli üçün menecmentdən istifadə maraqlarını artırmaqdır;

631 Ekoloji menecment nədir?[Yeni sual]

faydalı qazıntıların hasilatı, emalı və istifadəsini təmin edən sahədir.

təsərrüfatın inkişafını və planlaşdırılmasını təmin edən sahədir;

- təbii resurslardan istifadədə ekoloji-iqtisadi problemlərin idarə olunmasını öyrənən elm sahəsidir;
- cəmiyyətin idarə olunmasını özündə birləşdirən bir sahədir;
- təbiətdən istifadə tədbirlərinin uçotu və nəzarətini təmin edən elm sahəsidir.

632 Ekoloji menecmentin əsasına aid deyil:

doğru cavab yoxdur.

ətraf mühitin keyfiyyətinin idarə olunması;

ekoloji uçot və audit;

ekoloji balans və nəzarət;

- ekoloji planlaşdırma və proqnozlaşdırma;

### 633 Ekoloji auditin əsas mərhələsinə daxil deyil:

proqram materiallarının reallaşması ilə bağlı planın tərtib olunması və onun icrasına nəzarət edilməsi.

proqram məlumatların təklifi.

ekoloji audit proqramının nəticələri ilə bağlı konkret təklif və tövsiyələrin hazırlanması.

zərurət yarandıqda ekoloji audit proqramına əlavə mütəxəssislərin cəlb edilməsi.

- proqramın planlaşdırılması.

### 634 Auditin qanunvericilik vətəni hansı ölkə hesab olunur?

Portuqaliya

- B.Britaniya

İspaniya

Fransa

Yaponiya

### 635 Ekoloji audit hansı sahələrdə aparılır?

- sosial müdafiə təşkilatları.  
regionlar  
transmilli korporasiyalar  
dövlət idarələri.  
bələdiyyələr

### 636 Ekoloji audit sisteminin yaradılmasında iştirak etmir.

kommersiya bankları.

ekoloji banklar.

ekoloji fondlar.

yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyələr.

- təhsil müəssisələri.

### 637 Ekoloji auditorun hüquqlarına aid deyil?

sifarişçi lazım olan sənədləri təqdim etmədikdə yoxlamadan imtina etmək.

ekoloji audit aparılmasına başqa auditorları cəlb etmək.

ekoloji audit aparılan obyektlərin ekoloji və maliyyə fəaliyyəti ilə bağlı sənədlərlə tanış olmaq.

bağlanmış müqaviləyə uyğun olaraq auditin forma və metodlarının sərbəst müəyyənləşdirmək.

- ekoloji audit aparılmasına başqa auditorları cəlb etmək.

### 638 Aşağıdakılardan hansı düzgün cavabdır?

ekoloji auditor ekoloji prosesi idarə edən şəxsdir.

- ekoloji auditor mövcud qanunvericiliyə əsasən ekoloji auditor fəaliyyəti göstərmək hüququna malik olan hüquqi və ya fiziki şəxsdir.

ekoloji auditor ekoloji monitorinq həyata keçirən hüquqi şəxsdir.

ekoloji auditor ekoloji sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxsdir.

ekoloji auditor ekoloji bazarı tənzimləyən şəxsdir.

### 639 Aşağıdakılardan hansı auditorun vəzifəsinə aid deyil?

sənədlərin qorunub saxlanması.

auditor yoxlamasını və məsləhət xidmətlərini keyfiyyətlə həyata keçirmək.

auditin aparılmasında mövcud qanunveriliyin tələblərinə riayət etmək.

- Təbiəti mühafizə tədbir və proqramları üçün maliyyə resurslarını səfərbər etmək.  
məlumatların məxvi saxlanması.



640 Aşağıdakılardan hansı ekoloji audit sisteminin funksiyalarına daxil deyil?

- nəzərdə tutulan fəaliyyəti həyata keçirmək barədə son qərarın qəbulu.  
ekoloji auditor xidmətinin keçirilməsinin keyfiyyətinə nəzarət.  
ekoloji auditor kadrlarının hazırlanması, onların peşə və ixtisas səviyyələrinin artırılması.  
ekoloji auditin aparılmasında qanunvericiliyə əməl olunmasını təmin etmək.  
ekoloji auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən fiziki və hüquqi şəxslərə lisenziyaların verilməsi.

641 Ekoloji auditorun vəzifələrinə daxil deyil?

- nəzarət obyektinə üçün informasiya modelinin seçilməsi.  
döyən zərərin aradan qaldırılması üzrə təkliflərin hazırlanması.  
müəssisədə vəziyyətin təhlili.  
ətraf mühitə səmərəli təsir etmək üçün təklif və tövsiyələrin verilməsi.

642 Ekoloji audit neçə mərhələdə aparılır?

- 2
- 5
- 4
- 6
- 3